

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra školní a sociální pedagogiky, Oddělení rodinné
výchovy

Hodnotové orientace mladých žen

Autor: Michaela Meixnerová

Obor: Bi - Rv

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jiří Kučírek, Ph.D.

Praha, 2007.

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím literatury uvedené v seznamu a souhlasím s využitím poznatků obsažených v této práci za předpokladu řádné citace.

V Praze dne

&U 2007

U "

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce panu PhDr. Jiřimu Kučirkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracovávání diplomové práce.

Dále děkuji deseti mladým ženám, které mi ochotně poskytly rozhovor.

A v neposlední řadě děkuji své rodině a příteli za trpělivost a snahu být nápomocni při psání této práce.

Abstrakt

Diplomová práce Hodnotové orientace mladých žen se zamýšlí nad vztahovými rozdíly mezi muži a ženami, definuje a klasifikuje morální hodnoty, zjišťuje proměny hodnotových orientací v současné postmoderní společnosti.

Na základě porovnávání výsledků kvalitativního šetření prováděného formou polostandardizovaných rozhovorů s deseti českými ženami ve věku 25 - 30 let a výzkumů provedených v dřívějších, převážně devadesátých, letech dvacátého století mapuje hodnotové orientace mladých žen. Díky tomu objevuje oblasti, ve kterých se hodnotové orientace nemění, stejně jako na druhé straně rozdíly a určitý časový posun v názorech.

Klíčová slova

Hodnoty, ženy, muži, pohlaví, gender.

Summary

The diploma thesis *The Value Orientation of Young Women* evaluates relationship differences between men and women; it defines and classifies moral values and detects changes in value orientations of contemporary postmodern society.

The thesis describes value orientations of young women on the basis of comparison of the results from qualitative research made in the way of half-standardized interviews with ten Czech women in the age of 25 to 30 years, and the earlier research that was done mostly in 1990s.

On the basis of the research, the thesis reveals some areas where the value orientation stays unchanged, but on the other hand it also finds out areas where some differences are detectable and where a movement in time can be noticed.

Keywords

Values, women, men, sex, gender.

Obsah

OBSAH.....	I
ÚVOD.....	3
1 HODNOTY.....	4
1.1 DEFINICE A KLASIFIKACE HODNOT.....	5
1.2 VÝVOJ HODNOTOVÝCH ORIENTACÍ.....	9
2 ROZDÍLY MEZI MUŽEM A ŽENOU.....	11
2.1 POHLAVÍ.....	16
2.2 GENDER.....	18
2.2.1 <i>Rozdíly mužských a ženských rolí.....</i>	<i>23</i>
2.3 VÝBĚR PARTNERA.....	29
2.4 Po ČEM ŽENY TOUŽÍ.....	30
2.5 PARTNERSTVÍ, MANŽELSTVÍ, RODINA A JEJICH PROMĚNA V BĚHU VĚKŮ.....	33
2.6 KARIÉRA VERSUS RODINA.....	37
2.7 PROMĚNA HODNOTOVÝCH ORIENTACÍ V SOUČASNÉ POSTMODERNÍ SPOLEČNOSTI.....	40
3 ŠETŘENÍ - KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	44
3.1 CHARAKTERISTIKA SKUPINY A METODA VÝZKUMU.....	44
3.2 DNEŠNÍ MLADÉ ŽENY.....	47
4 DISKUZE.....	72
5 ZÁVĚR.....	74
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	76
7 SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	80
8 PŘÍLOHA.....	81
8.1 KVALITATIVNÍ VÝZKUM. FORMULACE OTÁZEK DOTAZNÍKU.....	81
8.2 ROZHOVORY.....	83
8.2.1 <i>Rozhovor č. 1:.....</i>	<i>83</i>
8.2.2 <i>Rozhovore. 2:.....</i>	<i>87</i>
8.2.3 <i>Rozhovore. 3:.....</i>	<i>91</i>
8.2.4 <i>Rozhovore. 4:.....</i>	<i>95</i>

8.2.5	<i>Rozhovor č. 5:</i>	99
8.2.6	<i>Rozhovore. 6:</i>	103
8.2.7	<i>Rozhovore. 7:</i>	107
8.2.8	<i>Rozhovore. 8:</i>	111
8.2.9	<i>Rozhovore. 9:</i>	114
8.2.10	<i>Rozhovor č. 10:</i>	118

Úvod

Diplomová práce Hodnotové orientace mladých žen si vzala za cíl zmapovat hodnotové orientace a jejich vývoj u českých žen ve věkovém rozmezí 25 - 30 let formou kvalitativního šetření. Tomu však nejdříve předchází teoretická část, která na začátku definuje termín hodnota. K jeho definování volí nejprve filozofii, pak následují pohledy z jiných věd, převážně psychologie a sociologie.

Celkově v teoretické a v návaznosti na ni i v praktické části zkoumá a popisuje rozdíly mezi mužem a ženou, zamýšlí se nad vztahovými rozdíly mezi nimi. Soustředí se na termíny pohlaví a gender, pokouší se popsat výběr partnera, po čem ženy touží, problematiku kariéry versus rodiny. Zabývá se partnerstvím, manželstvím a rodinou v průběhu dějin a proměnou hodnotových orientací v dnešní postmoderní době.

Výsledky šetření porovnává s dostupnými daty výzkumů prováděných převážně v devadesátých letech dvacátého století.

Teoretickou část propojuje a srovnává s výsledky kvalitativního šetření, které probíhalo formou polostandardizovaných rozhovorů s deseti mladými českými ženami ve věkovém rozmezí 25 - 30 let.

Rozhovory byly nahrávány na diktafon, a v autenticky přepsané podobě tvoří přílohu.

II

1 Hodnoty

V praktickém životě je hodnota činitelem ze všech nejdůležitějším. Hodnoty existují díky vůli a citu, ale jsou usměrňovány rozumem.

Tato diplomová práce se zabývá hodnotami morálními, které v sobě nesou vždy subjektivní náhled, ne hodnotami vědeckými, které jsou univerzální.

Ve filozofii je hodnota chápána jako kategorie morální, která určuje normy chování. Podstatu pojímají různé filozofické směry různě. Například Platón ji chápe jako transcendentní, Nietzsche jako historicky proměnnou. (Durozoi; Roussel, 1994: 109)

Od dob renesance se na nejvyšších příčkách stupnice hodnot u euroamerické společnosti objevuje Svoboda, Volnost a Spravedlnost. Do té doby se problematikou hodnot zabýval například filozof Lotze, který přisuzoval hodnotu všem přírodním dějům, nebo Windelband, který učil o filozofii jako o nauce toho, co bytí má. Navazoval na Kanta a rozděloval filozofii na problematiku vědění a na problematiku života, tedy na otázky bytí a hodnot. (Neff, 1993: 140 - 143)

Dále se z filozofického hlediska zabývá hodnotami Miiller: „Namísto toho, co se ve společnosti dělá nebo nedělá, co tedy uvnitř platí, aniž by to muselo být vysloveno, nastupuje vyjednaná morálka, která stojí a padá s tím, co se jednoznačně vyjádří, co si konkrétní partneři skutečně jako platné pro sebe vyjednávají. Obsahy vyjednaného přitom jsou nevýznamné a současně morálně hodnotově

neutrální". Dále pokračuje takto: „Vyjednáváná morálka prohlašuje za legitimní a mravní, na čem se dva lidé (nebo více) dohodli. Mimo vyjednávánou morálku zjevně existují limity, vymezení nebo něco jako podstata člověka, hodnoty. Ty vyjadřují něco z toho, s čím nelze disponovat, něco z oblasti limitů a důstojnosti lidství právě v době jejich zranitelnosti". Na závěr říká, že vůči hodnotám, zejména vůči hodnotám vyhlášeným církví, existuje určitá nevraživost. Ale že podílením se na hledání norem vede k jejich naplnění. Hodnoty získávají hodnověrnost hlavně díky důvěře, kterou jejich nositelé vyzařují v průběhu vlastního provedení a vykonávání. (Müller, 2006: 13 - 16)

Nyní, po filozofickém úvodu nahližím do problematiky hodnot z hlavně psychologického a sociologického hlediska.

Hodnoty ovlivňují naši zaměřenost, volbu cílů a prostředků, způsoby činnosti. Vyjadřují se ve stanoviscích, v postojích, které k nim zaujímáme. Nesou vždy určité procesy zobecnění a v tom smyslu jsou to koncepce. Jsou-li hodnoty dostatečně zobecněny a verbalizovány, uplatňují se jako kritéria, podle kterých posuzujeme. (Velký psychologický slovník, 1996)

1.1 Definice a klasifikace hodnot

Hartlův psychologický slovník definuje hodnotu jako: „Vlastnost, kterou jedinec přisuzuje určitému objektu, situaci, události nebo činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů". Dále se můžeme dočíst, že hodnoty se vytvářejí a diferencují v procesu

ti

socializace, což je postupné začleňování jedince do společnosti odehrávající se nápodobou a identifikací.

Hodnoty můžeme dělit na:

- *pozitivní a*
- *negativní.*

Takto se člení podle toho, zda jsou či nejsou žádoucí.

Dále můžeme hodnoty rozlišovat například na:

- *absolutní a relativní,*
- *přímé a nepřímé a*
- *estetické, etické, logické aj., v závislosti na obsahu. (Hartl, 2000: 192)*

Hodnoty odrážejí kulturu společnosti a mají svou hierarchii. Onou hierarchií se rozumí uspořádaný systém podle důležitosti, který určuje nejobecnější postoje, životní styl a morálku každého člověka. (Hartl, 2000: 187, 188)

Když mluvíme o hodnotě *přímé*, máme na mysli hodnotu, která bezprostředně uspokojuje potřeby, zájmy a přání jedince. Proti ní stojí hodnota *nepřímá*. S její pomocí lze uspokojit potřebu, tedy hodnotu *přímou*. Dále můžeme rozlišovat hodnotu *nižší* a *vyšší*. Nižší hodnota je ta, která směřuje k zachování existence jedince a druhu, k usnadnění a zpříjemnění života. Zatímco hodnota *vyšší*, která je charakteristická pouze člověku, se zaměřuje na potřeby přejaté výchovou, kulturou nebo posouzením informací. Jako o vyšších hodnotách mluvíme o kráse, cti, spravedlnosti, poctivosti, nebo třeba lítosti. Jsou

hodnoceny příslušným kritériem logickým, etickým či estetickým. (Hartl, 2000: 192)

V užším smyslu je podle Nakonečného hodnota pojetí dobrého. Tak si myslím, že chápe termin „hodnota“ převážná část lidí. Příkladem těchto hodnot jsou: jídlo, peníze, dítě, zdraví, nebo například náboženská víra.

Každý člověk má subjektivní systém hodnot. V něm jsou hodnoty hierarchicky uspořádány. Nejvyšší, životně nejdůležitější, jsou upřednostňovány před ostatními, stojícími na „nižších patrech“ systému. Hodnotou může být materiální objekt, bytost, činnost, idea. (Nakonečný, 2000: 45)

Většinou třídíme hodnoty na:

- *materiální* (bydlení, zdraví, pohodlí, jídlo),
- *sociální* (láska, přátelství, spolupráce) a
- *duchovní* (duchovní hodnoty intelektuální pravda, morální - dobro, estetické - krása)
(Nakonečný, 1997: 122, 123)

Hodnoty úzce souvisí s postoji. Jako postoje jsou nazývány hodnotící vztahy. To jsou poměrně stálé osobní předpoklady, které tvoří základ postojů. Týkají se obecných principů, například toho, co je morální a sociálně žádoucí. Osobní hodnoty nám slouží jako standardy, podle kterých hodnotíme chování své i svého okolí. Většinou vychází postoje právě z oné základní hodnotové soustavy každého člověka, i když ne vždy se musí postoje a chování s hodnotami ztotožňovat. (Hayesová, 1998: 97)

Nakonečný vysvětluje blízkost pojmu hodnota s pojmem emoce a pocity. Hodnocení vyvolává emoce, které plynou z psychologicky pojeté hodnoty. Ty jsou chápány jako subjektivní pojetí dobrého a zlého (pozitivní a negativní hodnoty), které se v obou dimenzích stupňují. Na jednom konci od málo pozitivního až k velmi pozitivnímu. Obdobně jako na druhé, opačné straně. Na základě osobního pocitu následně vyjadřujeme slovy, že je něco „špatné“ nebo naopak „dobré“. Hodnoty jsou součástí osobní morálky. Vyjadřují smysl života a jeho kritéria. Toto úzké spojení emoci a hodnot vyjadřují hlavně pocity viny a povinnosti. (Nakonečný, 2004: 168, 169)

Hodnota je termín v každodenním životě velmi frekventovaný. Nejedná se o novodobý objev, tvrdí Kavaliř, ale je to jeden z pilířů filozofie. Říká také, že snahou sociálně psychologického přístupu k pojetí hodnot je poznat svět, v němž jsou odraženy druhové i osobní zkušenosti, sociální vazby a zákonitosti, a to na úrovni jedince i celých sociálních skupin. Jedna z klíčových záležitostí, která ovlivňuje sociální vztahy, jsou právě lidmi uznávané hodnoty. (Kavaliř, 2005: 333 - 334)

Kavaliř, opíraje se o psychologa osmdesátých let minulého století, Rokeacha, definuje hodnotu jako: „Trvalé přesvědčení, jistý druh jednání či jistý cílový stav existence, jenž je osobně a společensky preferovanější ve srovnání s jinými druhy jednání či cílovými stavy existence“. (Kavaliř, 2005: 335)

Dále se u Kavaliře můžeme dočíst, že problematikou hodnot se zabývali psychologové jako¹¹ například Schwarz,

který navázal na již zmiňovaného Rokeacha a na jeho dotazník pro zjišťování hodnotových preferencí. Schwarzův dotazník je v dnešní době nejpoužívanějším mezi psychology pro studium hodnotových orientací. Hodnoty jsou zde chápány jako: „Přesvědčení, kognitivní struktury, standardy vyjadřující žádoucí cíle a odrážející se v jednání. Přesahují jednotlivé akce a situace. Tento aspekt je odlišuje od užších konceptů, jako jsou postoje, které většinou reflektují specifickou akci, cíl či situaci“.

Dospělý člověk může mít tolik postojů, kolik setkání se situacemi a objekty. Ale má mnohem méně hodnot, které ony postoje určují. „Hodnota tedy vytváří vůdčí principy, postoje, rozhodování a srovnávání specifických cílů a situací z pohledu dlouhodobějších cílů. Hodnoty přesahují specifické cíle a situace. Jsou obecnější a centrálnější. Jsou tedy základnější než postoje a postoje jednice vědomě či nevědomě determinují.“ (Kavaliř, 2005: 336 - 337) Tím se ještě jednou vracím pomocí Kavaliře ke srovnání hodnot a postojů.

1.2 Vývoj hodnotových orientací

Podle manželů Eyrových je natolik významné zprostředkovat už dětem v průběhu výchovy nosné životní hodnoty, jako je nutné je naučit přecházet ulici. Stabilní hodnoty umožňují dítěti orientaci v životě, dávají mu skutečnou svobodu tím, že ho činí nezávislým na vnějších tlacích. Hodnoty, kterým se děti učí, rozdělují do dvanácti skupin. Jedná se o poctivost, odvahu, mírumilovnost, samostatnost a výkonnost, sebekázeň a střídmost, věrnost a zdrženlivost. Toto jsou podle Eyrových hodnoty bytí.

Oddanost a spolehlivost, respekt a úcta, láska, nesobeckost a citlivost, vlídnost a srdečnost, spravedlnost a odpuštění řadí mezi hodnoty dávání. Učit děti základním morálním hodnotám je podle nich nejefektivnějším způsobem výchovy, jakým lze přispět k tomu, aby se cítily šťastné. Není tedy náhoda, že se lidé v různých zemích a kulturách učí stejným základním hodnotám. (Eyre; Eyrová, 2000: 8)

Hodnoty jsou, vědomě či nevědomě, vštěpovány hlavně za přispění formálních autorit. Mezi nejdůležitější sociální instituce, jejichž hodnoty jedinec přijímá, patří rodina, škola, vrstevníci a přátelé. (Kavaliř, 2005: 339)

Zde bych poukázala na rozdíl názorů manželů Eyrových a Kavaliře. Zatímco Eyrovi tvrdí, že se lidé v různých zemích a kulturách učí stejným hodnotám, Kavaliř se odvolává na závislost k určité sociální skupině, na jejímž základě se učí hodnotám. I já si myslím, že vývoj hodnot a posléze hodnotových orientací velmi závisí na dané společnosti, kde jedinec žije, na kultuře, ve které vyrůstá, na rodině a přátelích, kteří na něj mají bezprostřední vliv. V tomto ohledu se tedy ztotožňuji s Kavaliřem a zároveň nesouhlasím s manželi Eyrovými,

Hodnoty, které člověk vyznává, tvoří jeho hodnotový systém. Ten je více či méně stabilní a tvoří již zmiňovanou hierarchii hodnot. Takto uspořádané hodnoty se někdy označují jako hodnotová orientace, která je tvořena postoji k více nebo méně významným objektům, událostem, idejím, hodnotám. (Nakonečný, 1998: 422)

Podle mého soudu se hodnotovým orientacím učí člověk už od narození. A to na základě zkušenosti s odměnami a

tresty. Následný hodnotový systém je pak soubor přesvědčení týkajících se preferovaných způsobů chování nebo stavů existence na myšlené přímce důležitosti.

2 Rozdíly mezi mužem a ženou

„Není mužství bez ženství, stejně jako není ženství bez mužství. Muže lze smysluplně charakterizovat jako muže pouze v jeho odlišnosti od ženy - a naopak.“ (Janošové; Říčan, 2005: 580)

V knize Česká rodina v transformaci jsem četla popis ženy. Jednalo se o citát z Rousseaua: „Příroda chce, aby ženy myslily, aby soudily, aby milovaly, aby měly vědomosti, aby pěstily svého ducha, stejně jako svoje tělo: toť jsou zbraně, které jim příroda dává, aby nahradily, co jim schází na síle, aby mohly ovládati sílu naši. Mají se naučiti mnohým věcem, ale jen těm, které jim přísluší vědět.“ (Tuček; Křížková 1998: 114)

Nahlédneme-li do minulosti, ukažme si vývoj ženy na dvou autorech, kteří se tímto tématem zabývali. Mám na mysli Simone de Beauvoirovou a Gillese Lipovetského.

De Beauvoirová se v knize, příznačně pojmenované Druhé pohlaví, odvolává na mytologii a říká, že muž má pravdu, protože je muž. Žena je určována svým vztahem k muži. On je subjekt, ona je ta druhá. Ale vzhledem k tomu, že na základě biologie nelze tvrdit nic o podřazenosti jednoho pohlaví druhému, tvrdl dnes muži, že jestliže žena v něčem za mužem zaostává, je to dáno její přirozeností. Autorka hovoří o tom, že muž chtěl nad ženou vždy panovat, což dokazuje například fakt, že ji vyloučil z válečných výprav,

kteřé znamenaly ve své době nadřazenost a prvenství v sociální hierarchii. Ani jako matka nebyla žena plně uznávaná. Její role byla role živitelky zárodku a následně kojné, která pouze pečuje o dítě, jež zplodil muž.

Nic moc se na ženské situaci a postavení nezměnilo ani se sepsáním Deklarace ženských práv na konci 18. století. Vše směřuje ženu k tomu, aby se líbila mužům a aby tedy nebyla tou, kterou je, ale tou, kterou jí chce mít její muž. Převažuje názor, že mít manžela je pro dívku to nejdůležitější. Pouze sňatek jí umožní dosáhnout plného společenského uznání. Manželství je tradičním údělem, který pro ženu znamená obživu a společenskou existenci. Má v něm dva hlavní úkoly: porodit dítě a uspokojovat manžela, co se jeho sexuálních potřeb i zajištění domácnosti týká.

Během devatenáctého století se situace změnila alespoň v tom směru, že se do manželství zapojily i city. Paradoxně byl muž pro ženu neustále ten, ke komu vzhlížela a koho obdivovala.

To, co autorka ženám vytýká, je jejich pasivita, s níž v minulosti přijímaly mužské hodnoty v mužském světě, aniž by proti nim stavěly hodnoty ženské, (de Beauvoir, 1967)

Já si kladu otázku, zda ženy svým způsobem nebyly takto spokojené. Opravdu se jednalo pouze o smíření se s danou situací? Nesouhlasím s jednoznačným a rezolutním prohlášením, že svět v minulosti patřil mužům a že ženy v něm neměly žádné plnohodnotné postavení a spokojenost.

Druhým, výše zmiňovaným autorem popisujícím vývoj postavení ženy ve společnosti je Lipovetsky. Ten se v knize Třetí žena snaží mapovat situaci dnešní ženy na základě

historického vývoje. Podle něj v průběhu dějin existují tři fáze, kterými si ženské pokolení prošlo. Nejdříve, do doby renesance, do 19. st. fáze, kdy byla žena opovrhována. Byla plně podřízená muži, vykonávala pouze činnosti spjaté s plozením a následnou péčí o děti a rodinu. Postrádala jakoukoli prestiž. V této době byla žena bytostí opovrhovanou.

Ve druhé fázi, v 19. století, představovala žena kult krásy, byla to bytost opěvovaná, světice rodinného krbu. Ale ve skutečnosti opět plně závislá na vůli muže, na tom, kolik jí muž věnuje uznání.

Ve 20. století se prosazuje třetí model ženy, žena neurčitá. Dochází k vyrovnání pozic mezi pohlavími, ženská role přestává být jasně definovaná a svůj osud má každá žena ve svých rukou. Ale tím, že přišla o své závazky, když je nyní samostatný, emancipovaný subjekt, pohybuje se v určitém vzduchoprázdnu, proto ji Lipovetsky nazývá ženou neurčitou.

Navzdory tomu, že by se daly předpokládat velké změny, ženy v politické a obchodní sféře neustále nezaujímají významná místa, ale jsou nadále zodpovědnější za rodinný život než muži. Důvody této setrvačnosti můžeme hledat asi v síle dlouhou dobu trvajících tradic a zvyků.

Velmi významná změna tu ale je. Týká se toho, že ženy mohou a rozhodují o tom, jaké chtějí být samy. Jsou sebevědomé a na muže kladou vysoké nároky. Možnost jejich volby je základem toho, co moderní doba ženě přinesla. Může volit mezi profesí, kariérou a rodinou. Přesto k výraznému prosazení na čelní místa veřejného života nedochází. Ženě

zůstává silná vazba na rodinu, která je pro ni důležitější než tzv. mužský svět politiky a obchodu. Do toho se nezapojuje pro svůj velký rozdíl mezi ženami a muži a to z důvodu, že ji není vlastní soutěživost, potřeba vyhrát, držet moc. (Lipovetsky, 2000)

Lipovetsky je mi svými názory, pohledy a konstatováním ženství daleko bližší než de Beauvoir. Paradoxně se tedy v této problematice shodují s mužem, ne s ženou. Jeho pohled se mi zdá střídmejší a ne tak rezolutní, s čímž se ztotožňuji. Lipovetsky při popisování přihlíží i na dobrou, ne jen na špatnou stranu problematiky postavení žen. Líbí se mi jeho pohled na minulost, ve které být ženou nebylo jen negativní a problematické.

Rozdílnost mezi mužem a ženou je patrná už od dětství. Tyto rozdíly dané biologicky jsou viditelné i při pozorování jejich každodenních činností ve společnosti. Zatímco o mužích se mluví jako o těch útočnějších, nezávislejších, statečnějších, otevřenějších, extrovertních, sebevědomějších v přesvědčení o vlastních schopnostech ovládat okolí, o ženách se mluví jako o citlivějších a vnímavějších ve vztazích k druhým. Na těchto vztazích jsou pak ženy více závislé, bývají introvertnější, orientované na domov a emočně labilnější. Pokud nejde o biologicky dané rozdíly, objevují se v procesu sociálního učení. (Oakleyová, 2000: 45)

Oakleyová hovoří i o rozdílech projevujících se ve verbálních, numerických, prostorových, analytických schopnostech a tvořivosti. Tak například verbální aktivita je doménou dívek a žen. To dokazuje! fakt, že děvčata

obvykle začínají mluvit dříve než chlapci. Zároveň se učí rychleji a snáze číst a vedou si celkově lépe v jazykových projevech. V numerických schopnostech není mezi dětmi v raném dětství rozdíl. Pak jsou na tom chvíli „lépe“ děvčata, od asi 11 let věku se však do převahy dostávají chlapci a prvenství v této schopnosti už jim neunikne. Stejně tak se liší i prostorová orientace u mužů a žen.

Velmi podstatným rozdílem mezi mužem a ženou je i ten, že každý preferuje jinou hierarchii hodnot. (Capponi, 1996: 50)

Myslím, že toto charakterizování mužů a žen nemůžeme brát doslovně. Já si myslím, že existuje spousta výjimek potvrzujících pravidlo Oakleyové a Capponiho.

První vztah, který si dítě po narození utvoří, je vztah k matce. Ona je tou osobou, která mu zajistí v dané době vše potřebné. Zároveň je matka ženou, pro dítě tedy představuje model chování ženy. A to pro obě pohlaví. Pro dívku je to návod, jaká má být, až bude dospělá, pro chlapce to znamená předobraz ženy, která by měla jednou stát po jeho boku. Rodina se tak stává archetypálním vzorem pro každého jedince, který v ní vyrůstá.

Dominantní osobou bývá v měšťanské rodině muž. Alespoň do nedávna tomu tak beze sporu bylo. Muž byl živitelem, jeho slovo bylo téměř svaté, byl ochráncem. Znal své povinnosti stejně jako žena, která si byla vědoma toho, že je manželkou, matkou, hospodyní a pečovatelkou se starostmi o společenské akce a postavení svého muže. Život byl, zdá se, jednoduchý.

¶

Pak se ale situace stávala čím dál tím obtížnější. Od šedesátých let dvacátého století rostlo feministické hnutí a bylo těžší a těžší být mužem, stejně jako se zvyšoval zájem o nelehký úděl žen. Role najednou nebyly tak jednoznačně dané, ženy se zlobily, muži byli zmateni. Svět se obracel o sto osmdesát stupňů. Muži byli ukazováni jako neschopní a hlouplí, stojící pouze ve stínu svých inteligentních a dokonalejších žen. Do popředí se dostalo heslo: rovnost. Jako pojmenování nerovnosti se objevil termín feminismus. Feminismus sliboval ženám toužebné vysvobození z pout svazujících k plotně. Výsledkem je to, že v současné době trpí i ženy stresem z přepracovanosti, že jsou zároveň matkami i živitelkami a že celkově přebírají role, které v minulosti patřily výhradně mužům. Celkově je z této situace jeden velký zmatek a nejasnost v rolích a chování jak v partnerství, tak v rodině. (Peaseovi, 2003)

Domnívám se, že ačkoli existují tradice a zvyky, záleží vždy v první řadě na komunikaci mezi partnery a v rodině. Já osobně souhlasím s tím, že o dítě se má starat převážně žena, ale nevidím důvod, proč by se partneři nemohli domluvit a proč by po diskuzi a ke všeobecné spokojenosti nemohl zastávat vedení domácnosti muž.

2.1 Pohlaví

Pohlaví je termín biologický. Existují dvě pohlaví - muž a žena.

Oakleyová říká, že pohlaví je jedna ze základních biologicko-sociálních charakteristik n každého jedince.

Biologicky se pohlaví určuje podle přítomnosti pohlavních chromozomů. Sociálním pohlavím se rozumí to, které má dotyčný úředně zapsáno. U většiny jedinců se biologické pohlaví se sociálním překrývá, tzn., že vedou shodně ke stanovení, zda jde o muže či ženu. (Oakleyová, 2000: 6) Ale neznamená to, že se musí pohlaví nutně shodovat s gender. Záleží na kultuře. Každá společnost odlišuje jeden gender od druhého podle svých kritérií.

Výchozím bodem studia pohlavních rozdílů a zároveň podobnosti a jednoty mužského a ženského je biologie. Na základě genetického materiálu, který v rámci rozmnožování přináší muž i žena, je podle mužských buněk rozhodnuto, zda se narodí děvče nebo chlapec. O pohlaví potomka tedy rozhoduje jeden chromozom ve spermiu muže.

Buňky ženských vaječnicků i mužských varlat obsahují 23 chromozomů, v nichž je zakódovaná celá genetická informace dítěte. Jeden z těchto chromozomů určuje jeho pohlaví. Oplodni-li vajíčko spermiu s chromozómem X, narodí se holčička. Zárodek bude mít kombinaci XX. Oplodni-li vajíčko spermiu s chromozómem Y, bude kombinace pohlavních chromozomů XY a narodí se chlapec. To je genetické a chromozomální pohlaví jedince, které je dáno v okamžiku početí.

Anatomické rozdíly mezi chlapcem a dívkou jsou však výsledkem následného devítiměsíčního prenatálního vývoje. S tím, že základní postup vývoje pohlavních orgánů a cest je společný, u obou pohlaví se vytváří stejná soustava trubic a až postupně dochází k diferenciaci a vzniká

specificky ženská a specificky mužská anatomická forma.
(Oakleyová, 2000: 22, 23)

Zásadní význam pro určení pohlaví mají hned po narození vnější genitálie. Na jejich základě určí lékař novorozence jako dívku nebo chlapce. A podle tohoto přisouzení je rozhodnuto o směru výchovy, učení i ovlivňování dítěte. (Karsten, 2006)

Dále je biologicky dán rozdíl mezi pohlavími ve výšce, váze a fyzické síle. Za citovou labilitu žen a zároveň vyšší míru agresivity u mužů jsou odpovědné hormony.

Pro shrnutí můžeme říci, že procesy učení a výchovy, od narození vytvářející individuální a pohlavní identitu jedince, jsou stavěny na biologických základech.

2.2 Gender

Gender je pojem psychologicko-kulturní. Být mužem nebo ženou, chlapcem nebo dívkou je podle Oakleyové stejně záležitostí oblečení, gestikulace, povolání, sociální sítě a osobnosti jako záležitostí podoby genitálií. Gender je definován sociální situací, je viditelný jako suma vlastností včetně onoho zmiňovaného chování, způsobu řeči, či oblečení. Na rozdíl od pohlaví je stále vidět.
(Oakleyová, 2000)

Pojem gender se začal objevovat koncem šedesátých a začátkem sedmdesátých let dvacátého století. Konkrétně to bylo v literatuře hlavně sociologické se silným feministickým zaměřením. Pojem sex měl a má biologické souvislosti, proto nebyl vhodný v případech týkajících se sociálních a kulturních souvislostí. (Růžička, 2001: 142)

V poslední době je tento termín hojně používán při diskuzích o ženských a mužských odlišnostech, identitě, sociálních rolích a podobně. Jedná se o soubor sociokulturně vytvořených sociálních rolí spojených s příslušností k biologickému pohlaví. (Hartl, 2000: 176)

Problematický je překlad slova gender. I když je do češtiny překládáno jako rod, vztahuje se k souhrnům vlastností, rolí, vzorů a chování i společenských pozic připisovaných mužům a ženám v té které společnosti.

Gender ukazuje, že určení rolí, chování a norem vztahujících se k ženám a mužům je v různých společnostech, v různých obdobích či různých sociálních skupinách rozdílné. Znova řečeno, je gender pojem, který vyjadřuje, že vlastnosti a chování spojované s obrazem muže a ženy jsou formovány kulturou a společností.

Pojem gender popisuje velmi výstižně Maříková: „Výraz gender odkazuje k rozdílu mezi mužem a ženou, respektive mezi muži a ženami, anebo také mezi mužským a ženským. Tyto rozdíly mnozí z nás vnímají jako cosi daného, neměnného, tudíž i normálního či dokonce přirozeného. Ve skutečnosti se však jedná o lidský výtvar - naši (lidskou) konstrukci. Z genderového hlediska pak jde o takové rozdíly mezi mužem a ženou, které nejsou předurčeny biologicky, geneticky ani nikterak jinak od přírody, nejsou nám dány dopředu, nýbrž vznikají a jsou podmíněny kulturně, historicky a sociálně. Gender jako sociální konstrukt pak reálně ovlivňuje, formuje či modifikuje individuální vlastnosti a schopnosti zcela konkrétních mužů a žen, stejně tak jako jejich postoje, názory a chování směrem k vžitým normám pro

jednotlivá pohlaví, tedy směrem k typicky mužskému či typicky ženskému. Tento sociální konstrukt není a ani ze své podstaty nemůže být ničím univerzálním, neboť se mění podle míst a času svého vzniku, navíc je ovlivněn sociální příslušností jeho tvůrců i jeho nositelů". (Maříková a kol., 2000: 11)

Dále autorka tvrdí, že skutečnost, zda jsme muž nebo žena, ovlivňuje podstatným způsobem naše hodnotové orientace, možnosti, šance, životní perspektivy, volbu životních strategií i individuální životní styl. Zároveň má tento fakt podle autorky vliv i na výběr a směr vzdělání, profese a výši výdělků i pozice. Sečteno a podtrženo je gender mocnější než pohlaví, tedy než biologická danost, protože nám organizuje každodenní život.

Stejně jako předešli i Oakleyová mluví o gender jako o pojmu, který vyjadřuje, že vlastnosti a chování spojované s obrazem muže a ženy jsou formovány kulturou a společností. Na rozdíl od pohlaví, které je univerzální kategorií a nemění se podle času ani místa, působení gender ukazuje, že určení rolí, chování a norem vztahujících se k ženám a mužům je v různých společnostech, v různých obdobích či různých sociálních skupinách rozdílné. Jejich závaznost či determinace není tedy přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi muži a ženami. (Oakleyová, 2000: 6)

Rakouský server www.salzburg.gv.at popisuje gender jako sociální rod, kterým jsou myšleny společenské rodové role a s nimi spojené představy a očekávání, jaké jsou, respektive mají být ženy a muži. Tyto rodové role se mohou

v průběhu času měnit, stejně jako jsou rozdílné uvnitř jedné kultury i mezi různými kulturami. Cílem genderu je rovné postavení mužů a žen. ⁴¹

Jiné stránky hovoří o problematice gender jako o něčem, co znamená rozdílné životní situace a zájmy mužů a žen ve všech společenských záměrech, ke kterým se přihlíží ihned a bez diskuze. ³¹

Ve všech mnou vyhledaných zdrojích se definice či popisy pojmu a problematiky gender shodují, i když pokaždé jinými slovy.

Pojetí ženské a mužské osobnosti v různých společnostech záleží na tom, jak rozdílně je v nich vymezená mužská a ženská role. V různých společnostech nalézáme různé stereotypy maskulinity a feminity. Nikde neexistuje dokonalý kulturní vzorec, tvrdí Oakleyová. Záleží na tom, jak dítěti vštěpuje jeho roli rodina, její očekávání chování dítěte a jak dítě tuto roli samo přijme nebo nepřijme. Jádrem je identifikace, kdy se chlapci obvykle identifikují s muži a dívky s ženami. Tak se vytváří gender identita. Ve výsledku to znamená, že se nakonec i biologicky anomální chlapec bez penisu může genderově cítit jako muž. Například tady v tomto případě hraje největší roli právě působení a chování rodiny. (Oakleyová, 2000)

U dětí je prokázán vztah výskytu psychických poruch v závislosti na touze po splnění očekávání rodičů, co se přiměřenosti chování vzhledem k pohlaví týká. Ke všemu existují odlišnosti ve výchově chlapců a dívek. Chlapcům je povolováno agresivnější chování, rodiče jim ponechávají

větší svobodu projevu. U dívek tomu tak není. Holčičkám rodiče neradi, aby si nenechaly vše libit a aby se bránily, pokud se s nimi někdo začne prát.

Soudim, že svou gender roli „obdrží“ každý ihned po narození. Klouček dostane modrou čepičku a auto, holčička růžové šatičky a panenku. Odlišné je i chování matek k dívkám a k chlapcům. Doma jsou činnosti rodičů, často nevědomou, podněcovány k tradičním ženským rolím (dívky) nebo naopak k čistě mužským záležitostem (chlapci). Pak přijdou do školy a první, na co narazí je slabikář, kde stojí: Máma mele maso. A je tam obrázek maminky v zástěře.

Dále se domnívám, že významnou roli při reprodukci gender nerovnosti hraje rodina. Nebo lépe, že základ nerovnosti je ospravedlňován rodinným uspořádáním rolí, které je považované za dané a neměnné. Základem těchto nerovnosti je tradičně chápaná role matky. Žena zůstává doma s dítětem a přebírá tak automaticky i další domácí práce. I když u mladé generace převažují názory, které prosazují rovné uspořádání rolí, tím, že se žena stane matkou, iluze a přesvědčení mizí. Tak jako matkám jejich mateřství často v pracovním nasazení situaci zhoršuje, otcovství naopak ničemu v pracovním výkonu nebrání. Nutno ale dodat, že vysoké pracovní nasazení, zátěž kladená na muže v zaměstnání a neustále nevyžadovaná angažovanost v rodině pány tvorstva do značné míry vylučuje z rodinných vztahů a vazeb.¹¹

Pakliže se chlapec trvale identifikuje s ženskou rolí a dívka s mužskou, zvyšuje se pravděpodobnost výskytu odchylek jako je homosexualita či transsexualita. Biologie

hraje v celém procesu gender identifikace zanedbatelnou úlohu, rozhodující je kulturní učení. (Oakleyová, 2000)

Pokud se pokusím shrnout celou kapitolu hovořící o gender, je člověk definován komplementaritou, ne pohlavím.

2.2.1 Rozdíly mužských a ženských rolí

Naše společnost stereotypně přiřazuje muži i ženě typické vlastnosti, které se často doplňují nebo jsou protikladem. Určují naše očekávání vůči mužským a ženským jedincům a ovlivňují zároveň i chování k nim. Stereotypy usnadňují či naopak ztěžují přístup k povolání nebo vstup do speciálních zařízení. Karsten jmenuje jako typicky ženské charakteristiky, vlastnosti a způsoby chování například bezmocnost, empatii, citové založení, milování dětí, náladovost, něžnost, žvanivost, zaměřenost na rodinu, nelogičnost, parádivost, závislost. A k mužům řadí následující: agresivnost, dobrodružnost, dominantnost, autoritu, racionalitu, tvrdost, vyrovnanost, sílu, nesnadnou zranitelnost. (Karsten, 2006)

Nejvíce patrné rozdíly mezi mužem a ženou jsou ve vizuálně biologické dispozici. Konkrétně vyvozené na základě dělby práce. I když existují mezi různými kulturami a národy rozdíly, nikdy nedělají všichni všechno a stejně.

V dnešní době bývá zastáván názor, že ekonomická dělba práce vychází hlavně ze souvislosti mezi reprodukčními a hospodářskými úkoly. Nejdřív, v souvislosti s mateřskými povinnostmi, se musí žena vzdát jakékoli jiné práce. Dalším předpokladem dělby práce je mínění, že mateřství a domácí

práce celkově jsou usedlými činnostmi nevyžadujícími mnoho energie a síly.

Domácnost, které se většinou věnují ženy, což potvrdilo i mé šetření, je brána jako činnost okrajová v porovnání s ekonomickými úkoly. V neposlední řadě je tu fakt, že žena nebývá tak fyzicky vybavena jako muž a nemůže proto zastávat některé práce jako například práci v lese nebo lov zvěře. Toto jsou argumenty utvrzující v nutnosti dělby sociálních rolí muže a ženy, tedy argumenty nezbytnosti dělby práce jako podmínky přežití. (Oakleyová, 2000: 100)

Toto, podle mého názoru, neplatí obecně a celkově. Záleží na společnosti a na úhlu pohledu. Jedná se o názory dnes již v jistém ohledu překonané.

I když je například jasné, že muži na sebe nemohou vžít těhotenství, docela dobře přebírají úlohu starajícího se rodiče, který potomkovi poskytuje sociální oporu. A pak tedy otcovství omezuje ekonomickou a sociální roli muže a ne mateřství ženinu roli. Stejně tak se nedá souhlasit s názorem, že domácnost je záležitost lehká, nevyžadující energii. To se zdá lidem, kteří ji berou jako něco samozřejmého a kteří si domácí práce dnes a denně nikdy nevyzkoušeli. Ve výsledku je to často práce fyzicky srovnatelná s mužskou prací například v onom zmiňovaném lese. Ke všemu je neustálá.

Co se velikosti a stavby těla týká, jsou zde patrné velké rozdíly i mezi členy jednoho pohlaví, ne jen mezi mužem a ženou. Jako utvrzení v rozvrácení základních argumentů ekonomické dělby práce dodává^{II} Oakleyová tvrzení,

že veškerá vhodnost a zvyklosti jsou dány kulturou a nevyvíjí se s nutným vztahem k biologii. Ale proto, že existuje nevyvratitelná rozdílnost muže a ženy v reprodukčním procesu, společnost ji používá jako základnu pro přidělování dalších rolí. (Oakleyová, 2000)

V moderní společnosti doznalo postavení žen výrazných změn. Hlavní je neustále opakovaný vstup do zaměstnání (s kterou mají zkušenosti už více než tři generace) a následně ekonomická nezávislost. Proměny představ o rozdělení gender rolí v rodině jsou součástí širších změn hodnotových orientací prosazujících se v současných ekonomicky rozvinutých společnostech, jak o tom mluví Chaloupková a Šalamounové.

Oproti tradičnímu modelu rodiny založenému na specializaci rolí se rozvíjí rodinná uspořádání, která nahrazují tradiční komplementaritu rolí muže - živitele rodiny a ženy - matky a manželky pečující o děti a domácnost, posunem k variabilitě mužské a ženské role. Důraz na plnou zaměstnanost žen a nízká úroveň příjmů vyžadující, aby do rodinného rozpočtu přispívali oba partneři, vedly k modelu dvoupříjmové rodiny. Modernizace ženského postavení nebyla ale doprovázena změnou dělby odpovědnosti mezi oběma partnery. Zaměstnané ženy tak ve výsledku musí zvládat jak zátěž placené práce v zaměstnání, tak i hlavní odpovědnost za rodinu a domácnost. (Chaloupková; Šalamounové, 2004: 30)

rrČeské ženy, přestože jsou zaměstnané či samy podnikají, jsou zároveň velice silně identifikované s rodinou, potažmo s rolemi, které se vážou k soukromé

sféře. Vyjma vysokoškolaček a podnikatelek, které pracují v první řadě z důvodu seberealizace, pracují ostatní ženy především z důvodu finančního. Kromě toho většina pracujících žen, vyjma již zmíněné emancipované části, nepřipisuje své práci takový význam a důležitost jako muži." (Maříková, 2000: 143)

Fakta v oblasti zaměstnanosti, pracovní kompetence a perspektivy české pracující ženy, zní asi následovně:

S Zaměstnaná žena je lepší varianta než žena v domácnosti. Pro ženu samotnou, ale i pro sociální a emoční kapitál rodiny.

Není-li zaměstnanost žen opřena o vzdělání a kvalifikační růst, stagnuje. Pracovní systém má tendenci snižovat důležitost ženské pracovní síly a vytlačovat ji na sekundární trh práce.

S Stát, společnost i pracovní sféra operují vlivem, který má dopad na strukturu vytvořených rodin i na formu a genderové vztahy rodin budoucích.

S Pracovní status ovlivňuje rozhodování žen.

S Zaměstnanost ženy je kvalita života, která nemá alternativu. Proto vždy bude zájem o placenou práci, i přes to, že kvůli tomu dochází ke konfliktu zájmů v rodině i v pracovním systému.

S Stát a společnost v čele s muži pokládají plnou zaměstnanost žen za dosažení rovnosti.

Domnívají se, že to ženám stačí a vyhovuje. Jenže to přestává fungovat minimálně v závislosti na růstu heterogenity ženské pracovní síly. (Čermáková, in Maříková a kol., 2000: 98, 99)

Vše výše zmíněné opět dokazuje, že i v otázce rozdílů mezi mužem a ženou, zvláště v oblasti práce, se autoři shodují a i já s nimi v této oblasti plně souhlasím.

Pokud sledujeme dvoupříjmové rodiny z gender hlediska, jak situaci popisuje Maříková, zjišťujeme, že v oblastech šancí, možnosti a reálných stavů převažují gender nerovnosti. Muži se více orientují na práci, na svou kariéru se soustředí dříve než ženy, na kterých spočívá hlavní díl odpovědnosti za chod domácnosti a na péči o děti. Nejsilněji se tento stav vyskytuje v období, kdy jsou v rodině malé děti. S jejich přibývajícím věkem tato orientace slábne a ke konci pracovní dráhy žen se můžeme setkat se stavem, kdy se žena zaměřuje velmi výrazně na svou práci a buduje kariéru.

Sféra domácích prací bývá ve dvoupříjmových rodinách častým bodem rodinných neshod a hádek, protože tento typ rodiny dosud nedokázal najít model dělby domácích prací, který by vyhovoval oběma zúčastněným stranám. Zároveň ale nutno dodat, že v těchto rodinách nacházíme menší výskyt gender nerovnosti oproti rodinám jednopříjmovým. Muži i ženy těchto domácností jsou pružní a kreativní i v oblasti hledání způsobů, jak zvládat nelehkou situaci chodu domácnosti, ať už se jedná o výpomoc ze strany třetí osoby

či o vybavení domácností nejmodernějšími přístroji, které ulehčují práci a šetří čas. (Maříková, 2000: 137 - 139)

Opakuji, že nejvíce podle mého názoru záleží na domluvě obou partnerů. Jinak s názory Maříkové souhlasím. Onen leckdy velmi nápadný vzestup pracovního nasazení ženy ke konci zaměstnání mi připadá jako snaha o dokázání si něčeho ve strachu, že už nezbývá moc času. S nadhledem bych o této situaci hovořila jako o „chytání druhé mízy“. Ze začátku pracovního úvazku se žena stará o děti a na kariéru nemívá ve většině případů pomyšlení. V době, kdy jsou však už potomci odrostli a samostatní, ohlíží se žena po něčem, čemu by mohla věnovat veškerou svou pozornost a čemu by se plně věnovala. A nachází placenou práci a kariéru. Ke všemu si je vědoma, že nemá moc času nazbyt, proto je její nástup do ní velmi dynamický.

Fellnerová odpovídá na otázku, proč se v dnešní době ženy vůbec vdávají. Proč se vzdělané, ekonomicky nezávislé ženy vážou na své partnery a stávají se na nich závislými? Domnívá se, že je to z důvodu, že:

- Potřebují otce pro své děti.
- Jsou pyšné, že jsou něčí manželkou.
- Chtějí k někomu patřit a zároveň očekávají, že při nich bude jejich muž stát.
- Chtějí být ekonomicky zajištěné.
- Status vdané ženy má v naší společnosti pořád ještě lepší zvuk než postavení milenky, družky, přítelkyně.

- Chtějí si k sobě muže připoutat a zamezit jejich dalšímu „lovu“. (Fellnerová, 1997)

S každým z těchto výroků by se dalo polemizovat. Hned u prvního bodu mě napadá, že přece žena nemusí být vdaná, aby měla otce pro své děti. Stejně jako není zárukou, že muž bude stát za svou manželkou. Proč by se přece se stejnou vervou nemohl postavit za partnerku bez oddacího listu? A stejně jako u předešlých bodů bychom se mohli zastavit i nad ekonomickým zajištěním nebo nad dalšími.

2.3 Výběr partnera

Podle psychologických výzkumů je dokázáno, že člověk si partnera vybírá podle sebe. Odborně mluvíme o výběru na základě homogamie. Šmolka hovoří o podobnosti v základních hodnotách, aktivitách, životních cílech a stylech. V naší kultuře hraje významnou roli také homogamie věková, vzdělanostní a sociální. Výrazně dále převládá homogamie v oblasti rasové a národnostní.

Na druhou stranu výběr partnera probíhá i na principu odlišnosti, heterogamie, postavený na vzájemném doplňování se.

Tedy, platí zde ono známé příslovi, že opaky se přitahují. Ale v tomto směru bychom měli být opatrní, protože propastné rozdíly nejsou výhodou, ba naopak. (Šmolka, 2005: 10 - 12)

V dnešní civilizaci je žena svobodná. Její svoboda se oproti dřívějším dobám, známým leckdy ještě z vyprávění našich babiček, liší hlavně svobodou sexuální. Sex už není spojen s manželstvím jako institucí. Žena si vybírá

partnera, předmanželský sex už není tabu, sex v manželství by měl být spojen s láskou ne s plněním povinností, pokud není v manželství spokojená, může se nechat rozvést. Mimo jiné proniká i do zaměstnání, která byla řadu let považována za zaměstnání ryze mužská (medicína, věda, řemeslo, politika). Na druhou stranu se ale muži ani nadále nehrnou do domácích prací či do opatrování dětí. (Vodákové, A., Vodáková, O. a kol., 2003)

Mnoho žen zmiňuje na prvních místech žebříčku vlastností, které má mít jejich životní partner, kterých si všímají a podle kterých si ho vybirají, hezký vztah k dětem. Jde jim o to, aby byl později dobrým otcem.' Asi ne každý má otcovství dané do vlnku. K této problematice se vyjadřuje Bohnisch, který říká, že příležitost k citlivému přístupu s dítětem musí být otci dána jeho matkou. Ona jako žena má toto chování dáno vrozeně, právě na základě své role ženy. (Bohnisch, in Bohnisch; Lenz, 1997)

2.4 Po čem ženy touží

Mezi prvním, po čem ženy touží, nás napadne fyzická Přitažlivost. Ať chceme nebo ne, ve vztahu svou roli určitě hraje. Neexistuje však obecná a jednoznačná charakteristika krásy. A taky nutno dodat, že fyzický vzhled je jevem velmi proměnlivým v čase. Z toho plyne, že vybírat si partnera pouze podle vzhledu, není rozumné, i když je tento fakt neopomenutelný.

Další kapitolou, která hraje roli při výběru, jsou temperamentové rysy.

Temperament je vrozená záležitost celkové konstituce člověka. (Hartl, 2000: 601)

Problém je v tom, že v době seznamování nás přitahují typy výrazných temperamentových rysů, tedy muži něčím výrazně zvláštní, v trvalém soužití dáváme ale přednost raději mužům umírněným. Jenže temperament je záležitosti stabilní a téměř neměnnou. Pro nás na škodu se temperamentové vlastnosti s věkem ještě stupňují a zvýrazňují. (Šmolka, 2005: 31)

Záleží na jednotlivé ženě a na tom, jakého si k sobě vybere partnera. Takový bude následně jejich vztah. Jde jen o to, co která vnitřně vyhledává. Potřebuje-li k sobě hysterická žena cholerickeho muže, myslím si, že jim nestojí nikdo v cestě.

Dále nás upoutají povahové vlastnosti. Povaha je chápána jako soubor citových a snahových vlastnosti. (Hartl, 2000: 445)

Při zodpovídání klasické otázky: „Jaké vlastnosti by měl mít váš nastávající partner?“ nakonec dojdou téměř vždy a téměř všechny ženy k dost podobnému žebříčku. Na vrcholu budou zajisté muži se smyslem pro humor, muži upřímní, spolehliví, hodní, se smyslem pro rodinu, s dobrým vztahem k dětem, komunikativní, tolerantní, zodpovědní, poctiví, materiálně zajištěni.

Ale měli bychom si uvědomit, že tyto pozitivní vlastnosti nejsou bez hranic. Aneb že všeho moc škodí. A i když je povahu možné v rámci možnosti změnit, tak „Starého psa novým kouskům nenaučíme“.

Ženy od partnerů očekávají hlavně zabezpečení materiálních potřeb rodiny, možná i něco společenské prestiže. Zatímco muži směřují spíše k atributu fyzické přitažlivosti partnerky. Výběr partnera ovlivňuje hlavně výše dosaženého vzdělání, sociální postavení a osobní vlastnosti každého jedince, tvrdí Vymětalová. (Vymětalová, in Fialová a kol., 2000)

Dále hraje velmi významnou roli v budoucím soužití orientační rodina. Tedy ta, ze které každý z partnerů pochází. V tomto prostředí se formují naše postoje, vytváří se naše základní životní hodnoty, seznamujeme se tu s modely rodinného fungování, které buď napodobujeme, nebo odsuzujeme, ale každopádně na nás velmi působí. Jisté ve výsledku je, že podobnost orientačních rodin představuje pro partnerský výběr výhodu. (Šmolka, 2005: 48)

Významná je dále homogamie v oblastech zájmů, hodnot, postojů, věku a vzdělání.

Okrajově se nyní zminím i o tzv. vyloženě nevhodných mužích pro partnerství. Téměř většina žen správně vytuší problém a nevezme si člověka, který je chorobně žárlivý, který většinu svého dosavadního života strávil ve vězení, který je závislý na alkoholu či na čemkoli jiném. Toto je jen pár příkladů mužů, kteří mohou určitou dobu ženě něčím imponovat, ale s kterými se nedá dlouhodobě žít.

Shrnu-li si tedy, po čem ve skutečnosti ženy touží, dojdou spolu se Šmolkou, který čerpal z Kratochvíla, k následujícímu: POPO - posedět a popovídat. Jakožto univerzální ženská potřeba. DUPO - duševní porozumění. Každá žena potřebuje mít pocit, že s níⁿ partner sdílí její

radosti i starosti a vyžaduje oporu a souznění. VYLA vyjadřovat lásku. A to nejlépe celým svým životem. VYPO - vycítit, co žena potřebuje. Pro muže asi nejtěžší ženská potřeba. (Šmolka, 2005: 77 - 84)

2.5 Partnerství, manželství, rodina a jejich proměna v běhu věků

Stejně jako u primitivních národů je i Evropa monogamní. Tuto formu vnímáme jako normální. Je to svazek jednoho muže a jedné ženy. V naší kultuře je tento stav zakořeněný a existuje už od starověku a to jako jediná právní norma. To potvrzuje i fakt, že u člověka je důležité, aby se o relativně nezralého novorozence starali dva dospělí a zároveň se tímto i utiší reptání moralistů o častém střídání sexuálních partnerů.

Kdysi vznikla rodina, které se říká tradiční. Je v ni obsaženo poslání reprodukce života a předání veškerého dědictví z generace na generaci. Ve všech společnostech byla jednotnou institucí vzhledem k obecně uznávaným normám chování a s jediným uznávaným a pro všechny závazným manželstvím. Vášně tu byla považovaná za nevhodnou, církev o ni mluvila dokonce jako o hříšné. (Horská, in Vodáková A.; Vodáková O. a kol., 2003: 92)

Lenz a Bohnisch popisují tři dnes rozšířené mýty o rodině. První, „mýtus harmonie“, hovoří o tom, že rodinný život v minulosti je nám vštípen do paměti jako život plný harmonie a souladu. Zatímco konflikty existují až v současnosti, v důsledku špatného moderního vývoje. Druhý, „velký mýtus“, je představa, že v předindustriálních časech

bylo dominantní formou života společné žití tří a více generací. A poslední, „mýtus stálosti“, popisuje představu, že rodiny jsou stálým emocionálním společenstvím od přírody a že existují pořád a stále i přes veškeré formování. (Bohnisch; Lenz, 1997: 11)

Tuček, který se věnoval vývoji české rodiny za posledních 100 let, a to na základě podkladů dat z výběrových šetření, ukazuje proměnu například na počtu sourozenců, s kterými lidé vyrůstali. Zatímco ve dvacátých letech bylo v rodinách čtyři a více dětí (ve více než polovině případů), v šedesátých letech začala převažovat rodina dvoudětná. Dále se zabývá i otázkou české rodiny v porovnání s evropskou. Zatímco na Západě uzavírali muži průměrně sňatek kolem 27 - 29 let a ženy kolem 24 - 26 let, u nás to bylo o 3 - 4 roky dříve. A to po celé poválečné období. Pro nízký věk a pro převládající striktní názor na manželství a rodinu žili u nás téměř všichni sezdáni. V západní Evropě nebylo od šedesátých let výjimkou zvyšující se procento lidí žijících svobodně nebo nesezdaně. (Tuček, in Tuček a kol. 1998)

Převažujícím plánem v rodinném modelu je podle Kučery typ dvoudětný. Tento model představuje pro českou populaci nejrozšířenější ideální typ rodiny s dětmi dodnes.

V 60. a 70. letech, v době socialismu, byla situace taková, že byl nízký počet studujících na středních a zvláště na vysokých školách, do pracovního poměru vstupovali všichni práceschopní, společnost však vytvářela mladým lidem takové podmínky, které i při zaměstnání obou rodičů usnadňovaly založení rodiny a péči o děti - jednalo se

například o výhodné novomanželské půjčky, prodlužující se mateřská dovolená, síť jeslí a mateřských škol, přednostně přidělování podnikových bytů mladým lidem. Možná i pro tohle všechno u nás v té době vstupovalo do manželství téměř 90 % mladých mužů a 96 % mladých žen v průměrném věku 24,5 a 21,7 roku.

V souvislosti s tímto se kolem 94 % žen účastnilo **reprodukce**, v průměru dvě děti na ženu. S rozením děti končily ženy ještě i v osmdesátých letech před dovršením třicátého roku věku. Po listopadu 1989, v souvislosti s politickým obratem, se u nás situace začala pomalu lišit od v té době převládajícího východoevropského modelu. Postupem času se snížilo procento mladých lidí vstupujících do manželství, které začalo být víc a víc nahrazováno nesezdaným soužitím, průměrný věk snoubenců uzavírajících sňatek se zvýšil na 27 - 29 let u žen a na 29 - 32 let u mužů, matky rodily v průměru ve třiceti letech života, nechtěnému otěhotnění se začaly bránit moderní a spolehlivou hormonální antikoncepcí, čímž jsme se začali přibližovat západoevropskému modelu reprodukčního chování. (Kučera, in Fialová a kol. 2000: 10 - 12)

To, že lidé manželství přisuzují morální hodnotu, vyplývá i z přesvědčení, že má smysl, aby se lidé brali, i když neplánují děti. V průzkumu Rodina 96 tento názor zastávalo 71 % dotazovaných respondentů ve věku 18 - 29 let. Tradiční rodina a manželský svazek jsou pro podstatnou část mladých lidí nezpochybnitelnou hodnotou, stoupá ale i tolerance k nesezdanému soužití - a to jak společné bydlení Před sňatkem, tak trvalé soužití bez oddacího listu.

V průzkumu Rodina 96 uvedlo 68 % mužů a 61 % žen, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. (Kučera, in Fialová a kol. 2000: 23)

Vymětalová hovoří o tom, že víc než 60 % partnerů se ke společnému bydlení rozhodne po známosti kratší než jeden rok. 84 % respondentů má v úmyslu uzavřít se svým partnerem v budoucnu sňatek, to znamená, že možná bere nesezdané soužití jako „přípravu“ na manželství. Ale nelze říci, že by vztahy, kdy spolu dva žijí, byly vážnější než u párů, které spolu nežijí. Celkově rodina, partnerství, touha založit vlastní rodinu zaujímá v životě mladých významné místo a dá se říci, že jak při výběru, tak v plánech do budoucna zastávají mladi tradiční názory. Nesezdaná soužití nejsou životní strategií, ani náhražkou manželství. Je to jedna z forem vzájemného poznávání, zkoušení a testování partnera. A oproti nedávné době se stává tato forma soužití tolerovanou jak společností, tak rodiči partnerů. (Vymětalová, in Fialová a kol. 2000)

Názory Vymětalové se potvrdily i v mém šetření. Žádná z dotazovaných žen nenamítala nic proti sňatku. Žádná nechtěla žít sama, dokonce respondentky nehodlají být navždycky pouze v partnerství. S manželstvím do budoucna všechny dosud nesezdané počítají.

Na konec této kapitoly přiřazuji doplnění Fegebankové, která tvrdí, že rodina a domácnost jsou dva systémy, které jsou na jednu stranu spojeny, na druhou se ale vyznačují každý svou osobitostí. (Fegebank, in Lenz; Bóhnisch, 1997)

Já si myslím, že rodina je chápána jako instituce plnící řadu důležitých a ničím jiným nezastupitelných rolí,

která je protkána mnoha mezilidskými vztahy. Zatímco domácnost je chápána pouze ve spojení s povinnostmi, uspokojujícími základní životní potřeby. Dál by se dalo spekulovat i nad rozdílem pojmů domácnost a domov, ale to už bych se moc odchylovala od tématu diplomové práce.

2 . 6 Kariéra versus rodina

Nynějším největším problémem, který má průměrná rodina, je to, že muži a děti vznášejí na své manželky a matky nároky stejné jako před sto lety. Matka je ta nejlepší a zároveň ale také za všechno odpovědná. (Fellnerová, 1997: 107)

Stejně tak jsou ale podle mne kladeny vysoké nároky na muže i na děti, v každé době nějaké. Netroufám si říct, kdy jsou nebo byly nejvyšší. S tímto striktním názorem Kellnerové proto nesouhlasím.

Mimo jiné je u nás skutečností, jak uvádí Oakleyová, že k sociální roli dospělé ženy, v porovnání s muži, patří nižší studijní schopnosti a nižší pracovní výsledky. Podle studii dospívající dívky přijímají tradiční očekávání týkající se jejich budoucí role. Ideál ženské podřízenosti hraje stále významnou roli. Velké rozdíly mezi muži a ženami, jak uvádí Oakleyová dále, jsou spojeny s obecnou rolí pohlaví a s očekáváním a přednostmi, které s sebou nese.

Stále jsme ovlivňováni tradicí a předsudky, takže Povolání vykonávané odedávna ženami vykonávají ženy i dnes. Mladá žena, která si vybírá profesi, pravděpodobně odmítne nebo nebude přijata do mužských povolání.¹ Bude brát v úvahu

ale nepotvrdily ranou dotazované ženy. Nevyskytla se ani jedna, která by chtěla trvale zůstat v domácnosti. Dalším zjištěním je, že si muži a ženy nejsou rovni v pečování o domácnost. Ta je neustále větší měrou záležitosti žen. (Tuček; Čermáková, in Tuček a kol. 1998) Tato skutečnost je potvrzena dnešními mladými ženami, mými respondentkami.

Pokud si žena uvědomí, co je pro ni důležité a pochopí své osobní potřeby, a to i tehdy, pokud se netýkají primárně rodiny, měla by se naučit zkoordinovat veškeré životní sféry.

K domácnosti je dívka v rodině vedena od dětství. Nikdo si to ani moc neuvědomuje a proto je jednoduše považována práce v domácnosti za čistě ženskou s tím, že dispozice k ní jsou vrozené. Výchova dívky a chlapce je zcela odlišná a prohlubuje se tak propast mezi mužskými a ženskými rolemi. V povědomí veřejnosti převažuje obraz ženy pracující na dva plné úvazky - v zaměstnání a doma. A asi proto, že není práce v domácnosti a péče o děti placená, je často považována za neplnohodnotnou, hlavně muži ji berou jako přirozenou a ženě danou.

Také můžeme stále slyšet názory, že když se žena věnuje na plno svému zaměstnání, znamená to, že zanedbává svoji rodinu. Jelikož musí zastávat dvě směny, nemůže se oběma věnovat na sto procent. Muž angažující se někde nad míru, je hodnocen kladně, žena je za to stejné chování odsuzována. Každopádně ale nemusí vysoká míra orientace na práci nutně znamenat nízkou orientaci na rodinu a obráceně. (Křížková; Tuček, in Tuček a kol. 1998)

ta, k nimž má snadný přístup jako k potenciálním zdrojům uspokojení. Je silně ovlivněna výchovou, která v ni vypěstovala ženské rysy. Aby se dostala k mužské profesi, musela by být dostatečně mužská - iniciativní, agresivní, vytrvalá. Taková ale není, proto bude s největší pravděpodobností na plný úvazek ženou v domácnosti, bude pracovat v mateřské či základní škole, bude sestrou v nemocnici, bude pracovat v oděvním průmyslu, potravinářství nebo bude zastávat nějakou sekretářskou práci. A to vše i přes to, že má stejné šance a možnosti na vzdělání jako muž. (Oakleyová, 2000)

Já bych situaci vzdělání a životní volby žen neviděla tak rezolutně a negativně. Myslím, že ať je člověk muž nebo žena, že se musí se svou rolí ztotožnit. Pak už je jen na něm nebo na ni, kde a jak se chce ke své spokojenosti prosadit.

Životním ideálem většiny žen je být matkou a alespoň částečně se věnovat povolání. Mizivé množství, jestli vůbec nějaké, chce celý život zastávat roli hospodyně, jak ukázaly i mé rozhovory s dnešními mladými českými ženami.

Na základě výzkumu, tvrdí Tuček a Čermáková, pro většinu mužské a ženské populace nepředstavuje skloubení rodinných a pracovních povinností žádný větší problém. Asi i proto, že většina žen se stále víc orientuje a upřednostňuje rodinu. Do práce ale také musí, protože jen málokterá rodina by se obešla bez druhého příjmu. Toto vše potvrdily i mnou dotazované dnešní mladé české ženy.

Podle Tučka a Čermákové by si dále téměř každý pátý muž přál, aby žena zůstala doma, trvale v domácnosti. Což

Otázkou však je, proč, když jsou muži i ženy stejně ekonomicky aktivní, pracují na plný úvazek, nemají stejné podmínky a prostory pro práci v domácnosti? Křížková a Tuček uvádí, že v České republice je dělba práce v rodině nejčastěji z celé Evropy vyrovnaná a je nejčastěji považovaná za nespravedlivou, jestliže ji větším dílem zastávají ženy. Ale faktem zůstává, že muži se domácím pracem věnují méně a jsou pro ně méně důležité, s tím, že si situaci uvědomují a rádi by ji v budoucnu změnili. (Křížková; Tuček, in Tuček a kol. 1998) Tohle je, myslím, také povzbudivá zpráva. Opět potvrzená mým kvalitativním šetřením.

V dnešní době se ženy od mužů nijak neliší ve výši dosaženého vzdělání, přesto zaostávají v kvalifikaci za mužskými kolegy. Nejdou tak cíleně za kariérou. V práci jsou pak hůře finančně hodnoceny. Snáze dostanou výpověď. Ani nedosahují tak běžně vedoucích pozic jako muži. A proč? Protože podniky vyžadují a plati výkonnost, těhotenství a mateřství jsou pro ně zbytečnými výdaji. A jen malé procento žen je ochotné vzdát se ambic v soukromém životě a věnovat se plně kariéře. Většinou se snaží o kompromisy. Tak shrnuje situaci na trhu práce související se ženami Karsten. (Karsten, 2006)

2.7 Proměna hodnotových orientací v současné postmoderní společnosti

Česká rodina se v posledních několika desetiletích vzdálila ustálenému modelu platnému v Evropě po tisíciletí. Někteří autoři vidí jako příčinu změn proměnu hodnotových

orientaci, hlavně u nejmladších generaci. (Chaloupková; Šalamounové, 2004)

Kromě ekonomických podmínek se začínají odlišovat i role muže a ženy. Na toto poukazuje Možný. Tvrdl, že hospodářská moc se už neopírá o organizovanou sílu fyzicky namáhavé práce, pro kterou byli vždy lépe vybaveni muži, ale že se opírá o výkon v povoláních, kde rozhoduje schopnost jednat s lidmi a intelektuální zdatnost. Tedy sféra, ve které jsou si muži se ženami rovni. Na těchto základech dochází ke změnám společenským. Ženám se otevírají brány ze soukromého života rodiny směrem do veřejného života široké společnosti. Proto pak ale na druhé straně platí naše civilizace úpadkem rodinného života a poklesem porodnosti. Rodičovství je nemožné, když jsou oba partneři rozhodnutí žít mužským způsobem života.

„Člověk prý vynalezl rodinu, když zjistil, že nikomu se nedá věřit. Je to už velmi dávno, ale od té doby nikdo nic lepšího nevymyslel - ani postmoderní doba ne. Rodina je ideální krabičkou poslední záchrany, když přijdou těžké časy." (Možný, 2002: 25)

Tvrzení Možného mi připadá pejorativní a znevažující důležitost rodiny. Domnívám se, že takhle na rodinu nelze nahlížet. A podle mého šetření ji tak nehodnotí ani dnešní mladé ženy v ČR.

Kritikové rodiny jmenují mezi klasickými funkcemi rodiny rodinu jako továrnu na neurózy, jako továrnu na Poddanost, nebo jednoduše jako patogenní systém. (Wahl, in Lenz; Bohnisch, 1997: 102)

I tato tvrzení mi připadají velmi extrémní a jednostranná.

Po staletí patří česká rodina k západnímu modelu rodinného chování i sociálního života vůbec. Lidé se relativně později brali, měli později děti a ani celoživotně svobodní nebyli výjimkou. Spolu s modernizací rodiny docházelo k vzestupu rozvodovosti. To vše je spojeno se sociálními aspekty každé doby. Tak například v šedesátých letech dvacátého století se rodilo víc dětí, hlavně proto, že byla prodloužená mateřská dovolená a byly vyšší sociální dávky.

Extrémů v dnešní době existuje velmi mnoho, ale ve výsledku čtyři z pěti Čechů a Češek pokládají založení šťastné rodiny za hlavní věc ve svém životě. Nejméně třem z oněch čtyř se to povede. I když ne vždy hned na první pokus. Většina lidí považuje rodinný život za základ kvality svého bytí a jako obraz rodiny pořád vidí tatínka, maminku a jejich děti. (Možný, 2002)

Otázku plánování dětí potvrdilo i mé šetření, kdy se nevyskytla jediná dotazovaná, která by děti mít nechtěla.

V sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století jen tři ze sta žen a pět ze sta mužů zůstávalo celoživotně svobodných. Mezi lety 1989 a 2000 klesl počet sňatků v České republice na polovinu, což je dáno i odkládáním svateb do pozdějšího věku. (Možný, 2002: 41)

Faktem je, podle mého výzkumu, že na uzavření sňatku většina žen nespíchá. Ale na druhou stranu se mu, jako i ve dvacátém století u Možného, mladé ženy nevyhýbají.

Podle výsledků sociologických šetření dochází Chaloupková s Šalamounovou k závěrům, že postoje k manželství, nesezdanému soužití a rodičovství v české společnosti jsou v průběhu devadesátých let 20. století poměrně stabilní. I když už není absolutní nutností, že se děti rodí po svatbě, nebo že se na výchově musí nutně podílet oba rodiče. Manželství je u nás neustále spojováno s životní spokojeností. Možná paradoxem je pak vysoká tolerance k rozvodům. Zůstává u nás vysoký význam rodičovství a hodnota dítěte. Nejméně konzervativní postoje zastávají mladi lidé a lidé s vyšším vzděláním. Většina českých žen považuje svou úlohu v domácí sféře za důležitou. Stejně se ale snaží skloubit domácnost a péči o děti se zaměstnáním. Vysoký podíl jich v šetření uvádí, že by se na „ženských“ činnostech doma měli podílet i muži, a to ve vyšší míře než se podíli. (Chaloupková, Šalamounová, 2004)

Tyto výsledky, vyjma problematiky rozvodovosti, na kterou jsem se neptala, kompletně potvrzuje i mé šetření dnešních mladých českých žen.

Tuček se spolu s Křížovou odráží od roku 1989. Konkrétně se ke změně hodnotových orientací u mladých lidí vyjadřují takto: „Přes značnou rozkolísanost hodnotových orientací souvisejících se společenskými změnami po roce 1989 zůstává tradiční model partnerských vztahů základním zdrojem pocitu spokojenosti v životě. V hodnocení zdrojů rodinné pohody dochází k oddělení tzv. liberálních hodnot od hodnot konzervativních. Vývoj směřuje k výraznějšímu prosazení liberálních (moderních) vzorců, zdůrazňujících

individualismus, osobní svobodu a demokratický přístup v rodinných a partnerských vztazích. Projevuje se zde fakt, že většina dospělé populace vyrůstala v prostředí, kdy plná zaměstnanost matek byla jedinou společenskou normou. Do jaké míry bude tento vzorec obecně a většinově přijímaný i v situaci, kdy se otevřela řada jiných možností, je otázkou". (Tuček; Křížková, in Tuček a kol. 1998: 79)

Každopádně se zdá, že klíčovým nositelem změn rodinného života je v dnešní době žena. Na její strategii a hodnotové orientaci závisí sociální změny rodiny, tedy jestli bude rodina upřednostňovat postavení a kariéru obou partnerů nebo děti. Tak celou situaci shrnuje Tuček a já s ním plně souhlasím.

3 Šetření - kvalitativní výzkum

3.1 Charakteristika skupiny a metoda výzkumu

Šetření mladých žen v České republice bylo prováděno formou polostandardizovaného rozhovoru. Rozhovor je výzkumná metoda, která umožňuje zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů osob. (Gavora, 1996)

Záměr a cíl polostandardizovaných rozhovorů je pevně stanoven, ale je u nich uvolněna taktika vedení. To znamená, že není nutné dodržovat přesně stanovenou formulaci a pořadí otázek, ale je nutné dotknout se všech předem připravených oblastí. (Pelikán, 1998)

Rozhovory probíhaly od června do září 2007. Jednalo o skupinu deseti žen ve věkovém rozpětí 25 - 30 let. Se všemi

ženami jsme se navzájem znaly. Ne vždy se znaly i ženy mezi sebou, ale to na průběh rozhovorů nemělo žádný vliv, protože jsem nikomu nedávala poslechnout cizí odpovědi, ani jsem nepoukazovala na něco, co řekla jiná dotazovaná. S vědomím dotazovaných žen byl rozhovor nahráván na diktafon a následně autenticky přepsán.

Skupina dotazovaných byla schválně různorodá. Dvě velké skupiny tvořily ženy z města (40 %) a z velkoměsta (taktéž 40 %). Zbylých 20 % žije na vesnici.

V 70 % se jednalo o bezdětné dotazované, 20 % mělo v době rozhovoru dvě děti, 10 % jedno dítě.

Další charakteristikou skupiny bylo dosažené školní vzdělání v době rozhovoru. Kdy 40 % bylo vysokoškolaček, 20 % mělo dokončenou vyšší odbornou školu a 40 % žen bylo středoškolaček s maturitou. Ve 40 % se jednalo o ženy vdané, ve 30 % žijící s partnerem, v 10 % o ženy mající Partnera, ale nežijících s ním a v 20 % byly ženy samy. Poslední bod charakterizující skupinu dotazovaných byl jejich současný sociální status. Ve 30 % případů se jednalo o studentky, v dalších 20 % případů to byly pracující studentky, v 20 % ženy zaměstnané, v 20 % na mateřské dovolené a v 10 % studentky na mateřské dovolené.

V 70 % se jednalo o ženy nevěřící.

Před zahájením každého rozhovoru, který v 60 % probíhal u dotazované v jejím domácím prostředí, ve 30 % v kavárně a v 10 % na jiném, ale dotazované známém místě, bylo uvedeno téma diplomové práce a tedy i téma našeho Povídání, bylo ujasněno, co jsou to hodnoty. Předslala jsem, jak je rozhovor stavěn, informovala jsem o skupinách

otázek a pro názornost jsem vždy jednu, dvě přednesla. Dotazované byly upozorněny na to, že ne všechny otázky budou pro ně momentálně aktuální, ale že jim budou i přesto položeny. A to z důvodu, že jsem chtěla slyšet jejich názor, či spíše vlastně jakýsi plán do budoucna. V takovýchto případech jsem tedy očekávala odpověď v budoucím čase nebo podmiňovacím způsobu. Zároveň to mělo záměr v následném lepším porovnávání a práci s rozhovory.

Rozhovor byl situován do tři oblastí. Konkrétně se jednalo o skupinu všeobecných otázek, skupinu týkající se kariéry a skupinu dotýkající se tématu rodina a děti. Dohromady skýtal polostandardizovaný rozhovor 47 otázek.

Na začátku každého setkání s dotazovanou jsem ujasnila naše role. Tedy že já budu klást otázky a na respondentkách nechám, jak moc se k nim budou chtít rozprávět. K žádným odpovědím jsem nikoho nenutila a snažila jsem se být nestranná. Délka rozhovoru se pohyboval okolo půl hodiny.

Z důvodu zaručení anonymity, jsou jména smyšlená.

Průběh rozhovorů byl rušen nervozitou dotazovaných žen z diktafonu. Bylo jasně patrné, že bez něj by se citily Příjemněji. Zároveň i standardizovanost rozhovoru působila kostnatě a leckdy bylo povídání umělé. To je ale nutné brát na druhou stranu jako pozitivum, protože jinak by nemohlo dojít ke srovnání a porovnání názorů.

Otázky se dotazovaným zdály být téměř bez výjimky Pochopitelné a nevyčerpávající. Občas jsem vypožadovala, že je žena unavená nebo že kontroluje dítě, proto docházelo k výpadkům pozornosti a musela jsem na požádání zopakovat otázku. Jen velmi zřídka se stalo, že byla dotazovaná žena

zaskočena otázkou. V takových případech pak tvrdila, že se nad některými věcmi dosud nezamýšlela. Jednou se stalo, že se mi dotazovaná žena asi dva měsíce po proběhnutí rozhovoru ozvala, jestli bych se jí na jednu otázku nezeptala znova, že nad ni celou tu dobu přemýšlela a že konečně vi, co by mi k tomu chtěla říct.

Celkově nebyly rozhovory ničím rušeny. V převažujícím většině probíhaly mezi „čtyřma očima“ (jen v jednom případě bylo u rozhovoru přítomno dítě dotazované a v jednom případě se musel termin přesunout na jinou dobu, protože děti neměly pochopení a nechtěly maminku pustit na tak dlouhou dobu na povídání si s někým jiným).

3.2 Dnešní mladé ženy

V této kapitole se budu snažit vyhodnotit odpovědi² rozhovorů, které proběhly a které tvoří, v autenticky přepsané formě, přílohu.

Názory a odpovědi porovnám s daty publikovanými v minulých letech, pokud jsou dostupné. Nejčastěji^s výsledky šetření Heitlingerové a Trnkové, které probíhalo^{na} Přelomu let 1995/1996 v Praze. V opačném případě pouze nezaujatě konstatuji a popisuji orientaci a pohled na život dnešních mladých žen, žen 25 - 30letých, žijících v 21. století v České republice.

• Všeobecné otázky

1- V šetření prováděném Heitlingerovou a Trnkovou na konci devadesátých let dvacátého století mluvily mladé ženy často o tom, že co se životních strategií týká, bezcílně se toulají životem. Nezřídka ani nikdy neměly žádnou představu

o tom, co chtějí dělat. Jasně bylo dodělat školu a začít pracovat. Nic jiného pro ně většinou nepadalo v úvahu. Neměly žádné konkrétní plány do budoucna. Byly to pouze ryze osobní cíle jako odstěhovat se od rodičů, založit rodinu nebo mít další dítě. Autorky vidí možnost výroků i ve skromnosti Čechů. Taky tu možná hraje roli to, že se ženy odvolávají na kulturní zvyklost, která přikazuje, aby člověk nemluvil o tom, co se ještě nestalo. Svou odbornost dotazované bagatelizují. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Mnou dotazované mladé ženy v 50 % v dětství žádný životní plán nebo strategii neměly. Z druhé poloviny si 30 % přálo být učitelkou (momentálně dostudovaly nebo dostudovávají pedagogickou fakultu) a zbytek měl přání stát se zpěvačkou, herečkou nebo veterinářkou. 10 % se chtělo vdát. v současné době se životní strategie týkají většinou dodělání školy, nalezení práce, založení rodiny (70 %).

2. 60 % dotazovaných nesouhlasí s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními. 30 % s tímto tvrzením souhlasí, 10 % neví.

3. 70 % mladých žen upřednostňuje rodinu před svými potřebami a zájmy. Někdy v určitých mezích, jindy plně. 30 % tvrdí, že to jsou dvě skupiny, které se prolínají a že se dají skloubit.

4. Na dotaz, jak trávi mladé ženy volný čas a jak odpočívají, jsem se, myslím, nedozvěděla nic překvapivého. Nejčastěji byla jmenována příroda, procházky, sportování, čtení, koukání se na televizi, přátelé, péče o rodinu a děti, nebo také spáni a návštěvy restaurací.

5. Když jsem se posléze zeptala, jak mé respondentky tráví dovolenou, shodovaly se často odpovědi s odpověďmi z minulé otázky a byly opět různorodé, ale ne překvapivé. Jmenované bylo moře, či jiné zahraničí, ať už aktivně nebo pasivně, tuzemsko - mladé ženy neodmitají ani stanování nebo kempování, ale vyskytovaly se také odpovědi, že pracovně, například při stavbě rodinného domku. Někdy dotazované mluvily o dovolené v souvislosti s partnerem, jindy s přáteli.

Pouze 10 % mladých českých žen je ochotno se kvůli dovolené zadlužit. To považuji za velmi povzbudivý výsledek. Vzhledem k dnešním možnostem půjček na cokoli a jejich neustálé reklamě.

6. Na otázku, jak nyní mladé české ženy bydlí, jsem dostala různorodé odpovědi. Myslím, že tato oblast hodně závisí na jejich sociálním postavení. Škála odpovědi se pohybovala od bydlení u rodičů přes bydlení s přítelem v jeho bytě po bydlení ve vlastním rodinném domě. Pouze v jediném případě mi dotázaná sdělila, že pokud nebude muset, svoji bytovou situaci měnit v budoucnu nechce.

7. Ve vybavenosti jednotlivých domácností se projevuje stav společnosti, kdy některé spotřební předměty, které měly v dřívější době charakter luxusu, se dnes stávají v domácnosti zcela běžné (automobil, barevný televizor, Pračka, mraznička a další) a charakter výjimečnosti získávají některé nové spotřební předměty, jako například Počítač či myčka nádobí, tvrdí Maříková. (Maříková, 2000: 142)

I já jsem položila v rozhovorech otázku týkající se vybavenosti domácnosti: „Jaké vybavení domácnosti považujete za nezbytné?“ V 80 % odpovědi se vyskytovala kuchyň. Některé ženy se přiznaly, že za nezbytné považují veškeré dostupné nadstandardy, co ulehčí práci v domácnosti, jiné by vystačily s koupelnou, vlastním záchodem, teplou vodou a střechou, do které neteče, a tvrdily, že nepotřebují nutně nic speciálního.

8. Na otázku, kolik času zbývá dnešním mladým ženám na pravidelný styk s kamarádkami, se odpovědi pohybovaly na pomyslné přičce od bodu, kdy dotazovaná řekla, že na kamarádky jí moc času nezbývá, přes jedno až dvě setkání v týdnu, po téměř veškerý volný čas. Maminky jmenovaly jako čas strávený s kamarádkami i posezení na hřišti a Popovídání s ostatními maminkami. Některé se se svou situací zdály být spokojené, jiné smutnily, že jsou kamarádky mimo dosah.

9. Podle výzkumu Heitlingerové a Trnkové se Češky teprve učí, jak pečovat o svou krásu. Ženy jsou prý uhoněné a moc o sebe nepečují. Je to z důvodu, že to nikdy nedělaly, nikdo je k tomu nevedl. Nebyla tu reklama a ženy ° výrobcích nevěděly. Ke všemu u nás na trhu stejně nebyly^k dostání. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Má otázka zněla: „Kolik peněz průměrně měsíčně utratíte za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení)? A myslím, že podle odpovědi můžeme říci, že se péče o krásu a o sebe sama u českých žen^mírně zvyšuje. Ve 40 % případů utratí za své osobní potřeby Průměrně 2 000 korun za měsíc. Což ale vzhledem k jejichⁱⁱ

příjmům (viz. ot. č. 20) není malá částka. 30 % počítá, že utratí do 1 000 korun. 10 % přiznalo 3 000 korun a 10 % za své osobní potřeby utratí do 10 000 Kč měsíčně.

10. V otázce názoru na to, kdo se má v životě lépe, zda muži nebo ženy, byly odpovědi žen velmi nejednotné. Vždy však na ni odpovídaly s nadhledem. 20 % dotázaných si myslí, že se lépe mají muži. Stejná část dotázaných, tedy opět 20 % se domnívá, že to jsou naopak ženy. 20 % řeklo, že nezáleží na pohlaví a že se tedy muži i ženy mají stejně. 40 % odpovědělo, že záleží na situaci.

Mladé pražské ženy uvedly v rozhovorech Heitlingerové a Trnkové, že lépe než muži se mají v životě ženy, které mají podle dotazovaných pestřejší život. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

11. Na otázku: „Jaký je podle vás rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?“ odpovídaly dnešní mladé české ženy následovně: 30 % si myslí, že nějaký rozdíl je, ale neví přesně v čem, 20 % říká, že si myslí, že v něčem se mají lépe ženy jinde, v něčem my, 10 % tvrdí, že žádný rozdíl není, 20 % říká, že mezi Amerikou, Francií a námi velký rozdíl není a 20 % neví a nezná tedy na tuto otázku odpověď.

12. Určitě povzbudivé byly odpovědi na otázku, zda jsou dnešní mladé české ženy celkově spokojené se svým životem. 90 % řeklo, že ano. A zbylých 10 % dotázaných mi odpovědělo, že každý je někdy nespokojený, ale že se rozhodně nejedná o zásadní nespokojenost.

13. Když jsem se zeptala na pět životních hodnot, které jsou pro respondentky nejdůležitější, dostalo se mi

nejčastěji vyskytovanou odpovědí zdraví. S tím jsem počítala. Překvapením pro mě nebyly ani další velmi často se opakující hodnoty - láska, rodina, peníze. Velké skupiny tvořilo ještě bydlení, přátelství či spokojenost se svým životem. Dále jmenovaly ženy upřímnost, práci, toleranci, viru a důvěru. Vyskytla se i odpověď optimismus, nebojácnost, věrnost, naděje, pevný vztah, životní přesvědčení, vira v sebe sama, hezká příroda, sportování, štěstí. Překvapením pro mě bylo pouze jedenkrát zmíněné štěstí. Měla jsem pocit, že se na něj lidé dost odvolávají, proto jsem předpokládala, že i mé dotazované ho budou jmenovat velmi často.

- **Kariéra**

14. V době konání rozhovorů bylo 20 % mnou dotazovaných studentek. Dalších 40 % byly studentky, které si nějakým způsobem alespoň částečně vydělávají. 20 % bylo žen zaměstnaných na plný úvazek a 20 % na mateřské dovolené. Jednalo se, myslím, o skupinu různorodou, o což jsem se snažila.

15. S výše jmenovaným sociálním statusem bylo 60 % žen spokojených, 30 % řeklo, že jim v současnosti nic jiného nezbývá, ale z výrazu obličeje nebylo patrné, že by se tím trápily. 10 % odpovědělo, že spokojené nejsou. Ale domnívám se, že to bylo řečeno s nadhledem a lehkým úsměvem.

16. V šetření Heitlingerové a Trnkové vadi respondentkám na jejich práci nuda na pracovišti, neocenění Práce, jednání s nimi jako s uklízečkami a neplnohodnotná Práce. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Já jsem se v průběhu rozhovorů dozvěděla, že se respondentkám v práci nelíbí šéf, kolektiv, dospěli a zvláště pak nespolehliví a neaktivní lidé, únava, domácí práce, možné problémy, samota, malá flexibilita, nedostatečná organizovanost a nedosažení stavu, že je dotazovaná sama svým pánem, i když se o to snaží. Naopak se ale dnešním mladým ženám líbí v práci pocit, že to má smysl, samota, svoboda, nezávislost na okolí, schopnost vydělat si na živobytí, práce s dětmi, spolehliví a aktivní lidé či práce samotná.

17. Na otázku, co by si respondentky vybraly za studium nebo povolání, kdyby jim bylo znova 15 let, odpovědělo 70 %, že by volilo stejně. Ať už je a byl jejich sen jiný, nebo si myslí, že by znova nevěděly, kam jinam například. Znova by tedy převažovala volba gymnázia, obchodní akademie či střední zdravotnické školy. 20 % by si zvolilo jinou cestu. Jedna respondentka by volila dráhu herečky, kvůli slávě a penězům, jiná by se chtěla vyučit kadeřnicí a mít svůj salon a být dnes sama svým pánem. 10 % dotázaných neví, jak by volilo znova.

18. Na otázku: „Jaké máte plány ohledně své kariéry?“ se odpovědi velmi různily. Nedají se shrnout a sepsat procentuálně, protože každá dotazovaná mi sdělila něco jiného. Žádná se nezmiňovala o tom, že by chtěla být „ženou v domácnosti na plný úvazek“, ale na druhou stranu jsem mezi respondentkami nenašla jedinou „kariéristku“. Jen jedna nemá ohledně své kariéry žádné plány, 90 % si něco představuje a plánuje. Pro názornost uvedu pár odpovědi. Ženy chtějí dostudovat a najít si práci v oboru, který

studují. Nebo by rády začaly studovat a následně změnilly povolání. Některé by rády takovou práci, která by jim umožňovala dostatek volného času na zájmy a přátele. Další chtějí být dobré mámy. Jiné by rády flexibilní práci, která by jim umožňovala dostatečnou samostatnost, kreativitu a práci s lidmi. Další by byly rády dobré v tom, co dělají.

19. Stoprocentně se dnešní mladé české ženy shodly, že pokud žena chce, měla by mít možnost pracovat. Alespoň prý třeba na částečný úvazek. Tvrdí, že by ji v tom rozhodně neměl manžel nebo partner bránit, pokud se chce realizovat v tomto směru. Některá tvrdí, že by měla vyjít mezi lidi, aby přišla na jiné myšlenky, než aby se jen zabývala starostmi o domácnost, jiné si myslí, že by ženě mohl tuto situaci partner vyčítat a že by docházelo k hádkám, pokud by nepracovala a byla doma i za předpokladu, že by rodina mohla žít z platu manžela.

Placená práce je považována za důležitou položku života. Žádná žena nechce odejít z práce, i kdyby měl manžel sebevětší příjem. Dotazované připouštějí, že každodenní rutina života ženy v domácnosti je nezřídka zdrojem stresu. Doma je to uzavřený kruh, starosti se točí pořád dokola. Ve společnosti pak neumi komunikovat, ztráci Přehled. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Tak argumentovaly mladé české ženy před deseti lety Při průzkumu Heitlingerové a Trnkové a mnou dotazované dnešní mladé ženy jejich názory potvrdily.

20. Hlavním motorem nové společnosti jsou peníze, říká Heitlingerová s Trnkovou. Je to faktor rozhodující o životních vyhlídkách každého jednotlivce. Jsou prostředkem

svobody. Ať už považují peníze za důležité či nikoliv, mnohé ženy kritizují jejich kult ve společnosti. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Mnou dotazované patřily v 50 % do hrubé příjmové skupiny 4 000 - 7 900 Kč za měsíc, ve 20% se nacházely v rozmezí 8 000 - 11 900 Kč a jen 20 % z nich, pokud na tuto otázku odpověděly, řekly, že mají měsíčně k dispozici víc než 16 000 nebo dokonce 28 000 korun.

21. Podle Kučery (in Fialová, 2000), s níž jsem porovnávala otázku „Co je pro vás osobně důležité?“ a výroky, které měly být ohodnoceny na stupnici 1 - 5 , (kdy 1= nejméně důležité, 5= nejvíce důležité), odpovídaly respondentky průměrně takto: otázky a výroky Kučerova výzkumu píše pro lepší orientaci kurzívou na rozdíl od mých výsledků na ty samé otázky.

Mít co nejvyšší kvalifikaci a vzdělání: 3,5; Tomuto tvrzení daly mé respondentky průměrně 3,4 bodu.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky: 3,6; Tady bylo hodnocení mých respondentek vyšší, daly 4,2 bodu.

Mít zajímavou a užitečnou práci: 4,0; I v této otázce se zdálo tvrzení mým dotazovaným významnější, daly 4,3.

Zít pro svou rodinu a děti: 4,0; Nechybělo moc a byl by Plný počet. Ale i hodnocení 4,9 znamená vysokou orientovanost na rodinu a děti.

Mít úspěch a uznání: 3,5; Mnou dotazované daly shodných 3,5 bodu v průměru.

Mít čas na přátele: 3,5; Tak toto je podstatnější rozdíl, protože mnou dotazované ženy hodnotily čas na přátele 4,1 body.

Mít hodně peněz a dobře si žít: 3,6; Velmi podobně vyšlo i v mém výzkumu. Na 3,4 bodu v průměru.

Žít klidně bez rizik a napětí 3,8; o něco vyšší důležitost přiřadily mé respondentky, daly 4,0 bodu.

Starat se o domácnost: 3,1; Tady dnešní mladé ženy hodnotily 2,8 body v důležitosti.

Pracovat na zahradě, upravovat, stavět byt, dům: 2,6; Velmi podobně ohodnoceno i mými respondentkami, na 2,8 "bodů. (Kučera, in Fialová a kol. 2000: 47)

22. Po skončení mateřské dovolené se plánuje vrátit do svého původního zaměstnání 60 % dotazovaných žen. Říkají, že si tím usnadní už tak velké množství jiných zmatků, nebo že by rády pokračovaly v tom, co je baví, co je dobře finančně ohodnocené, kde mají zkušenosti. 30 % si chce hledat nové místo. Buď mi odpověděly, že je to z důvodu, že je nynější zaměstnání časově nezvladatelné s dětmi, že by se jim nemohly tolik věnovat, nebo že jim nikde nikdo nedeje místo, takže si novou práci budou muset hledat. 10 % neví a tvrdí, že záleží na mnoha okolnostech.

23. 60 % dotázaných odpovědělo, že pracuje přesčas. 30 % uvedlo, že občas. A jen 10 % přesčas nepracuje vůbec.

24. 60 % dnešních mladých českých žen odpovědělo na mou otázku, zda jsou po skončení dne unavené, kladně. 40 % Připustilo, že občas.

25. 70 % mladých žen se v dnešní době nezajímá o politiku. 20 % přiznává, že se o ni zajímá a 10 % připouští, že trochu, že tak nějak ví, o co jde, ale nejsou v tom přebornice.

Tyto výsledky potvrdila i Vodáková, která říká, že politika je oblasti mužů, kteří si ji střeží jako svou doménu a ženy se do ni nijak nehrnou. Politická činnost byla prý odedávna spojována s muži. Ženám se bez problémů umožňuje starat se o oblasti života, které jsou blízké jejich domácím rolím a ženským profesím, což je například zdravotnictví, školství, oblast rodinné politiky, výživa. Zároveň mají tato odvětví života jaksí menší důležitost. Ty hlavní, důležité resorty, jako je armáda, průmysl, politika, obstarávají muži. Ve všech směrech to vypadá, že žena není zrozena k tomu, aby řídila a vládla. A většinou ženy ani netouží po tom, aby se zviditelňovaly tak, jak tomu je u mužů a u pozic v „důležitějších“ veřejných oblastech. (Vodáková, A., Vodáková, O., 2003: 139 - 141)

26. 80 % dotazovaných by nebylo ochotno se politicky angažovat, 20 % tvrdí, že by záleželo na okolnostech, ale pokud by se jednalo o pro ně důležité zájmy, angažovalo by se.

27. 20 % by politické angažovanosti neobětovalo nic, 70 % by obětovalo čas, 50 % peníze, tvrdily nynější mladé ženy v mnou realizovaných rozhovorech.

Jen jedna z dotazovaných žen se ve výzkumu na konci devadesátých let zmiňuje o tom, že je pro ni politika důležitá. Jinak není veřejná sféra kromě zaměstnání

považovaná za místo, kde je možno nějak uplatnit svůj vliv a dosáhnout seberealizace. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

- **Rodina a děti**

28. Ve všech případech by chtěly dotazované žít v manželství. Někdy říkaly, že nejdřív tzv. „na hromádce“, „na zkoušku“, ale svatbu rozhodně neodmítají. Často tvrdí, že kvůli dětem, i když ani onen „papír“ není zárukou kvality a trvání, rozhodně se ale svatbě nebrání.

V rozhovorech uskutečněných na konci devadesátých let se víc než polovina dotazovaných žen vdávala před dovršením 24 let věku. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Posun a odkládání manželství na pozdější věk, nikoli však jeho bagatelizaci či odmítání naznačují i odpovědi v šetření prováděné Hamplovou, která se zabývala otázkou, do jaké míry se alternativní formy partnerského života stávají konkurencí manželství a zda jim mladí lidé dávají přednost. Konkrétně zněla otázka „Kterou z následujících možností považujete pro svůj život za nejlepší?“ Výsledky byly následující. Bez stálého partnera chce být 0,6 % dotázaných žen, nesezdané soužití preferuje 7,3 % žen, soužití „na zkoušku“ a následný sňatek 69,9 %, manželství preferuje 22,2 % dotázaných. Výběr zvolené varianty závisí na hloubce náboženského přesvědčení, na povaze respondentky a na tom, v jaké rodině vyrůstala, říká Hamplová. (Hamplová, in Fialová a kol. 2000: 68 - 71)

Tato fakta potvrzuje dále Kučera, který situaci komentuje na základě průzkumů prováděných v ČR v devadesátých letech. I ty potvrdily, že v manželství chce a pravděpodobně bude žít převážná část mladých lidí. Často

ale nejdřív vyzkouší soužití „na zkoušku“, většinou nedlouho a do narození dítěte. (Kučera, in Fialová a kol. 2000: 10)

29. Mezi nejčastěji jmenovanými okolnostmi důležitými pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství, se vyskytovala láska, finanční nezávislost a zázemí, tedy bydlení. Dále ženy jmenovaly porozumění, spokojenost v partnerství, viru, naději, důvěru v partnera, toleranci, vlastní rozhodnutí o uzavření manželství, dostatečnou známost, aby spolu partneři uměli žít, měli vyřešené věci týkající se financí a zdravotního stavu, stejná jména kvůli dětem.

Výsledky mého šetření potvrzuje Fialová. Jako základní podmínku pro vstup do manželství je podle ní pro naprostou většinu mladých lidí v České Republice láska, silný citový vztah, touha po zázemí a snaha, aby se děti rodily v manželství. Jako důležitou podmínku k tomu, aby mladí lidé mohli uzavřít sňatek, považují dosažení určité ekonomické samostatnosti, dostatečný finanční příjem, možnost samostatného bydlení. (Fialová a kol. 2000)

30. V blízké budoucnosti (cca do dvou let) polovina dotazovaných žen nic neplánuje. Ženy nemají žádné plány, chtějí vše nechat tak, jak je to nyní. 10 % si chce najít takového partnera, s kterým by mohlo plánovat manželství a rodičovství. 20 % by se rádo vdalo a počalo dítě. 10 % plánuje další dítě. 10 % neví, pouze chce dodržet manželský slib, zachovat lásku, úctu a věrnost.

31. Všech 100 % dotazovaných se jednohlasně shodlo na tom, že těhotenství není hlavním důvodem k sňatku. I když

některé ženy tvrdily, že důvod to je, není podle nich hlavní. Nebo říkaly, že alespoň pro ně ne, i když si myslí, že pro mnoho lidí ano.

32. S představami o manželství pracovala Hamplová. Výroky hodnotící manželství můžeme shrnout následovně: opět volím pro lepší orientaci úpravu písma v otázkách a odpovědích Hamplové kurzívou, na rozdíl od mých výsledků. *Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní:*

10 % dotázaných žen si myslí, že určitě ano,

39 % spíše ano,

39 % spíše ne,

12 % určitě ne.

Nynější mladé ženy s tímto tvrzením v 80 % případů nesouhlasí. 10 % váhá, 10 % sice nesouhlasí, nicméně samo je spokojenějších v manželství než bez něj.

Výhodou manželství je finanční jistota:

13 % určitě ano,

30 % spíše ano,

42 % spíše ne,

15 % určitě ne.

V mém průzkumu s tímto tvrzením souhlasí 30 % žen, 60 % nesouhlasí a 10 % neví.

Špatné manželství je lepší než žádné:

2 % určitě ano,

4 % spíše ano,

20 % spíše ne,

74 % určitě ne.

Mnou dotazované mladé ženy se shodují a ve 100 % s tímto tvrzením nesouhlasí.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

29 % určitě ano,

50 % spíše ano,

17 % spíše ne,

4 % určitě ne.

V této otázce se mé dotazované rozcházejí. 60 % zastávalo názor, že pokud chtějí mít lidé děti, měli by uzavřít sňatek, 40 % říkalo, že sňatek není v tomto případě nutný.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

9 % určitě ano,

31 % spíše ano,

42 % spíše ne,

18 % určitě ne. (Hamplová, in Fialová a kol. 2000)

U této podotázky se dotazované také rozdělily více méně na dva tábory. První s tvrzením souhlasí! (50 %), druhý nesouhlasí! (40 %), 10 % říká, že neví, že se přiklání k odpovědi ano i k odpovědi ne.

Já jsem se ještě zeptala, zda si ženy myslí, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. Mnou dotazované ženy v 80 % na tuto otázku odpověděly kladně, 20 % s tvrzením nesouhlasí.

A na závěr mě zajímalo, zda ženy souhlasí s výrokem, že mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů. 60 % dotázaných odpovědělo, že ne, 30 % říkalo, že si myslí, že omezení to je, ale ne příliš velké a jen 10 % s tvrzením souhlasilo.

33. Stejně jako vstup do manželství, posunuje se i věková hranice plánování mateřství a rození dětí. Zatímco u výzkumu Heitlingerové a Trnkové, které prováděly rozhovory s 23 - 25letými ženami, měly téměř všechny děti a shodly se, že nejlepší je mít děti kolem 25 let. Určitě do 30, pak už je prý žena příliš stará a negativně na ni v tomto ohledu působí zdravotní a společenské faktory. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

V mnou prováděném výzkumu žen mezi 25 - 30 lety, bylo 70 % bezdětných. Všechny dotazované děti mít chtějí, v rozmezí přibližně 26 - 33 let věku. V 60 % případů plánují mít děti dvě, ve zbylých 40 % by chtěly mít děti tři. Že jsou dvě děti nejvíce ženami plánované, potvrzuje Hamplová.

Při formování reprodukčního chování hrají důležitou roli **sociálně**-ekonomické a kulturní mechanismy spojené s výší dosaženého vzdělání (výše příjmů, ekonomická a bytová situace, nezaměstnanost, volba životního stylu). Navzdory relativně častým preferencím ideálu jednoho dítěte v rodině u mladých vysokoškolaček existuje určitá poměrně velká část těchto mladých žen, které považují za ideální a zároveň chtějí větší počet dětí než dvě. Roli hraje i profesní kariéra. V otázce reprodukčního chování data

potvrdila stále převažující! dvoudětný model rodiny u žen bez rozdílu vzdělání.

Zatímco ženy s vyšším vzděláním častěji uvádějí důvody spojené s kariérou a profesním uplatněním. Ženám s nižším vzděláním relativně více brání jejich finanční, bytová situace, ale i potíže se současnými dětmi a obava ze ztráty dosavadního životního stylu. Spolu s rostoucím vzděláním roste i tolerance k matkám, které vychovávají své dítě samy, manželství jako takové hodnotu zdaleka neztrácí. Ženy s vyšším vzděláním se méně striktně drží představy, že dítě či děti jsou nezbytným předpokladem šťastného a plnohodnotného života. Česká republika je zemi s jednou z nejnižších hodnot úhrnné plodnosti na světě.

Za hlavní příčinu poklesu úrovně plodnosti je považováno zejména odkládání sňatků do věku asi 30 let, kdy narůstá riziko návyku na samostatný život bez partnera a bez dětí. V současné době probíhají v oblasti reprodukčního chování změny zejména ve smyslu vzestupu podílu dětí narozených mimo manželství, růst průměrného věku žen při narození prvního dítěte, časování narození dětí ve větších intervalech. Projev adaptace na nové životní podmínky spojené s rozsáhlými společensko-ekonomickými změnami posledních let. Trvalá hrozba nezaměstnanosti, finanční nedostupnost bytů pro mladé páry, zvyšující se náklady na děti apod., můžeme se dočíst u Pikáلكové. (Pikáلكová, 2003)

34. Více než 72 % dotázaných žen považuje za ideální dvě děti v rodině. Zároveň jsou dvě děti nejvíce ženami plánované. (Hamplová, in Fialová a kol. 2000: 87, 90)

Mnou dotazované dnešní mladé české ženy vidí nejčastěji jako ideální počet dvě a více dětí (50 %), 40 % se shoduje s Hamplovou a říká, že ideální počet jsou dvě děti.

Je sice pravda, že plány jsou jedna věc a skutečnost druhá, ale i tak se mi zdá pozitivní tento posun k touze po vyšším počtu dětí v rodině.

35. Na otázku: „Jaké okolnosti jsou pro vás nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?“ jsem dostala následující odpovědi. Jako hlavní věc jmenovaly ženy chtěnost dítěte matkou i otcem, vhodného partnera, spokojené partnerství, finanční nezávislost. Dále se zmínily i o důležitosti zdravotního stavu, psychické i materiální připravenosti, vhodném prostředí a zázemí pro dítě.

36. Otázka: „Jaký čistý měsíční příjem považujete za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?“ mé respondentky zaskočila. Velmi často dlouze přemýšlely, než odpověděly, nebo říkaly, že záleží na mnoha věcech, například zda rodina splácí hypotéku a tak podobně. Nakonec udávaly nejčastěji částku necelých 30 tis. korun.

37. 90 % dotázaných nevidí problém ve výchově dětí mimo manželství. Ženy hlavně kladly důraz na to, aby dítě vychovávali oba rodiče, ne na to, zda budou nebo nebudou sezdaní. I když některé říkaly, že to není úplně nejlepší volba. 10 % tvrdí, že se to v dnešní době děje, ale že to není ono.

38. „Jak byste nyní řešila přístup“ k otěhotnění?“, ptala se Hamplová ve svém výzkumu. 63 % dotázaných žen ji

odpovědělo, že sňatkem, 5,4 % by volilo porod bez sňatku, 10,3 % interrupci a 21,3 % neví. (Hamplová, in Fialová a kol. 2000: 95)

Já jsem se zeptala obdobně: „Jaký přístup byste volila v případě nečekaného těhotenství?“ 90 % dotazovaných mladých žen mi odpovědělo, že by si dítě nechaly. Často se odvolávaly na svůj věk, někdy tvrdily, že by pak asi začaly uvažovat s partnerem i o sňatku. 10 % řeklo, že neví, že by záleželo na konkrétní situaci. Velmi povzbudivé na této otázce bylo zjištění, že rození dítěti je opravdu díky možnostem antikoncepce v nynější době záležitostí plánovanou a zodpovědnou. Zároveň mě potěšil přístup valné většiny, která by si dítě ráda nechala i v případě nečekaném, neplánovaném. Pro striktní interrupci nebyla žádná z žen.

39. Když jsem se zeptala na výhody a nevýhody bezdětnosti, většinou viděly ženy víc nevýhod a jmenovaly jich velmi mnoho a s úsměvem. Za zmínku stojí například nepoznání mateřské lásky, nepoznaná radost z dítěte, nenaplnění životního poslání a záměru, neexistence pokračovatele rodu, neúplné rodinné zázemí. Jako výhodu bezdětnosti jmenovaly ženy žádnou starost, nevázanost, nezávislost, volnost, finanční a časovou neomezenost, možnost soustředit se pouze na práci a partnera, žádná ztráta krásy.

40. Na otázku: „Co je podle vás nejlepší a nejhorší na tom být matkou?“ odpovídaly respondentky asi následovně. Většinou s úsměvem na rtech začaly povídat o těch nejlepších věcech, ať už děti mají nebo jsou zatím

bezdětné. Více méně se shodovaly v tom, že nejlepší je vztah k dítěti, radost z něj, uspokojení a smysl života z přivedení na svět nové bytosti. Celkově jmenovaly daleko více pozitiv než negativ. Na ty si leckdy ani nemohly vzpomenout. A když ano, jmenovaly jako nejhorší starost o dítě, porod a nevyspání.

V knize Mladé pražské ženy se dočítáme na otázku tázající se po „dobré“ matce, že ženy pojmají mateřství jako vysokou hodnotu, ale nejsou si v téhle otázce zcela jisté. Leckdy neví, co to znamená být dobrou matkou, nebo řekly, že je těžké se jí stát. Někdy uvedly jako příklady dobrých matek své matky. Ve vymezování pojmu dobrá matka kladou důraz na význam času, který matka tráví s dítětem, dále na obětování se dítěti a na nesobeckou lásku k němu. Mateřství hodnotí, stejně jako mé respondentky, jako mimořádný a intenzivní vztah. S mateřskými radostmi spojují i mateřské starosti, v čemž se také shodují s mými dotazovanými. (Heitlingerová, Trnková, 1998)

V knize je ale podle mě víc patrný rozporuplný postoj k náplni mateřství v porovnání s výsledky mých rozhovorů.

41. Řada dotazovaných v šetření Heitlingerové a Trnkové označuje mateřskou dovolenou za nudnou a frustrující. Původně plánují zůstat doma co nejdéle, pak už ale neví, jak se co nejrychleji vrátit do zaměstnání. (Heitlingerová, Trnková, 1998)

I všechny mnou dotazované mladé ženy počítají s tím, že až se jim narodí dítě, zůstanou s ním doma. 80 % plánuje, že to bude do doby, než půjde dítě do mateřské

školy, 10 % by s ním chtělo zůstat do čtyř let a 10 % by nejraději co nejdéle, nejlépe než půjde dítě do školy.

Podle průzkumu Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, který byl proveden v roce 2005, je mezi osobami pobírajícími rodičovský příspěvek asi jedno procento mužů. Jako nejčastější příčina a důvod, proč otec nemůže být na rodičovské dovolené, uváděli respondenti finanční situaci - muž vydělává víc a žena by rodinu neživila a k tomu dokládali ještě přesvědčení, že zůstat s dítětem doma je vhodnější pro ženy. Což jsou jasné stereotypy, které působí na české rodiny a které tvrdí, že muž má být živitelem a žena se stará o domácnost a o dítě.²¹

42. Současné mladé ženy nevidí problém v tom, když s dětmi zůstane doma muž a žena když pracuje. Nadpoloviční většině dotazovaných připadala tato situace „divná“ a nechtěly by to tak mít, ale rezolutně to odmítla pouze jedna z nich. Většinou se odvolávaly na finanční zabezpečení rodiny a na domluvu mezi partnery.

„Mladé pražské ženy z roku 1998“ nejdříve uváděly, že se má o dítě starat matka. Pak připouštěly, že by jim nevadilo nastoupit do práce, kdyby doma s dětmi zůstali jejich manželé. Hlavní překážkou je nedostatek financí, tvrdily. Pro malé děti je podle nich nejlepší být s matkou, o ty starší se pak ale už klidně může starat otec. U respondentek to tak nebylo ani u jedné, stejně jako u mnou dotazovaných, i když i muž si může vybrat rodičovskou dovolenou. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

I když má otec, stejně jako matka, právo požádat o rodičovskou dovolenou od narození do tří let věku dítěte,

pobírají rodičovský příspěvek většinou pouze matky, a zůstávají s dětmi doma jen ony, i když by mohli oba rodiče současně. Pečujícím partnerem je v České republice téměř výhradně žena. S péčí o děti souvisí i ostatní domácí práce, které taky obstarává převážně žena. Vše se proliná a doplňuje, takže starající se matka ještě vaří, nakupuje, uklizí, pere, žehlí. Žena je ten z partnerů, kdo je hlavně zodpovědný za chod domácnosti a celé rodiny. Asi u poloviny Čechů a Češek je péče o rodinu a domácnost sdílena oběma partnery.

Podle výzkumů se nijak nelišíme od ostatních států EU, když se u nás do běžných prací zajišťujících chod domácnosti zapojuje méně než 5 % mužů a kde ženy vykonávají 80 % domácích prací a s dětmi tráví víc než dvojnásobek času ve srovnání s muži. To potvrzuje i statistika průzkumu veřejného mínění prováděná Sociologickým ústavem Akademie věd ČR z roku 2003. Asi těžko uvidíme muže, jak se lopotí s kočárkem a s kabelami nákupu, jak spěchá vyzvednout druhé dítě ze školky, aby byl co nejdříve doma a uvařil večeři své ženě, která přijde unavená z práce a která odpočívá u televize. ²⁾

43. V názorech na roli babiček pomáhajících při výchově dítěte je patrný postup směrem k větší samostatnosti a nezávislosti. Jednak jsou babičky v době narození a raného dětství ještě zaměstnané, takže ani mladým matkám pomoci s dítětem nemohou, jednak si své děti chtějí vychovávat ženy samy. Asi můžeme říct, že se neustále snižuje výskyt více generačních rodin a tím tedy i význam prarodičů ve výchově. (Heitlingerová¹; Trnková, 1998)

Tyto posuny dokazují i výsledky mé otázky „V případě, že chcete nebo byste chtěla pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro vás nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma? A jak byste v té době řešila péči o dítě?“ V této otázce se dotazované v 90 % shodují, že by nejraději pracovaly na zkrácený úvazek, pokud by to bylo nejnütnější. Jako druhá volba zůstává práce doma. A ohledně hlídání dětí by se snažily využít pomoc z rodiny, pokud by to šlo, nebo z řad kamarádek (60 % dotazovaných). 20 % by volilo jesle, 20 % by chtělo mít dítě u sebe - buď by práci skloubily se spaním dítěte, nebo by pracovaly z domu a 20 % navrhuje jako možnost péče o dítě chůvu či au-pair. Tohle je myslím nová situace, najmout si někoho na hlídání, která u nás, v našich poměrech není zatím moc zabydlená.

44. Své úloze v domácí sféře přikládají ženy velkou důležitost. Zároveň ale chtějí skloubit domácí a pracovní záležitosti. Nenachází celkové naplnění ani v zaměstnání ani v roli matky a ženy v domácnosti. Snaží se dokonale zkombinovat obě role. (Heitlingerová, Trnková, 1998) Tak hovořily výsledky šetření prováděného na konci devadesátých let.

Nynější mladé české ženy je potvrdily, když jednohlasně nesouhlasily a neztotožňovaly se s životní volbou: „Pracovat a nemít děti“. Stejně jako nesouhlasily s pouze staráním se o děti a domácnost a přestat vydělávat. U této životní volby často dodávaly, že se s ni ztotožňují do určitého věku dětí, ale že si ji nedovedou představit dlouhodobě. A stejně tak se jednohlasně shodly v souhlasu

s volbou: „Založit si rodinu a pokračovat v kariéře“. Jen některým se nezamlouval termín kariéra, příhodnější se jim jevílo slovo zaměstnání, práce.

Na základě rozdělení rolí a povinností v rodině se formují možnosti rodičů sladit profesní a rodinnou sféru. Výzkumy, jak uvádí Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, ukazují, že ve většině domácnosti stále platí tradiční, na sociálních stereotypch založené, rozdělení gender rolí. Tedy že se žena více věnuje rodině a dává jí přednost před prací a muž že naopak více pozornosti věnuje práci a to leckdy i na úkor rodiny. (Kuchařová; Ettlerová; Nešporová; Svobodová, in edit. Sokačová, 2006)

45. 30 % dotázaných žen odpovědělo, že se v domácnosti o obstarávání nákupů, úklidu, vaření, praní a ostatního dělí s partnerem nebo manželem. Dalších 20 % žen připustilo, že se stará víc samo, ale že jim jejich životní partner pomáhá. V 30 % případů obstarává tyto záležitosti pouze žena, v 20 % je to nejvíc záležitosti matky v rodině.

46. Podle odpovědi na otázku: „Kdo se podle vás má starat o domácnost?“ je patrné, že zakořeněné představy, kdy jsou toto pouze záležitosti žen, jsou pryč. Ženy sice přiznávají a berou to tak, že je to spíš na nich a že zase některé práce (jako například údržba domácnosti) jsou spíše na mužích, ale zastávají variantu, aby se oba partneři o práci podělili. Hlavně pokud jsou oba stejně pracovní vytížení, měli by se umět dohodnout i na domácí práci. V 50 % případů jsou proto, najmout si paní na úklid.

47. U otázky, zda partner pomáhá s domácností a dětmi se mé respondentky shodovaly na tom, že s dětmi pomáhá

(nebo si myslí, že v budoucnu pomáhat bude), dokonce někdy až moc, a v 80 % tvrdí, že pomáhá i s domácností. I když ho někdy o něco musí zvláště žádat, ne vždy a vše udělá hned sám od sebe. Ale zase přiznaly, že když nepomáhá, že je to možná i jejich chyba, že to, co dělá, nepovažují za dostatečné a dobře udělané. V 20 % případů obdržel partner dokonce pochvalu, když dotazovaná řekla, že si myslí, že toho její přítel dělá docela hodně, nebo druhá, když vychvalovala partnerovo kuchařské umění. Všechny se shodují v tom, že by jim vadilo, kdyby partner s domácností a dětmi nepomáhal.

Jen jediná „mladá pražská žena“ uvedla, že ji bavi život klasické hospodyně, který ji přináší svobodu a nezávislost. U ostatních byl rozporuplný postoj. Většina považuje tuto roli za nutnost. S vykonáváním domácích prací mají muži pomáhat, ale je to záležitost žen. Pokud jsou oba zaměstnaní a mají děti, měli by se o domácí práce dělit. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

Tento fakt potvrzuje, že se ženy v názorovém ohledu pomoci v domácnosti a s dětmi od konce devadesátých let moc nezměnily.

4 Diskuze

Následující diskuze se věnuje třem nejzávažnějším oblastem, u nichž jsou konfrontovány výsledky výzkumů prováděných v dřívějších letech s výsledky šetření této diplomové práce.

K velkým změnám v mnoha oblastech u nás docházelo po roce 1989. Manželství a rodina nebyly výjimkou. Jak říká Kuchařová, do té doby převažoval v České republice nízký věk prvního manželství, nízký věk porodu prvního dítěte, dvoudětná rodina, děti narozené v krátké době po uzavření manželství, nízké procento dětí narozených mimo manželství, vyšší míra potratů. Od devadesátých let se začínáme přibližovat západní Evropě a jejímu chování. Nikoho dnes nepřekvapí vyšší míra rozvodovosti, vzrůst podílu nesezdaných soužití! nebo domácnosti jednotlivců, neúplných rodin nebo rodin bez dětí. Pomalu se začínáme oddalovat od tradičních norem rodinného života. Sňatek je odsouván do doby, než se má narodit dítě a ani pak není vždy uzavírán, ochrana před otěhotněním je využívána do doby získání zaměstnání nebo alespoň do ukončení vzdělávací přípravy na něj, zvyšuje se touha po dřívějším samostatném bydlení. (Kuchařová, in Tuček a kol. 1998)

Podle mého výzkumu se však ukazuje, že se dnešní mladé české ženy nijak nevzdalují tradičně pojímané rodině. Je pravdou, že dochází k odsouvání sňatků, ale není to z důvodu dokončování vzdělání, stejně jako není podle dotazovaných narození dítěte v manželství zárukou trvalosti vztahu a pohody v rodině.

Šetření diplomové práce potvrdilo názory Vymětalové. Všechny dotazované ženy nenamítaly nic proti sňatku. Žádná nechce žít sama, dokonce nehodlají být navždycky pouze v partnerství. S manželstvím do budoucna všechny dosud nesezdané počítají.

Naprostá většina české populace považuje za ideální rodinu se dvěma dětmi. V průzkumu Rodina 96 označilo 72 % dotazovaných žen děti za jedinou skutečnou životní radost. Zároveň však každá třetí žena považovala děti za příliš velké omezení svobody rodičů. Ideální věk pro uzavření manželství byl vyhodnocen na průměrných 23 let u ženy a 26 let u muže. Ideálně by se ženě mělo narodit první dítě ve 24 letech. (Kučera, in Fialová a kol. 2000: 25)

Dnešní mladé ženy plánují dokonce převážně dvě a více dětí. Což je povzbudivé, ale ještě ne definitivní, protože záleží na konečné realitě. Stejně jako u Kučery považují dítě za životní radost, ale v rozporu s tím ho nepovažují za příliš velké omezení svobody rodičů. A jak už bylo řečeno, posunuje se i věková hranice uzavírání manželství a rození dětí směrem nahoru.

Podle Heitlingerové a Trnkové se šest ze čtrnácti dotazovaných mladých žen přiznává, že mají nějakou náboženskou viru. Většina se ale označuje za nevěřící a sděluje, že nepatří k žádné organizované církevní skupině. (Heitlingerová; Trnková, 1998)

To potvrzuje i můj výzkum prováděný přibližně o deset let později. 70 % žen je nevěřících, 30 % přiznalo viru.

5 Závěr

Dosažení cílů položených v úvodu nebylo snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Velmi pracné a časově náročné se ve výsledku jevílo získávání dat prováděných formou kvalitativního šetření, konkrétně osobních rozhovorů čítajících u každého 47 otázek rozdělených do třech oblastí. Ještě pracnější bylo jejich zpracování a vyhodnocení. Rozsah rozhovorů a počet dotazovaných způsobil překročení běžného rozsahu diplomové práce.

Na druhou stranu byl počet otázek daný cílem komplexně zmapovat hodnotové orientace mladých žen. Počet dotazovaných byl volen z důvodu zajištění různorodosti a snahy získat reprezentativní vzorek dnešních mladých českých žen ve věku 25 - 30 let.

V diskuzi a předešlém vyhodnocení rozhovorů se mi podařilo zjistit situaci dnešní hodnotové orientace mladých českých žen a to v takovém rozsahu a srovnání s dostupnou literaturou, jaké je v mezích diplomové práce. Hlubší analýza by byla jistě zajímavá a přínosná, nicméně by vyžadovala mnohem více prostoru.

V oblasti hodnot dnešní mladé české ženy vyzdvihují zejména zdraví, lásku, rodinu a peníze. Dále často uvádí bydlení, přátelství či spokojenost se svým životem. V menší míře zmiňují upřímnost, práci, toleranci, víru a důvěru.

V diskuzi jsem popsala rozpor v názorech pojmání rodiny jako životní strategie mezi studií Kuchařové a mým šetřením, potvrdila jsem hodnotu manželství v životech žen, tak jak ji uvádí Vymětalová. Z mého šetřeníⁿ vyplynul i

fakt, že dnešní mladé ženy plánují i více než dvě děti, které jako ideální počet uvádí Kučera a zároveň jsem v tomto výzkumu nepotvrdila názor, že je dítě příliš velkým omezením rodičů.

Na závěr podotýkám fakt, že se ukazuje, že je v dnešní době překonán patriarchální rodinný model, který ale není vystřídán modelem matriarchálním. Záleží na každém partnerství a na domluvě mezi mužem a ženou, jak si rozdělí své role. Oba jsou si rovni a mají stejné možnosti stát v čele. Myslím, že dnešní situaci nemůžeme nazvat buď, anebo, ve smyslu buď muž, nebo žena, ale muž a zároveň žena.

Přesto, že se v dnešní době hodně mluví o tom, že se v rodině stávají oba partneři často kariérně zaměřeni, já si myslím, že tato volba životního stylu není zdaleka tak zastoupená. I podle mého výzkumu pořád převládají ženy, které touží po dětech (minimálně po dvou), po manželství, po rodině, a které chtějí být s dětmi doma, i když jsou si vědomy možnosti volby mezi kariérou a rodinou nebo i mezi výchovou a rodičovskou dovolenou otcem či matkou.

6 Seznam použité literatury

- BÔHNISCH, L.; LENZ, K.: Familien. Weinheim: Juventa, 1997. 343 s. ISBN 3-7799-1301-1.
- BEAUVOIR, S.: Druhé pohlaví. Praha: Orbis, 1967. 412 s.
- CAPPONI, V.: Co by i moje dcera měla vědět o manželství. Praha: MOTTO, 1996. 168 s. ISBN 80-85872-39-0.
- ČERMÁKOVÁ, M.: Demografové, pohlaví a gender. Demografie. 2001, roč. 43, č. 2.
- DUROZOI, G.; ROUSSEL, A.: Filozofický slovník. Praha: EWA Edition, 1994. 352 s. ISBN 80-85764-07-5.
- EYRE, R.; EYROVÁ, L.: Jak naučit děti hodnotám. Praha: Portál, 2000. 160 s. ISBN 80-7178-360-9.
- FIALOVÁ, L.; HAMPLOVÁ, D.; KUČERA, M.; VYMĚTALOVÁ, S.: Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: SLON, 2000. 163 s. ISBN 80-85850-87-7.
- FELLNEROVÁ, U.: Žena 21. století. Praha: IKAR, 1997. 239 s. ISBN 80-7202-144-3.
- GAVORA, P.: Výzkumné metody v pedagogice. Brno: Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15-X.
- HAYESOVÁ, N.: Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 1998. 168 s. ISBN 80-7178-198-3.
- HARTL, P.; HARTLOVÁ, H.: Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
- HEITLINGEROVÁ, A.; TRNKOVÁ, Z.: Životy mladých pražských žen. Praha: SLON, 1998. 207 s. ISBN 80-85850-56-7.

CHALOUPKOVÁ, J.; ŠALAMOUNOVA, P.: Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004. 60 s. ISBN 80-7330-062-1.

JANOŠOVA, P., ŘÍČAN, P.: Psychologické aspekty polarity žena- muž. Československá psychologie. 2005, roč. XLIX, č. 6.

KARSTEN, H.: Ženy- muži. Praha: Portál, 2006. 184 s. ISBN 80-7367-145-X.

KAVALÍR, P. : K problematice výzkumu hodnot a hodnotových preferenci. Československá psychologie. 2005, roč. 'XLIX, č. 4.

LIPOVETSKY, G.: Třetí žena. Praha: Prostor, 2000. 288 s. ISBN 80-7260-030-3.

MAŘÍKOVÁ, H. a kol.: Proměny současné rodiny (Rodina-gender- stratifikace). Praha: SLON, 2000. 170 s. ISBN 80-85850-93-1.

MOŽNÝ, I.: Česká společnost. Praha: Portál, 2002. 208 s. ISBN 80-7178-624-1.

MÜLLER, K. : Hodnoty skrze konsenzus? Střední Evropa, SE 125. 2006.

NAKONEČNÝ, M.: Lidské emoce. Praha: Academia, 2000. 335 s. ISBN 80-200-0763-6.

NAKONEČNÝ, M.: Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1997. 336 s. ISBN 80-200-0628-1.

NAKONEČNÝ, M.: Psychologie téměř pro každého. Praha: Academia, 2004. 318 s. ISBN 80-200-1198-6.

- NAKONEČNÝ, M.: Základy psychologie. Praha: Academia, dotisk 2002. 590 s. ISBN 80-200-0689-3.
- NEFF, V.: Filosofický slovník pro samouky neboli Antigorgias. Praha: Mladá fronta, 1993. 440 s. ISBN 80-204-0383-3.
- OAKLEYOVÁ, A.: Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál, 2000. 176 s. ISBN 80-7178-403-6.
- PEASEOVI, A., B.: Proč muži lžou a ženy pláčou. Brno: Jiří Alman, 2003. 360 s. ISBN 80-86135-34-9.
- PELIKÁN, J.: Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. Praha: Karolinum, 1998. 270 s. ISBN 80-7184-569-8.
- PIKÁLKOVÁ, S.: Reprodukční chování a postoje orientace žen v závislosti na vzdělání. Demografie. 2003, roč. 45, č. 1.
- RŮŽIČKA, L.: Gender versus sex. Demografie. 2001, roč. 43, č. 2.
- SOKAČOVÁ, L.: Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce. Praha: Gender studies, 2006. 25 s. ISBN 80-86520-12-9.
- ŠIFNER, F.: Jak psát odbornou práci a diplomovou práci zvláště. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2004.
- ŠMOLKA, P.: Výběr partnera pro nezadané i zadané. Praha: GRADA Publishing, 2005. 128 s. ISBN 80-247-1080-3.
- TUČEK, M. a kol.: Česká rodina v transformaci- Stratifikace, dělba rolí a hodnotové orientace. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1998. 159 s. ISBN 80-85950-45-6.

7 Seznam použitých internetových zdrojů

1) [11. 4. 2007]

<http://rovneprilezitosti.cz/poradenstvi.php?article=55>

2) [11. 4. 2007]

<http://rovneprilezitosti.cz/poradenstvi.php?article=98>

3) [17. 9. 2007] <http://www.gender-mainstreaming.net/>

4) [17. 9. 2007] <http://www.salzburg.gv.at/gender-mainstreaming>

Velký psychologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. 1627 s. 1. svazek. ISBN 80-7184-164-1.

VODÁKOVÁ, A., VODÁKOVA, O. a kol.: Rod ženský. Praha: SLON, 2003. 356 s. ISBN 80-86429-18-0.

ti

8 Příloha

8.1 Kvalitativní výzkum. Formulace otázek dotazníku

Jméno

Věk

Místo bydliště: vesnice město velkoměsto

Nejvyšší dosažené školní vzdělání

Sociální postavení - zaměstnaná, bez práce, na mateřské dovolené, studentka

Vdaná žijící s partnerem má přítele, ale nežije s ním single

Děti: ano ne

Věřící nevěřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jste už v dětství nějaký životní plán či strategii? Máte životní plán nebo strategii dnes?
2. Souhlasíte s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?
3. Upřednostňujete rodinu a její zájmy před vašimi potřebami a zájmy?
4. Jak trávíte volný čas? Co děláte ráda? Jak odpočíváte?
5. Jak trávíte dovolenou? Jste ochotna se kvůli ní zadlužit?
6. Jak nyní bydlíte? Hodláte svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?
7. Jaké vybavení domácnosti považujete za nezbytné?
8. Kolik času trávíte s vašimi kamarádkami? Kolik času vám na tento pravidelný styk zbývá?
9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíte za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?
10. Kdo si myslíte, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?
11. Jaký je podle vás rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?
12. Jste se svým životem celkově spokojena?
13. Uvedte prosím pět životních hodnot, které jsou pro vás nejdůležitější.

• Kariéra

14. Jste nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jste zaměstnaná opustila a jste ženou v domácnosti?
 15. Jste spokojená se svým současným sociálním statusem?
 16. Co se vám v práci nejvíc líbí a nelíbí?
 17. Kdyby vám bylo znova 15 let, co byste si vybrala za studium nebo povolání? Proč?
 18. Jaké máte plány ohledně své kariéry?
 19. Myslíte si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?
 20. Do jaké příjmové skupiny byste se zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechcete, nemusíte odpovídat.
 21. Co je pro vás osobně důležité? Ohodnoťte výroky pomocí bodů 1 - 5 (1 = nejméně, 5 = nejvíce důležité).
- Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci. (1)
- Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.
- Mít zajímavou a užitečnou práci.
- Žít pro svou rodinu a děti.
- Mít úspěch a uznání.

Mít čas na přátele.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Starat se o domácnost.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

22. Plánujete se vrátit po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budete hledat nové místo? Proč?

23. Pracujete přesčas?

24. Jste večer po skončení dne unavená?

25. Zajímáte se o politiku?

26. Byla byste ochotna se politicky angažovat?

27. Co byste byla ochotná této práci obětovat? Peníze? Čas? Rodinnou pohodu?

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týká ici se vašeho života v partnerství nebo manželství se vám zdá nejlepší?

29. Co, jaké okolnosti považujete za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

30. Jaké jsou vaše plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

31. Je podle vás těhotenství hlavním důvodem sňatku?

32. Souhlasíte s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

33. Chcete mít děti? Kolik? Kdy?

34. Jaký je podle vás ideální počet dětí v rodině?

35. Jaké okolnosti jsou pro vás nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

36. Jaký čistý měsíční příjem považujete za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

37. Co si myslíte o výchově dětí mimo manželství?

38. Jaký přístup byste volila v případě nečekaného těhotenství?

39. Jaké jsou podle vás výhody a nevýhody bezdětnosti?

40. Co je podle vás nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

41. Až se vám narodí dítě, počítáte, že s ním zůstanete doma? Na jak dlouho?

42. Co si myslíte o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

43. V případě, že chcete nebo byste chtěla pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro vás nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma? A jak řešíte nebo byste řešila péči o dítě?

44. Co si myslíte o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňujete?

Pracovat a nemít děti.

Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat.

Založit si rodinu a pokračovat v kariéře.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, prání a ostatní.

46. Kdo by se podle vás měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete? Nebo jste pro to najmout si pani na úklid?

47. Pomáhá vám manžel (partner) s domácností? A s péčí o děti? Dělá to z vlastní iniciativy nebo ho o to musíte zvlášť žádat? Jaké domácí práce vykonává? Dokáže se postarat o děti? Vadí vám, že se manžel o domácnost a děti nestará (nebo stará málo) ?

8.2 Rozhovory

8.2.1 Rozhovor č. 1:

Jméno: Xenie

Věk: 26

Místo bydliště: město

Nejvyšší dosažené vzdělání: všeobecné středoškolské s maturitou

Sociální postavení: studující

Single

Bezdětná

Nevěřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Ne

A máš ji teď?

Ne

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

To bych neřekla, spíš naopak.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

No, jako v rámci toho mít rodinu jo. Do jisté míry teda.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda? Jak odpočíváš?

Ležením odpočívám. A trávení volného času kromě hospody? Tak třeba venku, v přírodě.

5. Jak trávíš dovolenou?

Jak kdy. S přáteli, někde pryč. Nebo pracovně.

Jsi ochotna se kvůli ní zadlužit?

Ne.

6. Jak nyní bydlíš?

Jak to mám vysvětlit... 2+1, 70 m², momentálně se dvěma podnájemnicama.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Časem asi vlastník bytu a svoji situaci změním tak, že koupím ten byt. To je celý.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

To mám jako konkrétně jmenovat? Ano, ve smyslu, jestli považuješ za nutné mít doma pračku, myčku, nebo jestli ti stačí postel a židle... Hm, tak to asi klasika jako mít vlastní koupelnu, se záchodem, pračku určitě, teplou vodu samozřejmě. A jinak běžný vybavení jako sporák v kuchyni, ledničku. A pak nějaký normální vybavení. Nic speciálního.

8. Kolik času trávíš s kamarádkami? Kolik času ti na tento pravidelný styk zbývá?

Dost. Hodně, no. Vlastně většinu volného času.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Kolik... jako konkrétní částku? No, odhadem. Hm (dlouhé přemýšlení), tak asi tisíc korun.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Tak to si myslím, že vyjde nastejno. Jako že to záleží na jiných věcech, než jestli je to muž nebo žena.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

Hm, tak asi je rozdíl... ale v čem? Jako že možná v tom, že tam dřív začali s rovnoprávností nebo něčím takovým. Ale nevím, podložený to ničím nemám.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Celkově? Celkově docela jo.

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Smích. Ježíš marija, doufám, že tam není důležitý pořadí. Smích. Tak asi zdraví, rodina, přemýšlení, upřímnost, vztahy s lidmi ve smyslu umět

vycházet s lidmi, kolik jich máme, čtyři, přemýšlení. Něco ve smyslu věřit sám sobe.

• Kariéra

14 Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaná opustila a jsi ženou v domácnosti
Tak teď jsem momentálně studující s občasným příjmem

15. Jsi spokojena se svým současným sociálním statusem?

No, to ono to asi nemůže být lepší, momentálně. Úšklebek

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

V současný nebo budoucí? To nechám na tobě, to je jedno Aha tak v současnosti se mi líbí skoro všechno a nelíbí to, že je to někdy únavný a ze musím vstávat. A v budoucí, nevím, tam se mi asi bude líbit, že budu «t pocit, že to má nějaký smysl. A nelíbit - problémy, který tam mohou

povoláš? bylo znova 15 let, Co * sis » nebo

Jé, smích. Nejsem si tím jistá, že bych si vybrala to samý, ale asi bych přemyslela stejně jako tenkrát, ale jinak bylo mým snem udělat si obor kuchař-cisník a nastavbu na to abych si mohla otevřít vlastní hospodu.

18. Jake mas piany ohledne sve kariery?

No, dokončit školu a pracovat v tom oboru, který vystuduju Čili učít

19 Myslíš si že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

ttt aspoň na částečný úvazek. Proto, aby jí to nelezlo na mozek, nebo tak.

20. Do jaké skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900 20 000 - 23 900 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš nemusíš odpovídat.

Hm, tak to jsem asi v tom rozmezí 4 000 - 7 900. Zhruba

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1 - 5 (1= nejméně, 5= nejvíce důležité) .

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Tak za dva jako.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

No, čtyřka.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Hm, no, přemýšlení, čtyři.

Žít pro svou rodinu a děti.

Smích, taky čtyři.

Mít úspěch a uznání.

Tak trojka.

Mít čas na přátele.

Hm, přemýšlení, čtyřka.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Dvojka.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Tak za půl, za ty tři asi.

Starat se o domácnost.

Hm, tak důležitý to je, ale já nevím... Tak taky asi za ty tři.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Tak asi dva? Víc ne. A to jsem velkorysá. Smích.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

No, já bych asi plánovala, vrátit se tam, co bych byla.

Proč?

Protože už tam budu mít něco rozjetého. Nebo minimálně tu zkušenost a tak Ale pokud mi řeknou, že už mě nechtěj i, tak...

23. Pracuješ přesčas?

>i

Jak kdy.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Přemýšlení. Občas. Občas jo.

25. Zajímáš se o politiku?

Ne. Smích.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Vůbec.

27. A kdybys přece jen byla, co bys byla ochotná této práci obětovat? Peníze? Čas? Rodinnou pohodu?

Asi určitě čas by to zabralo. Peníze? Těžko, to asi moc ne. Rodinnou pohodu... Tak to nevím, jestli bych byla ochotná investovat. Možná spíš to předešlý zaměstnání nebo tak.

• **Rodina a děti**

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Já to asi nechápu. Jako jestli budem manželé nebo partneri? Ano, v tomhle smyslu. Hm, tak to si myslím, že kdyby to fakt bylo vážný a já nevím, co, tak asi manželství. Mně se zdá jako prostě normální.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Já myslím, že dostatečnou známost, aby ty lidi uměli spolu žít a plánovali rodinu a chtěli spolu zůstat. A měli vyřešený některý zásadní věci týkající se toho společného žití potom. Jako třeba finance a já nevím, zdravotní stav a takový ty věci.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

No, tak ty nejsou asi žádný. Smích.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Mám to chápat tak, že ženská nejdřív otěhotní a pak se musí brát? A jako jestli je to důvod? Hlavní? Ne, není.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Hm, možná. Smích.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Jak u koho.

Špatné manželství je lepší než žádné.

No, tak to je krávošina.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Dlouhé přemýšlení. Měli, neměli. No, tak asi jo, ale netvrdila bych to na sto procent.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Jo, to si myslím, že jo.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

No, smích, chceš jim to zakázat? Smích.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Ne, mě to přijde docela přirozený v tomhle směru.

33. Chceš mít děti?

Jo.

Kolik?

Tři.

Kdy?

Tak to nevím. Tak asi z hlediska biologických hodin už bych měla začít.

Pomalu. Smích.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Dvě a víc. Tak asi. Teda ne zas moc, myslím jako dvě až čtyři. Deset už mi zrovna nepříjde jako ideální...

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Přemýšlení. Můžeš tu otázku ještě přechít? Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte? Takže při nějakém plánování rodičovství? Jo. Tak určitě zdravotní stav obou, ale hlavně matky, aby to pak jako zvládla. No a pak jestli to dítě bude mít dobrý prostředí a finanční prostředky pro to vychovávání jako. No a taky samozřejmě jestli oba chtějí, že jo.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Jako pro manžela, manželku, dítě? Dohromady? Hm, dlouhé přemýšlení a uvažování, já si myslím, že aspoň takovou třicítku, no.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Záleží na okolnostech, ale myslím, že to může fungovat úplně stejně jako manželství. Záleží na těch lidech, na těch rodičích především.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Smích. Dlouhé rozmýšlení? Já nevím. Ale asi bych si to dítě nechala, teda v současném věku.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhoda je to, že to nic nestojí a že se nemusíš o nikoho starat. A nevýhoda? To ostatní. Třeba že nebudeš mít pokračování svého rodu, já nevím, bude ti to nějak chybět. Ohledně okolí, prostě ti to bude asi vadit, a že tě to bude mrzet třeba potom.

40. Co je podle tebe, Xenie, nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Dlouhé přemýšlení. No tak nejlepší, já nevím, nejlepší asi z toho hlediska, že to je přirozená reprodukce, tak mi to přijde normální. Nejlepší? Třeba jako ten vztah, že máš dítě, že ho máš ráda. Nejhorší? Nevím, možná rizikové těhotenství, obtížný porod a starosti, jako nervy s tím dítětem. Něco takového.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Hm, jo.

A na jak dlouho?

Nevím, aspoň minimálně než by mělo jít do mateřské školy, aspoň do těch třech nebo kolik je to let.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Podle mě dost záleží na tom, v jakém je to období, protože aspoň dokud ta ženská k o j i, tak by asi s tím dítětem měla být doma. Tak nějak přirozeně. A pak nevím, proč by ten chlap nemohl být doma. Ale zkraje mi to nepříjde úplně dobrý.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

No, zkrácený, částečný. Práce doma by byla asi ideální. **A jak bys v té době řešila péči o dítě?**

Jako kdybych musela být na nějakým tom zkráceným úvazku, třeba, počítala bych asi s výpomocí z rodiny. Pravděpodobně.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. To taky ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. No, tak asi to poslední, no. Ale fakt se mi nelíbí to slovo kariéra.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Já, já, já, já, já. Smích.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete? Nebo jsi pro to najmout si paní na úklid?

Tak paní na úklid asi ne, fakt. A myslím si, že to záleží třeba i na domluvě hodně. Ono to odvisí i od toho pracovního úvazku, těžko můžu chtít, aby chlap dělal půlku prací, když bude přes týden pryč nebo tak. Podle mě to záleží na těchhle věcech. Ale tak nějak jsem pro se o to rozumně podělit. Ideální je zapojit děti, když už můžou. A některý ženský třeba zas nemají rády, když to dělá někdo jiný, protože si to stejně nejlíp udělají samy a stejně si to pak předělají.

47. Pomáhá ti manžel (partner) s domácností? A s péčí o děti? Dělá to z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš zvlášť žádat? Jaké domácí práce vykonává? Dokáže se postarat o děti? Vadí ti, že se manžel o domácnost a děti nestará (nebo stará málo)?

No, tak s vyhlídkou do budoucna počítám s tím, že by to bylo normální, že se o děti bude umět postarat. Aspoň tak jako já. Myslím jako v tom věku, kdy už nebude to dítě přímo uvázaný na matku. Jako že s nima bude umět úplně normálně trávit čas a postarat se tak, aby neměly soper u nosu a předělaný gatě... Smích. No, a počítám taky s tím, že bude potřeba ho taky

asi sem tam k něčemu dokopat. Takže BUDE pomáhat. Smích. Ale stejně doufám, že aspoň částečně to bude vlastní iniciativa. A domácí práce, jaké může dělat? Jakékoli.

Tak fajn, to je všechno, děkuju, Xenie.

Hm, není za co.

8.2.2 Rozhovor č. 2:

Jméno: Veronika

Věk: 25

Místo bydliště: město

Nejvyšší dosažené vzdělání: středoškolské s maturitou

Sociální postavení: studentka

Přítel, s kterým nežije

Bezdětná

Nevěřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

No, tak možná dojít si na záchod, já nevím. Smích. Ne, neměla, asi ne.

A máš ji teď?

Nějaký plán? Dostudovat školu a pak si najít nějakou práci dobrou, chvilku pracovat a založit si rodinu. Asi taková klasika.

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

Ne.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Tak jelikož zatím úplně vlastní rodinu nemám, jsem jenom spíš její součástí, ale ne takovou tou hlavou, tak k tomu nejsem jakoby moc nucená. Takže se to dá tak nějak skloubit. Takže vlastně nemusím upřednostňovat zájmy té rodiny.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Asi si něco přečtu nebo se kouknu na televizi nebo se jdu někam projít.

5. Jak trávíš dovolenou?

No, podobně.

Jsi ochotna se kvůli ní zadlužit?

Ne.

6. Jak bydlíš?

Momentálně bydlím u rodičů, když jsem doma a na privatě, když jsem ve škole.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Hodlám nebydlet u rodičů. Smích.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Aby měl být kuchyň, standardně vybavenou, takže třeba aby měl myčku a tak, to už považuju za standard, takže vlastně docela dobře vybavenou kuchyň, no, potom aby měl byt obývací, dvě ložnice, koupelnu, záchod, nerada bych ho měla na chodbě, nebo tak... A ze spotřebičů, tak to jsem hodně náročná. Asi bych se nespokojila jen tak s něčím, i když jako do začátku, tak to je něco jiného. Prostě je rozdíl, kdybych se tam teď nastěhovala a třeba pak za deset let, třeba kolem čtyřicítky. Určitě by s věkem mé nároky stoupaly.

8. Kolik času trávíš s kamarádkami? Kolik času ti na tento pravidelný styk zbývá?

Tak s jednou bydlím, tak na tu čas mám, i když vlastně se moc nevidáme, a jinak, na ostatní mi moc času nezbývá.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Tak ke kadeřnici chodím tak jednou za půl roku a nechám tam tak čtyři stovky, takže to je 70 Kč na měsíc, do hospody, to jsou tak dvě stovky za měsíc, za oblečení řekněme 500 Kč a ani třeba za kosmetiku neutracím. Jsou to vždy spíš potřebné věci.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Muži. Asi proto, že jsem žena. Smích.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

To nevím, to bych tam asi musela žít, abych to nějak poznala.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Tak každéj jsme ne spokojenej, ale nějak zásadně si stěžovat nemůžu.

13. Uved prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Rodina, zdraví, peníze, dlouhé přemýšlení, hezká příroda a pěkný bydlení.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnání opustila a jsi ženou v domácnosti?

Jsem studentka.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Jo, je to docela dobrý, doporučuju.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Tak v práci právě nejsem, takže mám spoustu volného času a docela se nudím už občas, takže bych něco dělala. Jako nějakou práci k tomu studiu.

17. kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Znova bych šla na gympl.

A proč?

Protože bych opět nevěděla kam jinam, stejně jako jsem nevěděla tehdy.

18. Jaké plány máš ohledně své kariéry, Veroniko?

No, já studuju práva, takže já budu velice úspěšný právník, možná ještě taky soudce nebo tak, ale spíš ten právník. A budu dělat děsně dobrý smlouvy, budu děsná bedna, budou mi za to platit těžký peníze a já budu v balíku a budu se mít úplně parádně. Bude to fajn, už se těším. Smích, nadsázka. Ne, já nevím. Zatím nevím přesně, jakým směrem bych měla jít.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

Jo, myslím si, že jo, že by tam mohlo docházet i k hádkám. Žena by byla asi hodně nenaplněná, kdyby žila čistě jen tou rodinou. Byla by pořád jen v tom bytě. Jasně, mohla by si zajít třeba na kosmetiku, ale já to chápu tak, že v práci přijde na jiné myšlenky. Jo, mohla by dělat třeba jen na poloviční úvazek, ale aby někam vypadla, to je docela dobrý, si myslím.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900,...

Jo, tak tam jsem, dál číst nemusíš.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1= nejméně, 5= nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Dlouhé přemýšlení. Pět.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Opět přemýšlení. Pět.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Asi nemůžu dát všude pět bodů, co? Ale jo, můžeš. Hm, tak ne, tak čtyři.

Ne, pět.

Žít pro SVOU rodinu a děti.

Přemýšlení, smích. No, pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Čtyři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Pět.

Starat se o domácnost.

Tři.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Tři.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

To se teda plánuju vrátit na původní místo.

A proč?

Protože si myslím, že tam bude takových zmatků, že budu ráda, když se vrátím na původní místo, kde budu aspoň trochu zvyklá, že se budu mít možnost uchytit se něčeho. Toho starýho zaběhnutýho místa.

23. Pracuješ přesčas?

No, třeba během zkouškového, to dost, no.

24. Cítíš se po skončení dne unavená?

Jo.

25. Zajímáš se o politiku?

Teď máme politologii, tak jsem donucená. Smích. Ale jo, docela jo.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Noo, to by asi záleželo na situaci. Takhle to nedokážu říct, musela bych vědět, za jakých podmínek.

27. Co bys byla ochotná této práci, práci v politice, obětovat? Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

No, myslím si, že se tomu musí obětovat jako jakýkoli jiný práci dost všechno z toho výčtu. Vždy aspoň určitá část.

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Ještě jednou, prosím. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Nechápu. Vdát se, žít na hromádce, každý ve svém bytě... Jo, tak to mi přijde nejlepší žít chvíli na hromádce, a když to klope, tak se vzít. Nebo když holka čeká dítě.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

No, tak když si ty lidi rozumí, mají se rádi, aspoň trochu, a pak, není to podmínka, ale když to je, tak mi to přijde jako rozhodně dobrý důvod, právě to dítě.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Tak do dvou let zatím žádný. Zatím mi to vše vyhovuje tak, jak to je a chci to tak nechat.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Hlavním asi ne, ale důvod by to mohl být docela dobrý.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

To záleží na tom, jak je to v tom svazku.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Ne.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Ne.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Dlouhé přemýšlení. To asi je možné, ale všechno se dá popřít. Možný to je, ale ne vždycky.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Když jim to tak vyhovuje.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Přemýšlení. Když se na tom dohodli... Když ho nechtějí mít, tak si ho nepořídí, no. Vždyť je nikdo nemůže nutit, že jo. Nebo já to asi nechápu.

33. Chceš mít děti?

T

"

Jo.

Kolik?

Dvě.

Kdy?

Tak v 28 asi první.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Tak dvě.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Ještě jednou, prosím, já jsem teď moc neposlouchala... **Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?** Dlouhé přemýšlení. Vhodný partner a musím na to být připravená. Jednak psychicky a myslím, že je dobrý být na to připravená i materiálně. Pokud teda to dítě plánuju, že jo.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Hm, to taky záleží na tom, kde bydlí, ne? Vždyť to je rozdíl. Smích. Tak já nevím, viděla bych to 25 - 30 tisíc.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Myslím si, že to problém není. Jako myslím si, že je lepší, když vychovává muž a žena, ale jinak to problém není, když nejsou sezdaní.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Tak to by záleželo na situaci. **A momentálně?** I momentálně by záleželo na situaci.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Tak výhoda je nevázanost, nevýhoda je, že nemáš ten hezký pocit, nemůžeš chodit na ty hezký procházky, nezastavuju tě ty tetky a nechtěj si ho podrndat. Smích. Nevím, no, jo, výhoda je, že se můžeš hezky prospat celou noc.

40. Co je podle tebe nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Tak nejlepší, když vidíš toho bobíška, jak má ty ručičky malinký a jak se to na tebe směje a nejhorší asi když to zlobí a pak ti to odmlouvá a ty bys to nejradši něčím přetáhla... Smích.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Já si myslím, že asi jo.

A na jak dlouho?

Myslela bych, že aspoň na ty tři roky jo. Ale zase bude záležet na situaci. Teď si to můžu naplánovat a nevím, co bude.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Pokud jsou na tom domluveni a ten muž s nimi umí zacházet, jako že mnohdy to může být lepší než u ženy, protože si myslím, že není podmínkou, že se k nim umí žena chovat dobře, a znám případy, kdy to není nejlepší, tak v tom problém není. Ženská když může naplnit tu ekonomickou funkci rodiny líp než muž, tak si myslím, že si tu roli můžou vyměnit, že to problém není.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

No, kdyby, tak by byl nejlepší ten zkrácený nebo práce doma.

A jak bys v té době řešila péči o dítě?

Asi nějakou chůvu, nebo já si myslím, že už by nemusel být problém za ten čas i třeba au-pair. Že jak my teď jezdíme někam do Anglie, tak si myslím, že postupem času to přijde i k nám. Že si myslím, že to nebude problém ani tady.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Taky ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Hm, tak tak asi. Prostě to skloubit, no.

45. Kdo ve tvé domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Celá rodina. Ale nejvíc asi mamka.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete? Nebo jsi pro to najmout si paní na úklid?

Já si myslím, že pokud mají oba náročnou práci, tak by se měli podělit i tu práci doma. A pokud to teda opravdu nezvládají a můžou si to dovolit,

tak ta paní na domácnost, nebo jak jsem si teď vzpomněla na tu au-pair, tak že to není špatný nápad.

47. Pomáhá ti manžel (partner) s domácností? Ne. A s péčí o děti, myslíš, že bude? Obávám se.. A tak teda nemyslíš, že by to někdy dělal z vlastní iniciativy? Ne. Takže bys ho k tomu musela nutit? Jo. A myslíš, že by se vůbec dokázal postarat o ty děti? Asi jo, ale myslím, že až bych přišla a viděla to, tak že by mi vstávaly vlasy. Smích. Ale taky si myslím, že by to nebyla jen jeho vina, že bych byla i trochu přecitlivělá. Že by se o ně možná nepostaral tak špatně, ale že já bych si to tak namlouvala. Trošku. Vadí ti, že se manžel o domácnost a děti nestará (nebo stará málo)? Tak o ty děti on by se asi trochu staral, ale o tu domácnost že by nechtěl, tak to mi vadí hodně.

Tak to je všechno, děkuju moc, Veroniko.

Rádo se stalo.

8.2.3 Rozhovor č. 3:

Jméno: Petra

Věk: 26

Místo bydliště: město

Nejvyšší dosažené vzdělání: bakalář

Sociální postavení: pracující student

Přítel, s kterým žije

Bezdětná

Nevěřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Měla, chtěla jsem být veterinářkou, což se nepodařilo. A máš nějaký životní plán teď? Dodělat školu a najít si práci.

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

To teda nevím. Možná jo, ale nevím, nemůžu zatím soudit.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy¹?

Bych to dala tak vyrovnaně. Záleží, o jaký zájmy jde.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Ráda se scházím s přáteli, sportuju, čtu. To je tak všechno.

5. Jak trávíš dovolenou?

No, když jsou peníze, tak klidně i někam do zahraničí a jinak voda, stanování, campování a tak.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

Zatím jsem to... Asi ne, spíš.

6. Jak nyní bydlíš?

Bydlím s přítelem v jeho bytě.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Asi se tam hodlám nastěhovat úplně celá. Smích

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Tak spotřebiče typu sporák, pračka, plus nábytek: stůl, židle, asi i televize. Nebo... ale jo. Postel, skříň... Takže myslíš, že jsi náročná? Ne, myslím si, že ne. V tom, v čem teď žiju, tak to nevypadá, že bych byla náročná. Smích

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik ti na ně, na pravidelný styk zbývá.

No, když jsou všichni pryč...! Ale myslím, že kdybych chtěla, tak ten jeden den v týdnu by mi vyzbyl. Nebo..., ale asi jo.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Průměrně? No, tak já myslím, že do těch dvou tisíc bych se vešla. Záleží, když tam přijde ten kadeřník, nebo něco víc... Tak 1500, sem tam si koupíš oblečení, no, tak 1500 - 2000.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

To těžko říct. Já si myslím, že někdy chlapi, někdy ženský. Jak v čem v tom životě.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

Žádný. Myslím, že žádný. Plat, možná k mateřské je jiný přístup, ale ve výsledku myslím, že v tom není žádný rozdíl.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Hm, teď v současnosti jo. Jo, jsem.

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Jé, to je hrozný, tohle. Smích. Tak nejdůležitější... Rodina, kam zahrnuju i ty blízký osoby, zdraví určitě, celková spokojenost se svým životem, jak ho vedu, sportování a teď asi i ta kariéra, abych něco našla.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaní opustila a jsi ženou v domácnosti?

Někdy jsem i žena v domácnosti, smích, ale jinak jsem teď studentka pracující na částečný úvazek.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Ne, nejsou peníze. Málo peněz, moc práce ve škole.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Líbí se mi v práci, že jsem tam sama, že mě nikdo neotravuje, že jsem sama svým pánem. A nelíbí se mi... No, někdy se mi nelíbí v podstatě i to, že jsem tam sama, že se tam cítím taková ostrčená. Jinak vlastně nic, protože jsem tam málo, to je ten částečný úvazek.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Asi bych si nevybrala to samý, co studuju teď. Možná bych šla do něčeho takovýho, jako je ta veterina. **A v patnácti, po základce? Tak to nevím.** V té době byla těžká volba, jestli gympl nebo obchodka. Ale asi i teď bych si znova vybrala tu obchodku. **A proč? Nepřišlo mi to tak náročný, jako ten gympl.** Byla jsem svobodnější. **Takže jsi líná? (smích)** No, možná asi jo. (smích)

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Tak nejdřív, aby začala. A kariéra... No, já nejsem takový ten kariérní typ, takže já budu spokojená a nemusím vydělávat 50 tis. měsíčně a být v práci od rána do večera. Takže nějakou rozumnou práci, abych přicházela odpoledne domů a měla čas na svoje zájmy, kamarády a tak.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

To si myslím, že určitě, protože to je o zblbnutí, když je člověk zavřený jen doma mezi čtyřma stěnami.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš, nemusíš odpovídat.

Nemusím, ale já ti odpovím. Tak to já patřím do té skupiny 4 000 - 7 900. Jo, když to vezmu celkově, tak tam se dostanu vždycky.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1=nejméně, 5=nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Dva.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Pět.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Pět.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Pět.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Čtyři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Čtyři.

Starat se o domácnost.

Tři.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Tři, zatím, třeba to na mě přijde.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Tak to záleží na tom, jak to všechno bude probíhat. Jak dlouhá bude ta mateřská, jak bude vypadat ta práce před tím. Jestli tam budu spokojená a jestli by mi to místo drželi, tak bych se vrátila. **A proč?** No, kdybych tam byla spokojená, tak bych tam chtěla pokračovat a když ne, tak bych hledala jinde, i když ono je to těžký hledat práci s malým dítětem. Je to komplikovanější.

23. Pracuješ přesčas?

Ne.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

No někdy jo.

25. Zajímáš se o politiku?

Spiš jsem tím tak obtěžována.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Tak to spíš ne.

27. A kdybys přece jen byla ochotná. Co bys dokázala této práci obětovat? Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

Mě tahle oblast zatím fakt neláká... Čas asi. Kdybych byla ochotná, tak bych obětovala čas. Co tam bylo ještě? Rodinu bych nebyla ochotná obětovat a peníze? Tak ty bych asi spíš chtěla vydělat, kdybych tam šla. Takže ty spíš dostat než obětovat. Smích.

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

To je jako bez možnosti? Smích. Může být klidně i bez oficiálních papírů, ale tak kdyby se to někdy naskytlo, ta svatba, tak bych se tomu asi nebránila. Ale v současný době po tom netoužím.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Musí být spokojený v tom partnerství. Musí si oba dva vyhovovat. Musí to být takové vyrovnané. Musí tam být láska a tak.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Do dvou let asi zatím ještě žádný. Nebo se to možná začne rýsovat. Protože hlavně nevím, jak to bude vypadat s prací a ještě mi netikají biologický hodiny, ještě je neslyším, takže to na mě zatím nepřišlo, tak to zatím nijak neplánuju. A ani partner to neplánuje. **A to manželství?** To taky zatím neplánujeme.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Ne, to určitě ne. Vždyť v současný době už to tak dávno není. Teď už to jde i bez toho. Ale může to být důvod, pro někoho.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Ne.

Výhodou manželství je finanční jistota.

No určitě ne.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Smích, nee.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Taky si nemyslím.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

To asi ne. Myslím si, že by tam měli být oba rodiče. Že působí jak ženská, tak chlap.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ano.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

No, mít ho ve věku, kdy se člověk trochu vyblbne.

33. Chceš mít děti?

Ano, v budoucnosti.

Kolik?

Tak ideál by byly dvě.

A kdy?

Kdyby se to stihlo do tý třicítky... Jenže plány je jedna věc a jak se to pak vyvede, je druhá.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Teď s těma finančníma poměrama, tak jedno až dvě. Ale jo, myslím, že dvě.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Aby to partnerství bylo spokojený. Aby tam nebyly problémy, protože to pak když třeba ten jeden odejde, tak to je velký problém. Určitá, aspoň částečná finanční nezávislost, aby tam byla a to je tak všechno. Protože třeba bydlení to je o těch financích.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Jako oba dva? Jo. Tak to těžko říct. Třicítka? Myslím, že spokojen s třicítkou. Ale asi by to samozřejmě vyšlo i s míň.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Proč ne. Ten papír tam není záruka něčeho, co by se povedlo, že to bude nadosmrti.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Miminko bych si nechala a žila bych šťastně až do smrti. Smích.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhody... Člověk může budovat a třeba se na sto procent věnovat kariéře. Je to taková určitá forma nezávislosti, nikdo na tobě nevisí. A nevýhody? Ty jsou veliký. Nic po tobě nezbyde. Kromě těch peněz. Není tam žádná ta rodina, když někdo o to zázemí tak stojí, tak ta rodina tam prostě není a co až budeš na smrtelný posteli? Kdo tě opláče? Nikdo.

40. Co je podle tebe nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Nejlepší, přemýšlení, asi ten pocit, že jsi přivedla na svět nový život. Změni se nebo spíš jako vytvoří mateřský pud a to tě asi uspokojuje. A nejhorší? Já nevím. Přibírání v těhotenství? Nevím, nevidím v tom moc negativ. Pokud je to spokojený, když ta ženská není sama, že by se trápila, že by jí chlap kvůli tomu opustil... Takže pokud se plánuje, a bude to dítě zajištěný, tak bych ani žádný negativa neviděla.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Jo.

A na jak dlouho?

Záleží na té práci. Pokud bych byla spokojená v práci a po dvou letech by to bylo akutní, že bych potřebovala a mohla to skloubit s hlídáním, tak bych byla ochotná, ale jinak bych klidně zůstala tři roky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Pokud je to jejich vůle, tak proč ne. Záleží i na financích, kdo víc vydělává, aby se užívali, že jo.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Asi spíš práce doma, když je něco přes počítač, nebo zkrácený. Záleží na odcházení z domu, jak by to bylo s hlídáním.

No, jak bys v té době řešila péči, hlídání dítěte?

Do tří let je to dítě fakt malý. Takže pokud by nebyly babičky nebo tak, tak by to prostě nešlo. Nevím, jesle bych asi třeba nechtěla. Pokud by to nebylo akutní, životně důležitý, tak ne.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Starat se, ale ne úplně přestat vydělávat. Po dobu mateřský to jde, ale ne napořád.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Tak bych to viděla.

45. Kdo ve tvé domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Nákupy tak nějak napůl, vaření taky napůl, i když někdy víc partner, uklízení a ty domácí práce to je spíš na mě. Třeba mytí nádobí je sto procent na mě.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete? Nebo jsi pro to najmout si paní na úklid?

Pokud by práce obou dvou byla tak náročná a i tak finančně výhodná a byl by velký barák, tak ta paní na úklid třeba i jo, i když nevím, jestli bych se dokázala smířit s představou, jak se mi někdo šruje ve stole... Pokud je ta práce stejně náročná, tak by to mohlo být klidně napůl. Jenže ono to je většinou tak, že ten chlap je flegmatickejší a nevidí, že se v koutě válí chuchvalce prachu na zemi a ženská ta to prostě psychicky nevydrží a jde a udělá to.

47. Pomáhá ti partner s domácností? Ano. A myslíš, že ti bude pomáhat i s péčí o děti? Myslím se, že ano. A myslíš, že to vše dělá nebo bude dělat z vlastní iniciativy nebo ho o to budeš muset nějak extra žádat? Tak to nevím, něco udělá z vlastní iniciativy, ale o něco budu muset asi i požádat. A jaké domácí práce teda vykonává? V současný době úklid občas, vypere, nežehlí, nemeje nádobí, ale vaří. Vaří výborně, to si podtrhni. A myslíš, že se v budoucnu bude umět postarat o děti? Záleží O jak velký. Nevím, jestli by zvládl péči o novorozeně, ale jinak by zvládl. Asi... No určitě by to zvládl! A máš třeba pocit, že ti vadí, nebo v budoucnu, že by ti vadilo, kdyby se o tu domácnost nestaral? Nebo i o ty děti? Nebo i teď že se třeba angažuje málo v domácnosti? No kdyby se vůbec nestaral, tak to by mi rozhodně vadilo. A teď máš pocit, že je to dobrý? No, mohlo by to být lepší, ale není to tak hrozný... smích

Tak to je všechno, děkuju.

Není zač.

8.2.4 Rozhovor č. 4:

Jméno: Karolina

Věk: 26

Místo bydliště: vesnice

Nejvyšší dosažené vzdělání: střední odborné s maturitou

Sociální postavení: zaměstnaná

Vdaná

Bezdětná

Nevěřící, silně

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Ano, chtěla jsem se stát herečkou.

A máš nějaký životní plán nebo strategii teď?

Vydělat nějaký peníze a založit rodinu.

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

Souhlasím.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Já zatím rodinu nemám, ale myslím si, že do budoucna budu rodinu upřednostňovat. Ale v určitých mezích.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Válím se u televize. Smích. Nebo chodím na procházky.

5. Jak trávíš dovolenou?

Pasivně.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

Ne.

6. Jak nyní bydlíš?

V rodinném domě, se zahradou a dvěma psy. Smích.

Hodláš tuhle svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Ne. Když nebudu muset, tak ne.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Tak určitě potřebuju tu televizi (smích), kuchyň, sociální zařízení a ložnici.

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik ti na ně, na pravidelný styk s nimi zbývá.

Mě zbývá hodně času, ale moje kamarádky tady nejsou...

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Tak do dvou tisíc.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Muži.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

No rozdílů tam jsou, ale já si myslím, že záleží na zemi. Musí to být konkrétně ta Francie a Amerika? Ne, to je jen příklad. Tak já když to srovnám s Itálií, kterou znám, tak tam ty ženy nesmí nic. A co si dovolí tady, tak tam by si nedovolily. Takže chceš říct, že tady u nás se ženy mají líp? Jo. Oproti Itálii jo. Francii a Ameriku nemůžu říct, to nevím, ale ve srovnání s Itálií jo.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Ano.

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Ježíšmaria, smích, tak asi láska, přátelství, peníze, rodina a pak mít určitý zázemí. Nevím, asi takhle, no.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaná opustila a jsi ženou v domácnosti?

Jsem zaměstnaná na plný úvazek.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statutem?

Ano.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Nelíbí se mi, že musím dělat, no. Smích, vtip. Nevím, Míšo. Tak někdy mě štve šéf, ale zase se mi líbí, že mám určitou svobodu. Je na mě, jak a kdy si práci udělám, jen musí být hotová.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Tu herečku. A proč? Protože bych byla slavná, hezká a měla peníze. Smích.

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Myslím, že žádný. Chtěla bych ještě něco studovat, ale myslím, že se mi to nepodaří.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

Myslím, že jo, protože by jí to manžel vyčítal.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš, nemusíš odpovídat.

16 - 19 tisíc.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1= nejméně, 5= nejvíce důležité) .

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Dlouhé přemýšlení. Jedna je nejmíň, říkáš... Tak čtyři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Pět.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Čtyři.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Když ono to taky není všechno... Tři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Pět, ne, kecám, tři.

Starat se o domácnost.

Dva.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Jeden. Smích.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Do původního. A proč? Protože si myslím, že je to platově dobrý místo a líbí se mi tam.

23. Pracuješ přesčas?

Občas.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Jak kdy.

25. Zajímáš se o politiku?

Moc ne.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Ne.

27. A kdybys přece jen byla ochotná. Co bys dokázala této práci obětovat? Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

Asi bych nebyla ochotná obětovat nic, já bych prostě do politiky nešla.

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Prvně spolu Chodit, vyzkoušet si to, pak se vzít.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Dlouhé přemýšlení. Asi zázemí bydlení, mít peníze, protože když nejsou finanční prostředky, tak se člověk hádá, no a samozřejmě aby si ti dva rozuměli.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Chceme založit rodinu.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Ne.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Nesouhlasím, protože si myslím, že když někdo chce být svobodnej a vyhovuje mu to, tak ať si je a ten, kdo chce být ženatý, vdaný, tak se prostě vezme a je to.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Tak to myslím, že je taky blbost.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Kravina. Tak to je každopádně lepší žádný.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Taky s tím nesouhlasím.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Jo, to si myslím, že jo, i když je lepší, když jsou na to dva.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ano.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Ne.

33. Chceš mít děti?

Ano.

Kolik?

Maximálně dvě.

A kdy?

Tak za dva, tři roky.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Dvě.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

No, ty peníze, no. Je to děs, ale je to tak.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Tak to je složitý, to závisí na okolnostech. Jak si chce rodina žít, co si kdo představuje, jestli splácí hypotéku... Ale tak bez zatížení splátkami si myslím tak 25 - 30 tisíc.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Nevím. Přemýšlení. Pokud ho vychovávají oba dva, tak mi to přijde normální. V pořádku.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Prvně bych se asi rozbrečela, ale dítě bych si nechala.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Volnost jako výhoda, nemáš žádné starosti ohledně dětí. A nevýhody? Musíš se furt bavit jen se svým manželem. Smích. Jinak nevýhodu nevím.

40. Co je podle tebe, nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Přemýšlení. Máš se o koho starat. A nejhorší? Že se máš o koho starat. Smích.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Ano.

A na jak dlouho?

Já bych chtěla tak ty čtyři roky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Když jde žena do práce kvůli penězům, že má větší příjmy a chlap když to zvládá, tak si myslím, že to je v pohodě. Ale když by to šlo zvládat s příjmy chlapa, tak bych každopádně chtěla zůstat doma já. Přijde mi to di vný...

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Práce doma nebo zkrácený.

A jak bys v té době řešila péči, hlídání dítěte?

To by muselo chodit do mateřský školky nebo do jesliček vlastně v tomhle věku.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. V žádném případě.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Tak to taky zase ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Založit si rodinu a pracovat. Pokračovat v kariéře to se nedá říct... prostě pracovat.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Já, všechno já.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete?

Myslím, že by to mělo být rozdělený. Když ženská zrovna nemůže umýt nádobí, tak by jí měl chlap přijít pomoci, ale na druhou stranu... Je to tak na půl rozdělený, že chlap spíš dělá okolo baráku a ženská pak po něm taky zas nemůže chtít, aby zároveň myl nádobí. Ale myslím, že by se mělo pomáhat navzájem.

A jaký máš názor na to, když jsou oba dva pracovně vytížení, tak co si myslíš o najmutí paní na úklid?

Tak to je opět o penězích. Když jsou vytížení a časově to nezvládají a mají na to, aby si tu paní na úklid našli, tak proč ne.

47. Pomáhá ti manžel s domácností?

Jo.

A myslíš si, že to dělá z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš zvlášť žádat?

Jak kdy. Ale většinou sám.

A jaký domácí práce dělá?

Vysaje a povrchově uklidí. No a to je celý. Smích.

A myslíš, že se později bude umět postarat i o děti? Ano

A vadí ti, že se o domácnost nebo i o ty děti pak stará málo? Nebo kdyby se vůbec nestaral, vadilo by ti to?

Tak to by mi vadilo strašně.

Tak to je všechno, děkuju za rozhovor.

Nemáš zač.

8.2.5 Rozhovor č. 5;

Jméno: Bibi

Věk: 28

Místo bydliště: velkoměsto

Nejvyšší dosažené školní vzdělání: vyšší odborné

Sociální postavení: studentka

Žije s partnerem

Bezdětná

Ateista

• Všeobecné otázky

Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Ano, chtěla jsem být učitelkou.

A máš nějaký životní plán nebo strategii teď?

Ano, stejný. Smích, studuje pedagogickou fakultu - pozn autorkv

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem hodnoty duchovní a sociální „hodnoty“ klesají? /

Obecně asi ano, ale není to u všech. Ale asi ano

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Více mne ano.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Ráda sportuji, ovšem musím se postarat o domácnost a o partnera. Smích

5. Jak trávíš dovolenou?

Dovolenou v pravém slova smyslu jsem ještě neměla. Spíš setrávám doma, nezjezdím nikam k moři.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

Ne, v žádném případě.

6. Jak nyní bydlíš?

Musím říct, že jsem si polepšila s bydlením s přítelem. Takže u,, velmi, velmi dobře. A hodláš tuhle svoji bytovou situaci budovat dál? /
měnit? Budeme muset, protože jestli si pořídíme děti, tak naše 2+1 /
příliš malé, takže budeme muset měnit.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Hm, kuchyňská linka, sporák, lednice, mikrovlnná trouba, pračka, sušák, postel, televize, rádio, stůl, křesla. A psací stůl. A počítač, 'a ještě osvětlení.

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik času ti na pravidelný styk s nimi zbývá.

Já myslím, že mám přiměřeně času. Že to tak jako je vyhovující. Některé samozřejmě vidím málo, třeba z důvodu bydliště, vzdálenějšího, ale většinou ten čas se na to najde.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

No, tak dva tisíce...?

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Do 35 let muži, potom ženy. Můžeš mi to prosím tě vysvětlit? Ne, ono je to vlastně opačné. Do 35 let ženy a pak muži. Protože do 35 let jsou ženské krásné a tudíž přitažlivé pro okolí. A samozřejmě po 35. roku má každý muž vybudovanou svoji pozici ve společnosti, tudíž jsou přitažlivé jeho peníze. Takže u tebe hraje roli přitažlivost? Jo.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe? Pokud si myslíš, že nějaký je...

jjan-ic« s1t,,«=

.Mto, >k

Zr&as

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Ano

13 Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější
Laska, zdraví, přátelství, optimismus a neobjektivnost. W i t e j a i .

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené

poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaná oot- 7 - t n a n a f n a plný či
Jak by ses charakterizovala? opustila a ženou v domácnosti?

Studentka s příležitostnými brigádami.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Nic jiného mi nezbývá, zatím.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, m by sis vyirala studium nebo
povolání?

to samý. Proč? Tak nějak jsem to chtěla dělat vždycky. Volila bych
znova stejnou cestu. "V^lli oycn

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Kariéra učitele. S maximálním nasazením. Smích

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat i u
z platu manžela? , 1 *dyz ^

Pokud by ta žena chtěla, tak určitě. Kdyby nechtěl* . . . žít jen

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 -
4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900 M 00?'
23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně Jestli t1J, - >~
odpovídat. Jestli nechceš, nemusíš

Tak samostatně méně než čtyři, ale protože dostávám ještě přisoěkv nri
rodíčů, tak bych asi byla v té skupině 4 000 - 7 900 Pnspevky od

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky 'pomocí bodů 1 - 5 n=
nejméně, 5= nejvíce důležité) . 11

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Pět.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Čtyři.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Čtyři.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Čtyři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Čtyři.

Starat se o domácnost.

Tři. Smích.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Tři.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního
zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Chtěla bych se vrátit. A proč? Zůstat v oboru.

23. Pracuješ přesčas?

Když už někde pracuji, tak ano.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Záleží na práci.

25. Zajímáš se o politiku?

Raději ne.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Ne.

27. A kdybys Přece jen byla ochotná. Co bys dokázala této práci obětovato Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

No rodinnou pohodu v žádném případě, peníze dejme tomu, a čas ten se většinou stejně nějakým způsobem obětovat musí.

• Rodina a děti

^i^a zdá~í ,ýkající se tvéh o života -P^tnerství nebo manželství

Dřív jsem si myslela že dokud nebudou děti, tak žít na hromádce je v pořádku Pak, i kdyby pnsly děti, a nebyl to skutečně ten pravý důvod se vzít, tak proč ne stále žít na hromádce. V současné době je můj názor uplne jiný. A to takový, ze pokud děti, tak až po svatbě

29. Co jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Musí být finančně zajištěn, musí mít střerhu n^w u, musí mít důvěru k 'tomu par^tnerovi, se kterým bude žít a szrecnu musí nad mít hlavou, o t., J=SiOUi znacn™ **ru tolerance.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Do dvou let to asi nestihnu, ale tak zhruba asi tak do těch pěti let, bvch chtěla určitě mít prvního potomka.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Asi ne úplně hlavním, ale tím... No, pokud by tu nebyl žádný jiný důvod že ti dva by se chtěli vzít dřív, tak když už to dítě je na cestě nebo ie plánovaný, tak určitě by mělo být tím důvodem říct si ano

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní

Přemýšlení. Ještě jednou? Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní. Spíše nesouhlasím.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Do jisté míry ano.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Ano.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Ano.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ne.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Omezení ano, příliš velké ne.

33. Chceš mít děti?

Ano.

Kolik?

Dvě.

A kdy?

Tak nějak do těch pěti let, sedmi maximálně.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Dvě až tři.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Hm, okolnosti... Přemýšlení. Tak mít nějaký určité materiální zabezpečení, řekněme i zdravotní stránku uzpůsobenou, rozhodně ne dítě za každou cenu' až po rozmyslu, zda-li ten partner skutečně bude dobrým otcem,

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Přemýšlení. Dvacet.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Jde to, ale je to dřina pro všechny strany. Včetně i pro to dítě.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Vzhledem k mému věku bych se s tou situací musela vyrovnat a dítě zřejmě počít.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhody bezdětnosti, tak člověk není úplně omezen finančně, časově. Ty problémy jsou soustředované spíše na partnera, na práci, než na problémy dalšího života malého dítěte a to je zároveň všechno i to negativum, že každá ta žena to chce prožít, zažít, tyhle životní zkušenosti a pokud k tomu nemá příležitost, tak to asi zamrzí.

40. Co je podle tebe, nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Nejlepší zkušenost toho, že uvnitř těla vznikne další život. A vlastně ten dá při tom porodu ta matka. A asi nejhorší taktéž. Smích. Nevím, rejdhorší možná ta starost o to, aby všechno proběhlo v pořádku a dítě bylo zdravý.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Určitě.

A na jak dlouho?

Hm, pokud situace dopřeje, tak asi ty tři roky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Pokud je to pro tu rodinu výhodnější, tak proč ne. Akorát by to nemělo tu matku úplně odtrhnout od toho dítěte. A co myslíš tím výhodnější? Jako finance? Jo.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Tak práce doma by byla značka ideál. A kdyby to nešlo, tak asi nějaké zkrácený.

A jak bys v té době řešila péči, hlídání dítěte?

Předpokládám, že jese ještě fungovat nebudou, nebo to bude složitý... Asi kdyby situace přála, tak babičky.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Ano.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Jedeme více méně padesát na padesát. Kdo má čas.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Nebo má polovinu prací vykonávat muž, jestliže jsou oba stejně pracovně vytíženi?

Myslím, že takové ty kuchyňské záležitosti, praní, žehlení, tak k tomu ta žena má asi lepší vybavení. Ale co se týče takové té údržby domácnosti, tak to rozhodně muž.

A co si myslíš o volbě najmutí si paní na úklid? Pro mě by to nebylo, já bych to brala jako svojí prohru. Že to nedokážu zvládnout. Ale záleží na bydlení. Pokud by byl velký rodinný dům a všichni by byli vytíženi, tak pak je jasný, že je nesmysl paní na úklid nenajmout.

47. Pomáhá ti partner s domácností? Ano. Myslíš si, že ti bude pomáhat i s péčí o děti? Bude muset. A dělá teda vše z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš nějak zvlášť žádat? Určitě musím říct, ale je natolik vstřícný, že většinou bez řeči po nějakém čase, ne třeba ihned, ale po nějakém čase to udělá. Jaké domácí práce vykonává? Luxuje, umývá nádobí, údržba, potom umývá toaletu, občas vytírá, stará se o domácí zvířata, tak jako docela toho dělá dost. Vadilo by ti, kdyby se o domácnost nebo pak i o děti nestaral? Nebo kdybys měla pocit, že se stará málo, vadilo by ti to? Určitě.

Tak jo, děkuju, to je všechno.

Rádo se stalo.

8.2.6 Rozhovor č. 6:

Jméno: Markéta

Věk: 21

Místo bydliště: město

Nejvyšší dosažené vzdělání: vyšší odborné

Sociální postavení: zaměstnaná

Žije s partnerem

Bezdětná

Nevěřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Smích, tak určitě ne, byly to takový dětský přání jako doktorka, zpěvačka a tak, ale tak nějak jsem se úplně odchýlila a žádný sen z dětství už si nesplnila.

A máš nějaký životní plán nebo strategii teď?

Mám Můj plán je teď s partnerem - koupili jsme byt, tak se to chystá a do budoucna bychom rádi děti. Ale momentální plán je teď ten byteček

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

Já bych řekla, že to je vedle sebe. že musíš mít duchovní hodnotu určitě - laska, partner, děti, ze jo, ze tohle všechno musí být v pořádku 'ale toho materiálního zajištění to taky není nic moc.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Určitě. Hlavně děti asi. Nevím, jak partnerský potřeby, ale určitě děti budou na prvním místě.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Volného času moc nemám, jsem hlavně v práci. aJp kHx? K-ayz, tak mam rada pnrudu - procházky, 'houbáření, zahrádku' a tak.

5. Jak trávíš dovolenou?

Dovolenou? Tak většinou někam vyrazíme, do ciziny, do zahraničí nebo i tady po Čechách - jedeme pod stan a tak.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

Ne, v žádném případě. Pokud na to nemám, tak to radši budu doma.

6. Jak nyní bydlíš?

Nyní bydlím ještě u rodičů. A hodláš tuhle svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit? Určitě. V blízké budoucnosti bude změněna, smích

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Za nezbytný... Tak určitě koupelnu, záchod a kuchyňkou linku a stůl. smích

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik času ti na ně na pravidelný styk s nimi zbývá.

Tak jednou do týdne. Se snažím... Ale těch kamarádek je víc, takže pak s tou jednou je to třeba jednou za měsíc.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Tak tři tisíce.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Já bych řekla: Jak si to zařídíš, tak to máš. Asi je to jedno. Chlapi to mají možná jednodušší v tom mateřství, že ženský jsou vytíženější a mají to náročnější s dětma. Tak asi v tomhle směru.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe? Pokud si myslíš, že nějaký je...

No určitě v životní úrovni. Myslím, že ženský tam se mají líp jakoby. Jo. Ale zas co se týče dětí, tak se tam na ženskou neberou ohledy, tam prostě do té práce musíš. Takže v tom se vlastně máme líp my, že u nás je ta mateřská braná. Ale zase mají vyšší kvalitu toho života celkově.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Tak teď v současné době určitě. Jsem. Mám partnera, budu bydlet...

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Láska jako obecně - partnera, rodiny, dětí, věrnost, upřímnost smích a
f í T f d / i X i T u ^{TM 1} zajiště "s, žlt W

• Kariéra

lilJ^LTJ- T, ^{aa^žské} bolené, studentka, zaměstnaná (na plný či
poloviční úvazek) nebo isí zamě-sf-nání "////i-i
Ja* by ^{ses} charakterizovala? opustila a jsi ženou v domácnosti?

Tak teď jsem zaměstnaná na plný úvazek

15 Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem'

Tak když to vezmu tak celkově tak^{LaK S>B} ^{da s i} Jo. ^C Samozřejmě jsou "nějak věří...
Ale jo, celkově jsem spokojená. ^{ejaky} věci..

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Svoji práci mám ráda, akorát ie trochu i
to není vždy jednoduché. A ten kolektiv tak ^{ma} Pracuju s lidma a
představovala. kolektiv taky není tak úplně, jak bych si

17. Kdyby ti bylo znova 15 let m ^W
povolání9 y ^{SXS} ^{brala} za studium nebo

c í t ě n i í ě ^ ^ o S T7a7^eL^{Smě r} bylo ^h to P^ý, CO bych
si támhle kadeřnici, mít svůj salónek a stárl ^{** v} Stačúo Udělat
za sebe. Nemít toho šéfa, ktřej ^{ti určX} ^{o ty} Ž e n s k ý * b ý t sama
proč by ses tak rozhodovala, chápu dobře že ^{určuje} ten směr. Když se chci zeptat
nad tebou? Jo, radši bych byla sama « ^{ie} ^{iruji} někomu, kdo je
rozhodování. y Sama Svým panem. Mit tu možnost

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

No, přemýšlela jsem, že kdybych si třeba dodělala vejšku, právě zas kvůli
tomu, ze bych byla vejs a nemusela poslouchat tolik lid a Z l i
po mateřský nebo tak, tak asi změnit V ^o budoucna>
náročný a s téma dětma by to nešlo určitě ' ^{^^} takhle je t0

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat i krt,,* k,
z platu manžela? , i **** by rodlna mpha ^ jen

níTalérní^{Hlavně} ^ ^ ^^ líCma, ^ jds do Práce, > mezi lid" a

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 nnn -- -
4 000 - 7900, 8 000 - 11900, 12 000 - 15 900, 16 000 19 900 TO 00T'
23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně J^ti • í-
odpovídat. mesicne. Jestli nechceš, nemusíš

To bych neodpovídala. To беру jako takovou osobní věc

21 Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot výroky pomocí bodů 1 - 5 (1=
nejmene, 5= nejvíce dulezite) . ^M ^D tJ_

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Čtyři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Čtyři.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Tři.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Tři.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Tři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Pět. Smích.

Starat se o domácnost.

Tři.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům. i

Hm, čtyři.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního
zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo? ^{^m^uu}

Proč? Kvůli eJa. Nenito7aso/% „„ i““? myCh J2no“ “ “ “ P° ““teiský.
s t ^ u w * , . TUL^f7^olToTiZ“y’ t o

23. Pracuješ přesčas?

Pracuju přečas.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Jsem, hodně.

25. Zajímáš se o politiku?

Ne. Snad možná trošku...

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Nebyla.

27. A kdybys přece jen byla ochotná

Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu? k _> , - ^ ^ ^ ^ " ^tovat?

Tak rodinnou pohodu určitě ne * - , i

peníze, když je to pak zas vynese zpátky. ^ Ob6iU *B* ^ ^ A l ^

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvéhn

se ti zdá nejlepší? Žítí „na h ^ ^ 7 , ^ ^

se vidat? Kazdy svůj byt a sem tam

Nene, v tomhle jsem u takových těch si-arší^h

mít svatbu a život pěkněj, společnej

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité r TM to k ^y ^ady člověk mohl

Tak mít bydlení. Svoje. Bez tchvně mamini-., -

peníze, aby ten byt byl zařízen! a p o ^ t n Z T t u f ' , ' ^ ^ t y

Pokojíček jim zařídit, a aby prostě netrpěly odU de'tea 3 taku

30. Jaké jsou tvé plány tvkaiící «o ~-

budoucnosti? (cca do dvou let) ^nzestvi a rodičovství v blízké

Tak do dvou let? Hm, tak to už bv mohl n o byt „i • ,

předcházet manželství. A doufám, že mu bude

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Určitě ne.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní

Nemyslím si.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Taky ne.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Tak to už vůbec ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek

Ano.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně

Ne.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek

Určitě je to v pořádku.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Ne. Nějaké částečné to je. Ale ne příliš velké.

33. Chceš mít děti?

Ano.

Kolik?

Dvě.

A kdy?

Brzy, smích, do dvou, do tří let.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Tak my jsme se shodli s partnerem, že ty dvě děti Jednn ^ je malo a tři

jsou moc. smích

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte? a,u o

Asi finanční zázemí.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za votřehmř ^ ^ • , ^

s jedním dítětem do šesti let věku? TMjr pro mxadou rodinu

Přemýšlení. Hm, tak já si myslím, že těch dvacet by bylo fajn.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Jako když spolu dva žijí a nejsou sezdáni? Jo. Tak to si myslím, že to dítě můžou klidně vychovat. Jestli mají papír nebo ne, to je úplně jedno.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Tak v tomhle věku bych si miminko už nechala. Určitě. I když to zatím neplánuju, tak teď už bych si ho určitě nechala.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhody? No, když má člověk děti, je trošičku omezený. Bez nich je volněj, může jezdit na dovolený, má víc finančních prostředků sám pro sebe, nemusí se starat o hlídání, nemáš starost o dítě, na druhou stranu tě bezdětnosti zas nepoznáš tu mateřskou lásku, což je asi úžasný a máš z nich radost, z těch dětí celkově.

40. Co je podle tebe nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Tak určitě ta ženská má hodně starostí a stárne trošičku rychleji než bez těch dětí, smích, ale hlavně starost o to dítě, že by se mu něco stalo, to musí být strašný, vždyť se i říká, že dívat se do hrobu dítěte, že je strašný, ale zase naopak ta mateřská láska. Máš tam ty radosti - vidíš ho, jak roste, jak studuje, jak se vdává, má děti. Tak to je zas, myslím, hezký, úžasný.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Určitě. Ano.

A na jak dlouho?

Ty tři roky, co je mateřská.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Tak pokud ženská má mnohem vyšší plat a zabezpečí tu rodinu líp než ten manžel, tak asi to je nutnost nebo je to potřeba, ale nechtěla bych, aby se mi to stalo, protože se těším, až s dítětem budu já doma.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Práce doma by byla úplně nejlepší. To bych se mohla věnovat dítěti a dělala bych to celý den průběžně. Nebo nějaký zkrácený úvazek třeba od osmi do dvanácti, kdy jsou ty částečný školky, to by mohlo být dítě ve školce nebo v jeslích. **A jak bys teda v té době řešila péči o dítě?** No, babičky jsou ještě mladý, ty by asi nehlídaly, prababičky ty už jsou zase moc starý, tak asi vážně ty jese, no.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Taky ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Ano.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Tak vzhledem k tomu, že jsem ještě u rodičů, tak praní, žehlení převážně mamka, i když jí pomůžu a nákupy tak jako kdo jde, nakoupí. Jeden vezme to, druhý něco jiného. Tak různě se střídáme. Zatím jsme tu čtyři, i s rodičema, takže kdo má čas, tak to udělá.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Nebo má polovinu prací vykonávat muž, jestliže jsou oba stejně pracovní vytížení?

Když oba pracujeme, tak určitě napůl - rozdělit si tu práci, aby ani jeden nebyl ztrhaný, ztahanej. Asi s tím, že ženská vyžehlí, to asi nebude dělat chlap, ale chlap zas může jít s košem nebo udělat nákup, že jo.

A co si myslíš o volbě najmutí si paní na úklid? Nechtěla bych, protože ta představa, že se mi někdo hrabe v něčem, ustýlá mi moje prádlo v ložnici, kde já spím... V žádným případě ne.

47. Pomáhá ti partner s domácností? Určitě ano a oceňuji to. Myslíš si, že ti bude pomáhat i s péčí o děti? Určitě, protože má děti rád. A dělá teda vše z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš nějak zvlášť žádat? Z vlastní iniciativy. Jaké domácí práce vykonává? Tak chodí s tím košem, utře nádoby, když ho umeju, vysaje, já utřu prach, tak se podělíme. A myslíš, že se i jednou dokáže postarat o děti? Určitě, vidím to na dětech mojí sestry, že má ten vztah k nim dobře. Vadilo by ti, kdyby se o domácnost

nebo pak i o děti nestaral? Nebo kdybys měla pocit, že se stará málo? Vadilo, já si myslím, že to není jen záležitost ženský, aby šla vyřízená z práce a ještě všechno obstarala a chlap si četl noviny. To prostě nechci a takovýho chlapa bych ani neměla.

Tak to je všechno, děkuju moc.

Tak jo, prosím.

8.2.7 Rozhovor č. 7;

Jméno: Denisa

Věk: 26

Místo bydliště: velkoměsto

Nejvyšší dosažené vzdělání: momentálně střední škola

Sociální postavení: na mateřské, studentka

Vdaná

Děti: 1

Nevěřící

• Všeobecné otázky

1 Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Vždycky jsem chtěla být učitelka a nht-37 a Jsem se vdát to jsem věděla vždycky.

A máš nějaký životní plán nebo strategii tedy

Určitě. Ještě chceme děti, ještě dvě tow , o 3 j n a k Plán *SÍ ne, Učitelka chci být stále a dostudovat 'chci.

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím v

hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami matezJjT,"^1 Považovat Ne.

3^ Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Tak momentálně se plně věnuji svému malému dítěti a iinak volný čas... Studuju a na víc už mi moc nezbyvá času su, možná, 7 31 n^co ctu.

5. Jak trávíš dovolenou?

No, tak nejradši s manželem někde u moře.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

To ne.

6. Jak nyní bydlíš? Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit,

Tak bydlíme ve vlastním byte a momentálně bychom se chtěli přestěhovat Hn domečku. n^vai. uo

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

"o, tak já jsem docela ráda když je tam myčka, smích, takový ty nadstandardy - myčka, pračka určitě, sporák aby byl dobrei nn tal • l klasika, základ aby tam byl a něco trošku, co by ulehčilo práci v tv domácnosti. ^ L y

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik ča na pravidelný styk s nimi zbývá.

No, tak já bych řekla, že pravidelný styk v poslední době už tak něialr m nemám s těma kamarádkama, tak nějak mi zmizely z obzoru ale ii . snažím. Teď hodně s maminkama s dětma ve stejným věku se stýkat J-*** jednou týdně... y , a nevírn/

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)? y [Kaaern ^,

Ježíš marja. Tak to absolutně nevím. Nemám vůbec přehled rad"

Teď v poslední době je to málo, protože utracím hlavně za dítě / n ř ^ i ' to bylo docela dost, řekla bych, že i hodně za oblečení jsem utratili fakt se neodvažuju tipovat. J a L " a , a i e

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Smích. Já myslím, že muži i ženy se můžou mít dobře i špatně , že nezáleží na pohlaví. 0 vubec

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe? Jestli nějaký cítíš.

Já jsem nikdy nežila v cizině, tak to je těžké porovnávat. Dokud si to člověk nezažije, tak to asi nemůže vědět. Takže já nevím, no, mě se tady žije dobře. Ale když teda vezmu to, co mi říkají lidi, jak se kde mají, tak asi když jsi třeba říkala tu Francii, tak tam mají vysoké platy, tak tam se asi budou mít trošku líp, budou si moct dovolit lepší dovolenou nebo tak, ale taky asi jak kdo.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Ano.

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Tak já si myslím, že hlavní je štěstí, to je asi nejdůležitější, s tím souvisí zdraví, protože když má člověk štěstí, tak je zdravý, určitě i peníze jsou hodně důležité, no a pak to materiální jako bydlení, ale to všechno souvisí s téma penězma. Prostě štěstí, zdraví, peníze.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnání opustila a jsi ženou v domácnosti?

Studentka.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Ano, jsem studentka a věnuji se dítěti, takže momentálně mám i dost práce. Před tím bych řekla, že mi trošku scházelo něco dělat, někde pracovat.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Nepracuji, tak se na to dá těžko odpovědět... Ale tak třeba jak jsem teď doma s dítětem, tak nemám ráda domácí práce, to není moje hobby, určitě ne. Dělat se to musí, a když mám náladu, tak to udělám. Nikdo mě do ničeho nenutí, takže prostě celkově jsem spokojená.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Vybrala bych si stejně. Tehdy jsem šla na gymnázium s esteticko-výchovným zaměřením na výtvarku a určitě to bylo supr studium. A pak pedagogická fakulta. A proč bys tak volila? Hlavně proto, že tam bylo málo matiky. Smích.

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

No tak chci dostudovat, ještě mi zbývá jeden semestr, a následně bych se chtěla ještě určitě věnovat rodině, mít další děti a pak jít do práce. Učit do školy.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

No, to záleží na každý ženě. Já osobně bych chtěla, protože být jenom doma, když už jsou pak děti odrostlý, to je absolutně k ničemu.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš, nemusíš odpovídat.

Tak ta třetí skupina.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1=nejméně, 5=nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Tři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Taky tři.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Pět.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Dva.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Čtyři

Zít klidně bez rizik a napětí.

Pět.

Starat se o domácnost.

Smích. Dva. Smích.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt dům

Jezis marija, tak já osobně tak jedna Smích

iVJů^Tt.t'Záz;

ut _

23. Pracuješ přesčas?

Říkám, nikdy jsem nepracovala. žp hwr^h k,,?,
takže... A doma bych řekla, že to t a k v n L ř l f
to problém pracovat přesčas * nepreháním,

- ^
l V t TM P l n e j ÚVazek>
Smích- Ale nedělalo by mi

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Ano.

25. Zajímáš se o politiku?

Ne.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Ne. Smích.

27. A kdybys přece jen byla ochotná rv.

Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu? ^ Mazala této práci obětovat?

Tak když už z těchhle variant, tak peníze.

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého íí^f, .
se ti zdá nejlepší? zIVota v P^tnerství nebo manželství

Žít v manželství.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité >>> .k
uzavřít manželství? "

mladý člověk mohl

No, tak určitě je dobrý mít nějaký peníze rin *=
vždycky nutný mít vlastní byt, to záleží na TMátka_ Neřík TM TM je
vycházejí a jakou variantu si dokážou vytvořit něTak i . ^ - ^ i
ale já osobně: byt je dobrý, peníze taky, ale hlTvntje íaska P o S t a r a t ,

30. Jaké jsou tve piány týkající se manželství a rodičovství v blízké
budoucnosti? (cca do dvou let) nzeistvi a rodičovství v blízké

Tak do dvou let budeme mít pořád snad ještě jenom jedno d't~
asi už budeme pomalu plánovat druhý, tak za ty dva roky no , SmiCh, a l e

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Ne.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní

Myslím, že ne, přesto si myslím, že mají určitou jakoby jistotu »i«
mluvit všeobecně je strasne těžký. Já osobně jsem spokojenější

Výhodou manželství je finanční jistota.

Ano.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Ano. Já si myslím, že ano.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně

Ano, to sice jako ano, ale když jsou oba, tak je to lepší. Ale musí se mít
rádi, pak když je tam nějaký problém, tak je lepší když i p Je zam jen
jeden. To je těžký...

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ano.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Omezení svobody to určitě je a každý si to musí sám rozhodnout a zvolit
ale když už se do toho jde, tak už to vlastně ani omezení není

33. Chceš mít děti?

Dítě mám. Ano, chci.

Kolik?

Chtěli bychom mít tři.

A kdy?

Tak po těch dvou letech.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Mně se ty tři líběj, no. Já jsem ze dvou a určitě ne jedno, tak.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Pardon, ještě jednou prosím tě. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte? Dlouhé přemýšlení. Tak určitě aby bylo to partnerství dobrý. Aby tam ten základ partnerskej byl dobrý, abych se mohla na partnera spolehnout. To je asi to nejdůležitější.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Vůbec nemám přehled. No, my dostáváme těch sedm tisíc. Smích. Tak já si myslím, takových patnáct. Jako myslíš pro celou rodinu nebo jen pro dítě? Pro celou rodinu. Tak to by patnáct nestačilo. Smích. Tak to takových třicet, no.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Proč ne, jako. Když spolu jako jenom žijou, tak proč ne.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Smích. No, stejnej - nechala bych si miminko a byli bychom všichni šťastní. Smích.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Tak já vidím hlavně tu nevýhodu v nenaplnění toho života. Prostě pro mě je to velmi důležitá věc, vlastně prioritá v životě - děti. A výhoda? Výhoda? No, přemýšlení, naplnění života, mít pokračovatele.

40. Co je podle tebe nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Tak nejhorší nebo nejtěžší je mít hrozně málo času na sebe. Podle mě jako to se člověk musí rozhodnout a je to tak. Už jsme jenom my, už není já. A nejlepší? Ty děti jsou nejlepší prostě. Smích.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Ano.

A na jak dlouho?

Jelikož chceme ty děti tak nějak za sebou, tak vždycky být s těma navazujícíma dětma doma. Smích. Tak jako optimální je, když pak můžou jít do školky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Myslím, že to není žádný problém, když to tak těm lidem vyhovuje. Proč ne.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

No, v tomhle případě bych asi volila i tu práci doma. Ale nevím, jak by se to dalo zvládnout. Možná něco na počítači... A jak bys v té době řešila péči o dítě? No byla bych s ním doma, když bych pracovala.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. Taky ne.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Ano.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Docela se střídáme. Nebo tak nějak doplňujeme. Samozřejmě většinu toho dělám já, ale manžel chodí na nákupy, někdy uvaří...

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Nebo má polovinu prací vykonávat muž, jestliže jsou oba stejně pracovní vytížení?

Myslím, že se mají starat oba. Každý by měl mít nějakou svou práci. Aby se domluvili a pomáhali si.

A co si myslíš o volbě najmutí si paní na úklid? Výborný nápad! Smích.

47. Pomáhá ti partner s domácností? Ano. A s péčí o dítě? Ano, taky. Koupe, když přijde nějak včas domů. A dělá teda z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš nějak zvlášť žádat, nutit ho k tomu? Dělá to rád. Jaké domácí práce vykonává? Někdy uvaří, nakoupí, někdy vyluxuje. A inyslíš, že

i o dítě se dokáže postarat? Určitě, to už je vyzkoušený. Smích. Vadilo by ti kdyby se o domácnost nebo pak i o děti nestaral? Nebo kdybys měla pocit, že se stara málo? Ano, to by mi vadilo.

Fajn, děkuju, to je všechno.
Hm.

8.2.8 Rozhovor č. 8:

Jméno: Jana

Věk: 28

Místo bydliště: velkoměsto

Nejvyšší dosažené vzdělání: vysokoškolské

Sociální postavení: na mateřské dovolené

Vdaná

Děti: 2

Věří ci

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Ne.

A máš nějaký životní plán nebo strategii teď?

Chtěla bych mít dobrou práci, barák, děti nadobřejch školách

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícími hodnoty duchovní a sociální nadho^ata^{^^}teriáln[^]?^{^^} přeVažovat

Ano.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Určite.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Jezdím na koních, sportuju, věnuju se rodině

5. Jak trávíš dovolenou?

Většinou aktivně takže v zimě na lyžích, v létě u moře, ale aktivně. Jsí ochotna se kvůli dovolené zadlužit? «oře, ale aktivně.

Jo.

6. Jak nyní bydlíš?

V bytě.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Rozhodně.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Jako myslíš, co konkrétně je v bytě nepostradatelný? Jo Tak určitě vybavená kuchyň, včetně všech dostupných elektrospotřebičů, určitě vybavená ložnice a dětskej pokoj.

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smvs^{lu}1-¹-, поххх¹casu ti na ne, na pravidelný styk s nimi zbývá.

Málo, ale snažím se toho málo fakt využít. Třeba když to tak vezmu jednou, dvakrát týdně.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Měsíčně? No, měsíčně. Přemýšlení. Do deseti tisíc.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Ženy.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

Tak jsou tam, podle mě, stále emancipovanější ženy. Asi mají možná i jin^y hodnoty než my. Ale v podstatě v rodině je to asi stejný.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Ano.

13. Uved prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější
Zdraví, láska, spokojenost, peníze, tolerance.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaná opustila a jsi ženou v domácnosti?

Jsem na mateřský.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Jo, určitě.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Tak momentálně jsem teda na tý mateřský, ale když jsem pracovala, tak se mi líbilo, že jsem byla mezi lidma, práce mě bavila, byla jsem v hezkém prostředí, zajímalo mě to, protože jsem dělala v autech a to mě vždycky bavilo. A nelíbilo? Tak to, že tam musím denně být 8,5 hodiny, a že to nebylo flexibilní, že jsem nemohla odjet, že jsem tam musela být.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Asi stejný. Takže zdravotní školu a pak nějakou vysokou školu. Proč? Protože třeba ta zdravotní škola si myslím, že do života dá hrozně moc. Člověk se setká s realitou života, seznámí se s tím vším. A ta vysoká? Asi proto, že vysokoškolské vzdělání je v dnešní době nutnost.

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Chtěla bych se vrátit zpátky do zdravotnictví, chtěla bych jít do nějaké farmaceutické firmy, takže chtěla bych určit pracovat, nechci zůstat doma.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

Jo, myslím, že něco málo by měla dělat určitě.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš', nemusíš odpovídat.

Víc jak dvacet osm.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1=nejméně, 5=nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Tři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Pět.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Tři.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Čtyři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Pět.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Pět.

Starat se o domácnost.

Tři.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Čtyři.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Ne, nové. Proč? Protože tam to bylo furt jako brigáda, nebylo to nastálo, bylo to na dobu určitou. Takže i bych musela. Nedrží mi tam místo.

23. Pracuješ přesčas?

Ano.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Ano.

25. Zajímáš se o politiku?

No, tak jako vím, o co jde, ale že bych v tom byla expert, to rozhodně ne.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Ne.

27. A kdybys přece jen byla ochotná. Co bys dokázala této práci obětovat? Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

Tu rodinnou pohodu ne, určitě čas a asi i ty peníze.

• **Rodina a děti**

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Já si myslím vzít se, protože pak když se rodiče jmenujou jinak a děti jinak. Je to prostě lepší, když je rodina pohromadě.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Přemýšlení. Tak já jsem se třeba vdávala hlavně kvůli tomu, aby kdyby se manželovi něco stalo, tak aby mně dali třeba zprávu, jako v nemocnici. Protože kdybych byla družka, tak mi nic nikdo žádnou zprávu nedá. Nebo jsme se brali taky kvůli těm dětem, abychom měli stejná jména a taky jsme se brali kvůli majetku, abychom teda měli společný.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

No, tak zatím máme teda malý děti, takže ty plány jsou takový, aby chodily do školky. Dítě třetí, další, plánujeme až za ty dva roky, takže jinak zatím plány... Asi tak, jak to je.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Ne.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Ne.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Ano.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Ano.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

No tak napůl.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ano.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Ano.

33. Chceš mít děti?

Ano.

Kolik? A kdy?

Chci ještě jedno, holčičku, takže dohromady tři. A to znamená tak za ty tři roky to třetí.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Já si myslím, že ideální je tak ta dnešní klasika, dvě děti, ale myslím si, že klidně ty tři by mohli lidi mít.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Tak určitě aby mělo to dítě zázemí. Takže nějaká bytová situace, aby rodiče byli zajištěni, aby byli v pohodě, protože ta pohoda se u dítěte hrozně odráží. Takže aby trávili čas spolu, aby i tatínek se staral.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Tak třicet, čtyřicet tisíc.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Jako že žijou spolu, ale nejsou sezdáni? Jo. Jo, tak jo, dneska se to taky praktikuje. Říkám, kvůli těm jménům je to trošku problém, protože potom v těch školkách a školách to dělá prostě zmatek, ale jinak proč ne.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

No, nechala bych si miminko a byla bych spokojená.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhody... Těch výhod jsou mraky a nevýhody... Nevýhodu si teď žádnou nevybavuju.

40. Co je podle tebe, nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Nejlepší, toho je zase děsně moc. A rozhodně když to člověk pozná, tak nemůže chtít měnit. To znamená, člověk má nějakýho pokračovatele, ten život má najednou nějaký smysl. A není ten život tak prázdný, jako byl před tím. To si myslím, že je to to největší, co člověk může zažít. A nejhorší... No, tak to se zase ani vůbec nedá říct. Možná, že teda člověk se musí obětovat, má najednou strašnou zodpovědnost a strach o to dítě. Tak to mi vadí, ten strach o to dítě.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Určitě.

A na jak dlouho?

Já si myslím, že ty tři roky jsou optimální. Čtyři roky... No, to už mi přijde trochu moc, protože už jsou školky a to dítě chce do školky, mezi kolektiv. Takže ty tři roky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

No, někdy bohužel se to může stát. Protože třeba ta finanční situace je tak špatná. Takže já proti tomu nic nemám, i když si myslím, že ten muž tím musí doma hrozně trpět. Ze prostě je normálnější, když žena je doma. Ale prostě někdy to jinak nejde, tak bych to třeba volila taky, kdyby to nastalo.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Ne, určitě zkrácený, protože to ani nejde pracovat na plný úvazek. A práce doma, to si taky nedovedu moc představit, protože doma má člověk plno jiný práce, takže určité nějaký zkrácený úvazek. Nebo s tím dítětem jít do té práce, pokud je to možné. Třeba na dvě hodiny, udělat si tam nějakou práci, když třeba spinká. Nějak to prostě zkoordinovat. Ale na plnej je to nereálný. A jak bys v te době řešila péči o dítě? Tak buď bych sehnala někoho na hlídání, pokud by to bylo vážný. Radši než aby to dítě bylo několik hodin v té práci, protože to nejde. A pokud bych si ho vzala s sebou, tak bych to vždy skloubila s tím spinkáním.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- Pracovat a nemít děti. Ne.

- Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. No, do určitého věku ano.

- Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Ano.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Já, ale když je zapotřebí, tak manžel taky.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Nebo má polovinu prací vykonávat muž, jestliže jsou oba stejně pracovní vytížení?

Já si myslím, že máme v sobě nějak vžitý, že to jsou spíš ženy, takže i já se k tomu jako stavím tak, že to je spíš moje práce. A dělám to já, vesměs. Ale myslím, že když je ten muž stejně zaměstnaný, že by měl určitě manželce pomáhat, měl by dělat takový ty práce, který prostě zvládne. O víkendech, nebo když je žena nemocná... Nebo aby uměl zapnout pračku, když bude žena nemocná.

A co si myslíš o volbě najmutí si paní na úklid? Jo, já jsem velmi pro!

47. Pomáhá ti partner s domácností? Ano. A s péčí o dítě? Jo, určitě. Až moc, někdy. S péčí o děti až moc. A o domácnost tak napůl. A dělá teda z vlastní iniciativy nebo ho o to musíš nějak zvlášť žádat, nutit ho k tomu? Ne, můj manžel z vlastní iniciativy. Až ho musím brzdit. Jaké domácí práce vykonává? No, ta péče o děti, to byl třeba problém, protože se staral jako opravdu jako až moc. Až mi spíš dával najevo, že jsem ještě mladá, protože mám o osm let staršího partnera, tak jako že asi ty zkušenosti ještě takový nemám, takže chtěl třeba koupat, když jsem zabalila dítě do plenky, tak mi někdy malýho přebalil. Smích. Ale dobrý, už jsme to překonali. A o děti se teda postarat dokáže? Jo, on jo. Vadilo by ti, kdyby se o domácnost nebo pak i o děti nestaral? Nebo kdybys měla pocit, že se stará málo? Jo, určitě by mi to vadilo.

Děkuju, to je vše.

8.2.9 Rozhovor č. 9:

Jméno: Jitka

Věk: 30

Místo bydliště: vesnice

Nejvyšší dosažené školní vzdělání: vysokoškolské

Sociální postavení - na mateřské dovolené

Vdaná

Děti: 2

Věřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii? Ne.

Máš životní plán nebo strategii dnes? Strategii? Přežít! Smích. Každý den má svých trápení dost, Matouš... už nevím kolik...

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

Nevím, jestli s věkem... Spíš asi s množstvím prožitých zkušeností.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Rodinu chápu jako živý organismus, či spíš živelný (smích;), takže moje osobní zájmy se tak nějak prolínají a prorůstají s tímto „novým“ tvorem.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda? Jak odpočíváš?

Už tři roky nevím, co je to volný čas... Ale pokud to jde, spím. Třeba i za chůze...

5. Jak trávíš dovolenou? Jsi ochotna se kvůli ní zadlužit?

Dovolenou? Zásadně na maltě. Smích. Zadlužení jsme dost...

6. Jak nyní bydlíš? V rodinném domku.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit? No jé, jé! Domek z roku 1928 mluví sám za sebe, ne?

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

Fungující manžel, kotel, učesané dětičky a střechu, do které neteče...

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Kolik času ti na tento pravidelný styk zbývá?

Sejdeme se na dětském hřišti, probereme své dětičky a občas si zahrajeme volejbal, jednou, dvakrát do týdne.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíte za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Jedině za víno, jak říkám - lokální anestetikum... Smích. Tak asi 500 - 600 korun za měsíc.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

To záleží na úhlu pohledu - každá role má v životě své, lépe nebo hůře. Kdo o tomhle přemýšlí, není asi sám se svojí rolí plně ztotožněn...

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

Ne moc velký. Pořád se pohybujeme na půdě relativně vyspělé civilizace s křesťanskými základy. Zajímavější by bylo internáboženské srovnání.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Celkově ano. Znáš to - někdy taky ne... Nic není jen černé nebo bílé.

13. Uveď prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Víra, naděje, láska, zdraví a důvěra.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnaná opustila a jsi ženou v domácnosti?

Už tři roky jsem na mateřské.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statutem?

Co mi zbývá... smích.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

To by byl dlouhý seznam. Smích. Líbí se mi spolehliví a aktivní lidi a nelíbí to opačné.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

O tom jsem nepřemýšlela. Co by, kdyby je pro mě bezpředmětné.

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Být dobrou mámou! A taky psycholog...

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

Když chce, proč ne! Bránit by jí partner neměl, pokud se chce realizovat touhle cestou.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš, nemusíš odpovídat.

Čtyři až sedm-devět...

21. Co je pro vás osobně důležité? Ohodnotte výroky pomocí bodů 1-5 (1=nejméně, 5=nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Tři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Dva.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Pět.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Tři.

Mít čas na přátele.

Tři.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Tři.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Jedna.

Starat se o domácnost.

Jedna.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Čtyři.

22. Plánuješ se vrátit po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Tak třeba se i vrátím... Když Pán Bůh dá... No, ale uvidí se.

Proč?

Proč? Nabíhá mi praxe a s tím i množství peněz.

23. Pracuješ přesčas?

Každý den. 24 hodin denně v plném nasazení... Smích.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Jééé, no, i tak se to dá nazvat. Spíš ale ani nevím, co je vůbec za den!

25. Zajímáš se o politiku?

Ano. Ale nemám přístup k informacím. Či spíš čas...

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Nikdy. „Nikdy neříkej nikdy“ snad u mě platit nebude. Smích.

27. Co bys byla ochotná této práci obětovat, kdyby ses jí přece jen chtěla věnovat? Peníze? Čas? Rodinnou pohodu?

Nic!

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Moc tě otázce nerozumím. Chci žít život v souladu se svojí vírou a svědomím.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Okolnosti? Co si pod tím kdo představí? Pro mě jako věřící je manželství svátost chápaná jak mnou, tak partnerem. Hlavní je víra, naděje a láska dana i přijímaná.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Plány? Já nevím, co bude zítra, natož za dva roky! Dodržet manželský slib. Zachovat lásku, úctu a věrnost, pokud nás smrt nerozdělí. K tomu mi dopomáhej Bůh.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Pro mě ne, ale vidím, že pro mnoho lidí ano.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Ne.

Výhodou manželství je finanční jistota.

Ne.

Špatné manželství je lepší než žádné.

Ne.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

Ano.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně. Ne.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Ne.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů.

Ne.

33. Chceš mít děti? Kolik? Kdy?

Ano, máme dvě. Zatím...

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Záleží na mnoha okolnostech. To se nedá takhle říct...

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

Okolnosti? Tohle slovo mě pomalu irituje! Je naprosto vágní a nic neříkající... Aby dítě bylo chtěné a radostně očekávané z obou stran. A pokud je už na cestě dítě nechtěné, tak aby nedocházelo k jeho usmrcení v lůně matky.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Nevím, dřív bylo dětí deset a víc a otec je vždy nějak uživil...

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Děje se to, ale není to ono.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Dítě si nechat a připravit mu co nejlepší příchod na svět.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

To bych hlavně dělila na úmyslnou a neúmyslnou bezdětnost. V úmyslné bezdětnosti jsou to asi peníze, sobectví, ztráta krásy. A pak sem patří i celibát kněží a řeholnic.

40. Co je podle tebe nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Nejhorší je porod a nevyspání. A nejlepší je vše ostatní... Smích.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma? Určitě. Na jak dlouho? Tři roky.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Pokud je k tomu vedou ryze finanční důvody... Nesouhlasím s tím, vždy je lepší, když je dítě s matkou, v raném věku.

43. V případě, že chceš nebo bys chtěla pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma? A jak řešíš nebo bys řešila péči o dítě?

Zkrácený úvazek a dítě aby bylo starší dvou let, aspoň, v té době. A jak bych řešila péči o něj? Hlídním u nejbližších příbuzných nebo známých dětí.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

Pracovat a nemít děti. Dost smutný život.

Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat. To si dlouhodobě neumím představit.

Založit si rodinu a pokračovat v kariéře. Asi ideál. S tím, že rodina bude vždy nad kariérou.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Já. Pouze nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní manžel. Smích.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena? Má polovinu prací vykonávat muž, jestliže oba pracujete? Nebo jste pro to najmout si paní na úklid?

Muž i žena mají své role. Záleží na vzájemné komunikaci. Měli by si umět podle potřeby vypomáhat.

47. Pomáhá vám manžel (partner) s domácností? A s péčí o děti? Dělá to z vlastní iniciativy nebo ho o to musíte zvláště žádat? Jaké domácí práce vykonává? Dokáže se postarat o děti? Vadí vám, že se manžel o domácnost a děti nestará (nebo stará málo)?

Jejda mane, tak tahle otázka by vydala za další půl hodinu rozhovoru! Můj muž se o děti stará s péčí a láskou! Není víc, co dodat.

Děkuju moc, Jitko.

Není zač, Mišo.

8.2.10 Rozhovor č. 10:

Jméno: Tereza

Věk: 28

Místo bydliště: velkoměsto

Nejvyšší dosažené vzdělání: vysokoškolské

Sociální postavení: pracující studentka, podnikatelka

Sama

Bezdětná

Věřící

• Všeobecné otázky

1. Měla jsi už v dětství nějaký životní plán či strategii?

Vždycky jsem chtěla být učitelkou a teď se mi to už možná konečně podaří.

A máš nějaký životní plán nebo strategii teď?

Chci dodělat vysokou školu, druhou, a začít normálně pracovat.

2. Souhlasíš s tvrzením, že s přibývajícím věkem žen začínají převažovat hodnoty duchovní a sociální nad hodnotami materiálními?

Myslím, že to spíš souvisí s celkovým zaměřením těch lidí, že to není o věku, že to je výchovou a celkově prostředím, kde se ta žena pohybuje. Takže s tím spíš nesouhlasím.

3. Upřednostňuješ rodinu a její zájmy před tvými potřebami a zájmy?

Jo, upřednostňuju.

4. Jak trávíš volný čas? Co děláš ráda, jak odpočíváš?

Já se snažím volný čas moc nemít, ale když už teda nějaký mám, když nejsem v práci, nebo se neučím do školy, tak se snažím nějak sportovat nebo ruční práce... A odpočívám? Neodpočívám.

5. Jak trávíš dovolenou?

Především aktivně, třeba kola, nebo se skautským oddílem. A teď se snažím třeba i víc to moře, jen tak se někde válet.

Jsi ochotna se kvůli dovolené zadlužit?

Ne.

6. Jak nyní bydlíš?

Bydlím v bytě po rodičích, se sestrou a jejím přítelem.

Hodláš svoji bytovou situaci v budoucnu nějak měnit?

Jo, to bych ráda. Chtěla bych bydlet, až si najdu nějakýho toho přítele, tak bydlet s přítelem. Nejspíš někde za Prahou v nějakým malým domečku.

7. Jaké vybavení domácnosti považuješ za nezbytné?

No, tak určitě pračku, žehličku, kuchyň - kuchyňskou linku, takovej ten základní servis, a koupelna, záchod.

8. Kolik času trávíš se svými kamarádkami? Ve smyslu, kolik času ti na ně, na pravidelný styk s nimi zbývá.

Tak snažím se aspoň tak dvakrát týdně někam s někým vyrazit, tak na dvě hodiny.

9. Kolik peněz průměrně měsíčně utratíš za své osobní potřeby (kadeřník, kosmetika, solárium, sport, oblečení, ...)?

Tak soiárko, kadeřnice, to nepoužívám. Maximálně kadeřníci jednou za půl roku. A měsíčně, to mám spíš tak na to oblečení, tak dva, tři tisíce... To je moc, dva tisíce maximálně.

10. Kdo si myslíš, že se má v životě lépe - muži nebo ženy?

Přemýšlení. Já myslím, že chytrý ženský. Když si to uměj udělat.

11. Jaký je podle tebe rozdíl mezi životem ženy tady a životem ženy třeba ve Francii nebo v Americe?

Přemýšlení. Mně přijde, že ve Francii ty ženy o sebe tak jako víc pečují než tady a rozdíl mezi Čechama a Amerikou? Já jsem o tom nikdy nějak zvlášť nepřemýšlela, myslím, že v tom není moc rozdíl.

12. Jsi se svým životem celkově spokojená?

Já myslím, že jo.

13. Uved' prosím pět životních hodnot, které jsou pro tebe nejdůležitější.

Tak asi je to rodina, moje víra, moje životní přesvědčení, důvěra v toho druhého, tolerance, a pátá... nějaký pevný vztah s někým.

• Kariéra

14. Jsi nyní na mateřské dovolené, studentka, zaměstnaná (na plný či poloviční úvazek) nebo jsi zaměstnání opustila a jsi ženou v domácnosti?

Tak, jsem studentka a jsem podnikatelka - pracuju ve dvou organizacích. Jsem plně vytížená.

15. Jsi spokojená se svým současným sociálním statusem?

Jsem.

16. Co se ti v práci nejvíc líbí a nelíbí?

Nejvíce se mi líbí, že můžu bejt nezávislá na svým okolí, že jsem schopná si na svý životní potřeby vydělat. A nelíbí se mi? Že ta práce, co dělám, není dostatečně organizovaná. Že nejsem vždycky svým pánem, ač se o to snažím.

17. Kdyby ti bylo znova 15 let, co by sis vybrala za studium nebo povolání?

Asi bych zase šla na gymnázium. **A proč?** Protože mi to dalo širokej rozhled a možnost oddálit ten výběr, to definitivní, v podstatě, rozhodnutí, co a jak dál.

18. Jaké máš plány ohledně své kariéry?

Tak, chtěla bych najít takovou firmu, kde bych mohla pracovat tři, čtyři dny v týdnu, maximálně. A to moje pracovní zařazení by umožňovalo takovou samostatnost, kreativitu a práci s lidma. Jinak jsem spokojená s tím, co dělám.

19. Myslíš si, že by měla žena pracovat, i když by rodina mohla žít jen z platu manžela?

Pokud by chtěla, tak by měla mít tu možnost. Ale když nebude chtít ženská pracovat a manžel ji uživí, tak může zůstat doma.

20. Do jaké příjmové skupiny by ses zařadila? Méně než 4 000 měsíčně, 4 000 - 7 900, 8 000 - 11 900, 12 000 - 15 900, 16 000 - 19 900, 20 000 - 23 900, 24 000 - 27 900, víc než 28 000 měsíčně. Jestli nechceš, nemusíš odpovídat.

Osm až jedenáct tisíc devět set.

21. Co je pro tebe osobně důležité? Ohodnot' výroky pomocí bodů 1-5 (1= nejméně, 5= nejvíce důležité).

Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci.

Tři.

Mít čas na vlastní zájmy a koníčky.

Pět.

Mít zajímavou a užitečnou práci.

Pět.

Žít pro svou rodinu a děti.

Pět.

Mít úspěch a uznání.

Čtyři.

Mít čas na přátele.

Pět.

Mít hodně peněz a dobře si žít.

Dva.

Žít klidně bez rizik a napětí.

Pět.

Starat se o domácnost.

Někdo to dělat musí, takže... Pět.

Pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům.

Tři.

22. Plánuješ si vrátit se po skončení mateřské dovolené do svého původního zaměstnání nebo si budeš hledat nové místo?

Tak, bude to záležet, kam se za tu dobu posunu. Když mě ta práce před tím bude bavit, tak se budu snažit vrátit tam, kde mě to bavilo. **Proč?** Protože když budu mít nějakou práci, ze které budu odcházet a budu na mateřský, tak se budu snažit v tom zaměření tý práce dál se vzdělávat a dál udržovat kontakt s tou prací, kterou dělám.

23. Pracuješ přesčas?

Já nemám pevnou pracovní dobu, takže se to nedá říct. Ale asi bych pracovala. Kdybych byla zaměstnaná pevně, tak bych pracovala.

24. Jsi večer po skončení dne unavená?

Jo.

25. Zajímáš se o politiku?

Ne.

26. Byla bys ochotná se politicky angažovat?

Tak kdyby šlo o nějaké mé důležité zájmy a zajímalo by mě to, tak jo.

21. A kdybys přece jen byla ochotná. Co bys dokázala této práci obětovat? Peníze? Nebo čas? Nebo rodinnou pohodu?

Část svého volného času.

• Rodina a děti

28. Jaká varianta týkající se tvého života v partnerství nebo manželství se ti zdá nejlepší?

Protože jsem věřící, tak pro mě je jedinou variantou rodinného života manželský stav.

29. Co, jaké okolnosti považuješ za důležité pro to, aby mladý člověk mohl uzavřít manželství?

Musí chtít a musí být pro to pevně rozhodnut. A neměly by ho k tomu tlačit žádné další okolnosti.

30. Jaké jsou tvé plány týkající se manželství a rodičovství v blízké budoucnosti? (cca do dvou let)

Tak nejdřív si musím najít někoho, s kým bych to manželství a rodičovství mohla spojit. A do těch dvou let bych to ráda uskutečnila. Smích.

31. Je podle tebe těhotenství hlavním důvodem sňatku?

Ne, v žádném případě.

32. Souhlasíš s následujícími tvrzeními?

Ženatí muži a vdané ženy jsou spokojenější než svobodní.

Ne.

Výhodou manželství je finanční jistota.

No taky nemusí být. Ne.

Špatné manželství je lepší než žádné.

V žádném případě nesouhlasím.

Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek.

S tím taky nesouhlasím.

Dítě může vychovávat stejně dobře jeden z rodičů jako oba společně.

Ne.

Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Jo.

Mít dítě znamená příliš velké omezení svobody rodičů

No, ne.

33. Chceš mít děti?

Ano.

Kolik? A kdy?

Tak tři a začala bych za ty dva roky.

34. Jaký je podle tebe ideální počet dětí v rodině?

Já myslím, že minimálně tři. Nebo tak tři až čtyři.

35. Jaké okolnosti jsou pro tebe nejdůležitější v odpovědném rozhodování o narození dítěte?

To rozhodnutí obou rodičů, že to dítě chtějí mít. Takže chtěnost.

36. Jaký čistý měsíční příjem považuješ za potřebný pro mladou rodinu s jedním dítětem do šesti let věku?

Já myslím takovejch šestadvacet tisíc.

37. Co si myslíš o výchově dětí mimo manželství?

Jako v ústavech? Ne, myslela jsem spíš, když nejsou rodiče sezdaní nebo vychovává jen jeden. Tak pokud je to dítě vychovávané v lásce a porozumění, tak v tom nevidím problém.

38. Jaký přístup bys volila v případě nečekaného těhotenství?

Každopádně bych si dítě nechala a asi bychom s přítelem začali uvažovat o tom, že se vezmeme.

39. Jaké jsou podle tebe výhody a nevýhody bezdětnosti?

Výhoda může být taková, že se nemusíš na nikoho dalšího ohlížet, nemusíš se starat o nikoho jiného. A nevýhody? Tak pro mě je to takovej životní cíl, životní záměr, celkový posláním, takže je to taková nenaplněnost.

40. Co je podle tebe, nejlepší a nejhorší na tom být matkou?

Nejhorší je pocit odpovědnosti, že je člověk zodpovědný, vychovává další osobu. A nejlepší je na tom, že by mě to asi bavilo. Zase, to životní naplnění. Filozofie života.

41. Až se ti narodí dítě, počítáš, že s ním zůstaneš doma?

Jo.

A na jak dlouho?

No co nejdýl. Minimálně než půjde do školy, bych ráda. **Do školy?** Do školky teda asi, i když nejradši bych, až než půjde do školy. Tak.

42. Co si myslíš o tom, když muž zůstane doma s dětmi a žena pracuje?

Záleží to na tom, jak se ta rodina dohodne. Pokud jím to všem vyhovuje, tak nevidím důvod, proč by to nemohlo být. Ale přijde mi to stejně divný.

43. V případě, že chceš nebo budeš chtít pracovat i v době do tří let věku dítěte, jaký druh pracovního úvazku by byl v této době pro tebe nejlepší? Plný, zkrácený, práce doma?

Asi buď zkrácený úvazek, nebo práce doma. **A jak bys v té době řešila péči o dítě?** Tak buď by teda musel hlídat manžel nebo babičky nebo kamarádky - vzájemná výpomoc v kruhu kamarádek.

44. Co si myslíš o těchto životních volbách? S kterou se ztotožňuješ?

- **Pracovat a nemít děti.** Ne.

- **Starat se o děti a domácnost a přestat vydělávat.** No, to taky úplně ne.

- **Založit si rodinu a pokračovat v kariéře.** Nejspíš jo. Na nějakou dobu odložit kariéru a pak se tomu zase věnovat až budou děti větší.

45. Kdo ve vaší domácnosti obstarává nákupy, úklid, vaření, praní a ostatní.

Já a sestra.

46. Kdo by se podle tebe měl starat o domácnost? Má to být hlavně žena?

Hlavně ne. Myslím, že si to musej vzájemně rozdělit, ty povinnosti, ale převažující část zůstává na té ženské. **A co v případě, že oba stejně pracují? Mají se dělit půl na půl?** Tak bylo by to hezký, ale myslím si, že tak to nikdy nebude. S tím počítám, že to tak nikdy nebude.

A co si myslíš o volbě najmutí si paní na úklid? Myslím si, že to může vyřešit některé domácí třenice. Prostě když ani jeden nechce, tak se to někomu zaplatí. A ten čas se může věnovat něčemu jinému.

47. Pomáhá ti partner s domácností? Ne. Když jsem ho měla, tak nepomáhal. A myslíš, že by pomáhal s péčí o dítě? Myslím, že jo. Chvilí aspoň. A myslíš, že aspoň tu péči by dělal z vlastní iniciativy? Doufám, že jo. Chtěla bych si najít takového partnera, abych ho o tyhle věci - domácnost a děti nemusela žádat. Vadilo by ti, kdybys měla partnera, který by se o děti a domácnost nestaral? Nebo kdybys měla pocit, že se stará málo? Jo, to by mi vadilo.

Děkuju, to je všechno.

Není zač.